

รายงานการเข้าร่วมประชุม

The 38th Education Policy Committee และ
The 113th Session of the CERI Governing Board

ระหว่างวันที่ 18 - 21 พฤศจิกายน 2568

ณ สำนักงานใหญ่องค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา
กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส

- สำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

397.593

ส 691 ส

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

รายงานการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการนโยบายการศึกษา
ครั้งที่ 38 และการประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและ
นวัตกรรมทางการศึกษาสมัยที่ 113

กรุงเทพฯ: 2569

106 หน้า

1. OECD 2. EDPC 3. คณะกรรมการนโยบายการศึกษา

4. คณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา

สิ่งพิมพ์ สกศ.

จำนวนพิมพ์

เผยแพร่

โดย

ลำดับที่ 11/2569

E-Book

กุมภาพันธ์ 2569

สำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

99/20 ถนนสุขุโขทัย แขวงดุสิต เขตดุสิต

กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 0-2668-7123 โทรสาร 0-2243-1128

เว็บไซต์ <http://www.onec.go.th>

สารบัญ

Contents

<i>ความเป็นมา</i>	1
<i>The 38th Education Policy Committee</i>	6
Item 2: Oral statements and Progress report on the implementation of the 2025–26 PWB	6
Item 3: Rethinking Informal Learning.....	21
Item 4: Key findings from the 2025 Education at a Glance	26
Item 5: Update following EDPC Bureau Retreat and Level.....	30
Item 6: Taking stock and looking ahead at deliverables of EDPC Ministerial meetings	31
Item 7: Proposal for a regular cycle of peer country reviews	35
Item 8: Draft Long-term Strategy on Education at the OECD.....	37
Item 9: 2027–28 Programme of Work and Budget.....	40
Item 10: Key findings from the new TALIS 2024 Report	41
Item 11: Leveraging AI for VET curriculum and qualification development.....	45
Item 12: From Theory to Practice: Upper Secondary Certificates and Digital Exams.....	49
Item 13: International Early Learning and Child Well-being Study (IELS)	54
Item 14: Thematic discussion on artificial intelligence in education and skills.....	58
Item 15: Global VET data report.....	69
<i>The 113th Session of the CERI Governing Board</i>	74
Item 2: Oral Statements.....	74
Item 3: Progress Report on Implementation of the 2025–26 CERI Programme of Work and the CERI Budget 2025.....	79
Item 4 Agility and Innovation – Declining Student Outcomes and Motivation	82
Item 5: Education at a Glance 2025	84
Item 6: Developing an International Large-Scale AI Tool for Educational Assessment and Personalised Learning.....	86
Item 7: Development of a long-term strategy on education at the OECD	87

Item 8: Evidence Web for Education (EWB).....	89
Item 9: Bureau Designation – การประชุมภายใน (ไม่เผยแพร่)	92
Item 10: Agility and Innovation – Lifelong Learning Data Framework	92
Item 11: Agility and Innovation Fund – Lessons Learnt and Future Topics	95
Item 12: Program of Work and Budget 2027-28: Menu of Projects.....	97
Item 13: Smart Data and Digital Technology in Education	98
Item 14: AI and the Curriculum	99
Item 15: Contribution to OECD horizontal Project on artificial intelligence	102

สรุปผล

การเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการนโยบายการศึกษา ครั้งที่ 38

(The 38th Education Policy Committee; EDPC)

และการประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 113

(The 113th Session of the CERI Governing Board)

ความเป็นมา

คณะกรรมการนโยบายการศึกษา (Education Policy Committee; EDPC) ขององค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (The Organization for Economic Co-operation and Development; OECD) เป็นหนึ่งในคณะกรรมการหลัก (Substantive Committees) ของ OECD โดยในปัจจุบันรัฐบาลไทยอยู่ในกระบวนการขับเคลื่อนประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสมาชิก OECD (TH2OECD) ทั้งนี้ กระบวนการเข้าเป็นสมาชิก OECD แบ่งเป็น 2 ระยะหลัก ได้แก่ 1) กระบวนการสมัครเข้าเป็นสมาชิก (Pre-accession Process) และ 2) กระบวนการเข้าเป็นสมาชิก (Accession Process) โดยในปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในขั้นตอนของกระบวนการหารือเพื่อเตรียมการเข้าเป็นสมาชิก (Accession Discussion) ซึ่งเป็นหนึ่งในกระบวนการเข้าเป็นสมาชิก (Accession Process) ตั้งแต่วันที่ 17 มิถุนายน 2567 ภายใต้ความรับผิดชอบหลักของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมถึงมีการมอบหมายให้ผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ รับผิดชอบในคณะกรรมการหลักโดยตรงทั้ง 26 คณะ เพื่อเข้าร่วมเป็นคณะทำงานขับเคลื่อนประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสมาชิก OECD และมีสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการที่รับผิดชอบคณะกรรมการนโยบายการศึกษา (Education Policy Committee; EDPC) โดยมีการขอความร่วมมือให้ผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ในฐานะคณะทำงานขับเคลื่อนฯ มีการรายงานผลการดำเนินงานคณะกรรมการที่รับผิดชอบไปยังสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นระยะ

สำหรับคณะกรรมการนโยบายการศึกษา (Education Policy Committee; EDPC) ทำหน้าที่หลักในประเด็นนโยบายด้านการศึกษาของประเทศสมาชิก และกำหนดให้มีการประชุมประจำปีละ 2 ครั้ง ในช่วงเดือนเมษายน และพฤศจิกายน ณ สำนักงานใหญ่ OECD ณ กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งประเทศไทยโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีการส่งคณะผู้แทนไทยเข้าร่วมการประชุม ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2562 ในฐานะผู้สังเกตการณ์ (Observer) ผู้ได้รับเชิญ (Invitee) และในฐานะผู้เข้าร่วมการประชุม (Participant) รวมทั้งการเข้าร่วมการประชุมระดับสูงโดยรัฐมนตรีและผู้บริหารระดับสูงด้านการศึกษา ในประเด็นที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับเชิญ ซึ่งหน่วยงานที่มีความร่วมมือกับคณะกรรมการต่าง ๆ ล้วนเป็นกำลังสำคัญและเป็นจุดแข็งที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการการเข้าเป็นสมาชิกของประเทศไทย

สำหรับการประชุมคณะกรรมการนโยบายการศึกษา (EDPC) ของ OECD ครั้งที่ 38 และการประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษาสมัยที่ 113 ที่จัดขึ้นระหว่างวันที่ 18 – 21 พฤศจิกายน 2568 ณ สำนักงานใหญ่องค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) กรุงปารีส โดยผลการประชุมในครั้งนี้ทำให้ประเทศไทยได้รับรู้ข้อมูลเชิงประจักษ์และการศึกษาในหลากหลายประเด็น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ พัฒนา รวมถึงจัดทำนโยบายการศึกษาในระดับต่าง ๆ ของประเทศ ในส่วนของรายละเอียดการประชุมดังกล่าว ประกอบด้วยการประชุมหารือ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และความคิดเห็นของประเทศสมาชิก โดยมีหัวข้อที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงนโยบายมากมาย อาทิ Key findings from the 2025 Education at a Glance, Leveraging AI for VET curriculum and qualification development, Agility and Innovation Fund – Lessons Learnt and Future Topics, Smart Data and Digital Technology in Education

ในการประชุมคณะกรรมการนโยบายการศึกษา (EDPC) ของ OECD ครั้งที่ 38 และการประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษาสมัยที่ 113 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ส่งคณะผู้แทนไทยเข้าร่วมการประชุม ประกอบด้วย 1) รศ.ดร. ประวิตร เอรารวรรณ์ เลขาธิการสภาการศึกษา เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทย 3) นายวีระพงษ์ อุ้งเจริญ ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา และ 3) ดร. ศศิรัศม์ วีระไวทยะ ผู้อำนวยการสำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ เดินทางเข้าร่วมการประชุม สำนักงานใหญ่องค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ณ กรุงปารีส พร้อมด้วยคณะผู้แทนไทยซึ่งเป็นข้าราชการสำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเข้าร่วมประชุมออนไลน์ ณ ประเทศไทยด้วย

**The 38th Education Policy Committee
18-19 November 2025**

Item 2: Oral statements and Progress report on the implementation of the 2025-26 PWB

❖ การดำเนินงานตามแผนงานและงบประมาณของคณะกรรมการนโยบายการศึกษา (EDPC) ประจำปี 2568–2569 (Implementation of the EDPC Programme of Work and Budget 2025-26)

โดยการรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนงานและงบประมาณ (Programme of Work and Budget: PWB) ประจำปี 2568–2569 ของ EDPC ซึ่งให้เห็นว่าภาพรวมของการดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ซึ่งที่ผ่านมามีความคืบหน้าในโครงการต่างๆ ทั้งโครงการด้านฐานข้อมูล นโยบาย และการพัฒนาระบบการศึกษา เช่น โครงการ Network for the collection and the adjudication of system-level descriptive Information, Shaping the future: transforming lives through Early Childhood Education and Care, Resourcing school education, Improving career guidance for young people; assessing career readiness เป็นต้น อย่างไรก็ตาม บางโครงการยังมีข้อจำกัดด้าน Voluntary contributions ทำให้มีความล่าช้าในการดำเนินงานหรือต้องยกเลิกการดำเนินงานไป เช่น โครงการ International Vocational Education and Training (VET) Assessment: PISA VET, Climate change and education: enabling transitions and building resilience เป็นต้น

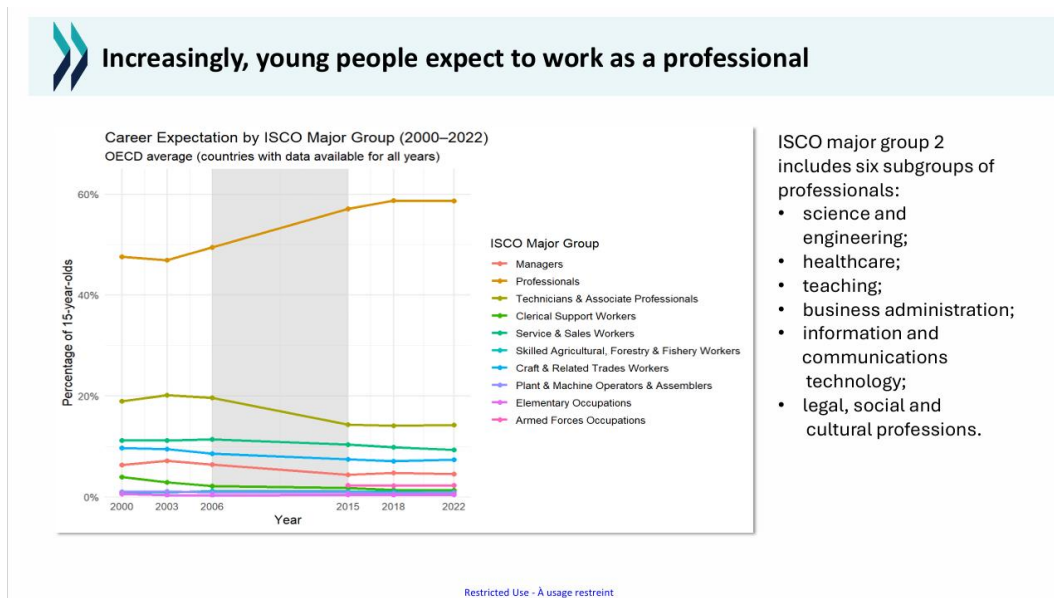
❖ สารสำคัญจากโครงการด้านการศึกษา (EDU)

1) ทักษะทางสังคมและอารมณ์ของผู้ใหญ่ (Social and Emotional Skills) จากข้อมูลสำรวจทักษะของผู้ใหญ่ในปี 2023 (Social and Emotional Skills from the 2023 Survey of Adult Skills) พบว่าทักษะทางสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional Skills) มีความเชื่อมโยงกับความสำเร็จในการทำงาน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการมีส่วนร่วมในสังคม โดยผู้ใหญ่ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional Stability) และมีบุคลิกภาพเปิดเผย (Extraversion) มีแนวโน้มที่จะมีงานทำ รวมถึง ผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพที่เปิดรับประสบการณ์ (Openness to Experience) มีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การเพิ่มทักษะนี้จะสามารถช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้ นอกจากนี้ ผลสำรวจแสดงให้เห็นอีกว่า ผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพเปิดเผย (Extraversion) และเปิดรับประสบการณ์ (Openness to Experience) มีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาสูงกว่าค่าเฉลี่ย อาจกล่าวได้ว่า การมีทักษะเหล่านี้สามารถจะช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชุมชนและสังคมได้มากขึ้น

2) ความพร้อมด้านการประกอบอาชีพของเยาวชน (Career Readiness)

ในปัจจุบันเยาวชนใช้เวลาในระบบการศึกษามากขึ้นกว่าเดิม อย่างไรก็ตาม หลายประเทศยังคงเผชิญกับปัญหาการจ้างงานในแง่ของทักษะที่ไม่เพียงพอต่อการทำงาน ดังนั้น การแนะแนวอาชีพจะสามารถช่วยให้เยาวชนสามารถพัฒนาทักษะตนเองและเข้าสู่ตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยในรายงานได้ระบุว่าในปี 2024 หลายประเทศมีอัตราว่างงานของเยาวชน (อายุ 15–24 ปี) สูง โดยบางประเทศ เช่น สเปน กรีซ อิตาลี มีอัตราเกินที่ต่ำ ในขณะที่ หลายประเทศเพศหญิงมีอัตราการว่างงานสูงกว่าเพศชาย นอกจากนี้ ยังพบอีกว่าเยาวชนมีความไม่แน่ใจในอาชีพของตนเองในอนาคต (Teenage Career Uncertainty) โดยค่าความไม่แน่ใจเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญจากปี 2000 ถึง 2022 ซึ่งในปี 2022 วัยรุ่นกว่า 35% ไม่แน่ใจว่าต้องการทำอาชีพอะไรในอนาคต รวมถึง ได้มีการรายงานว่านักเรียนจำนวนถึง 41.5% รู้สึกว่าไม่ได้รับการเตรียมพร้อมสำหรับเส้นทางในอนาคต เป็นที่น่าสังเกตว่า เยาวชนต้องการประกอบอาชีพแบบ Professional jobs มากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในด้านแพทย์ วิศวกรรม การศึกษา ICT ในขณะที่ กลุ่มอาชีพอื่น เช่น งานบริการ งานช่าง หรือแรงงาน มีความนิยมลดลง แสดงดังภาพที่ 1 และภาพที่ 2 ทั้งนี้ ได้มีการรายงานเพิ่มเติมว่า ในบางประเทศ นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและสังคม มีความคาดหวังจะประกอบอาชีพที่ต้องใช้วุฒิการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้คาดหวังที่จะศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงกว่ามัธยมศึกษา เช่น ประเทศโปแลนด์ เยอรมนี เกาหลีใต้ เป็นต้น

ภาพที่ 1 กลุ่มอาชีพที่เยาวชนสนใจในอนาคต

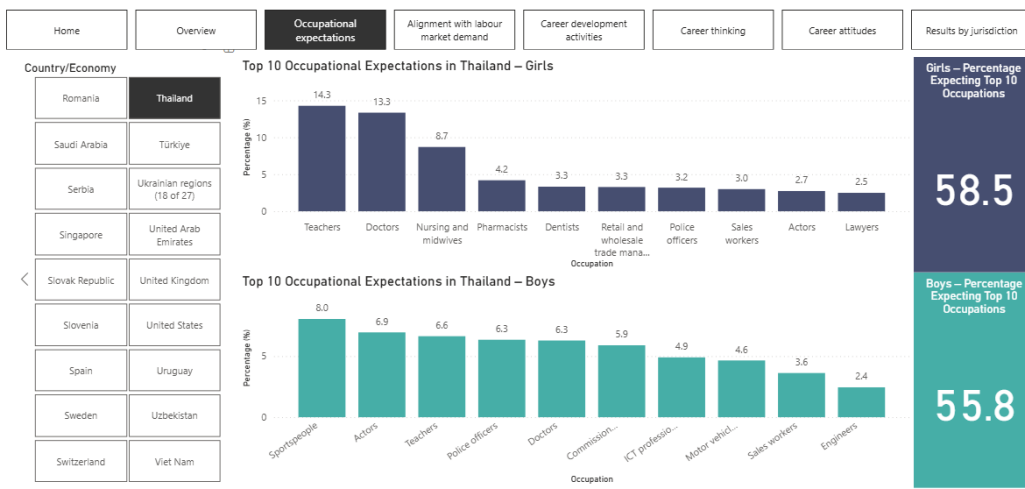
The most popular ten expected occupations

Girls					Boys				
Occupational expectation (2000)	OECD %	Occupational expectation (2022)	OECD %	Occupational expectation (2000)	OECD %	Occupational expectation (2022)	OECD %		
1 Teachers	12	Teachers	12.2	1 ICT professionals	7.9	ICT professionals	8.7		
2 Doctors	7.9	Doctors	7.3	2 Engineers	5.4	Sportspeople	7.4		
3 Lawyers	4.5	Lawyers	6.5	3 Sportspeople	4.5	Engineers	6.6		
4 Psychologists	3.6	Nursing and midwives	5.8	4 Teachers	4.2	Doctors	5.2		
5 Nursing and midwives	3.4	Psychologists	5.3	5 Doctors	3.6	Teachers	3.3		
6 Hairdressers	3.4	Designers	3.7	6 Motor vehicle mechanics and repairers	2.9	Architects	3		
7 Designers	2.8	Veterinarians	2.9	7 Lawyers	2.3	Lawyers	2.8		
8 Writers	2.6	Architects	2.7	8 Architects	2.3	Motor vehicle mechanics and repairers	2.5		
9 Veterinarians	2.5	Police officers	1.9	9 Police officers	2	Police officers	2.2		
10 General and keyboard clerks	1.9	Actors	1.7	10 Science and engineering professionals	1.9	Managing directors and chief executives	2.2		
Total	44.5	Total	50	Total	37.1	Total	44		

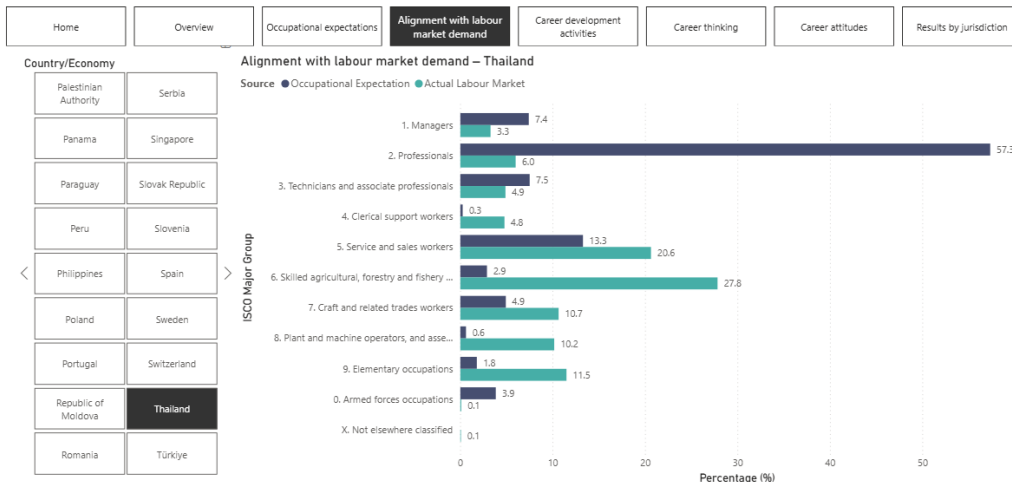
ภาพที่ 2 The most popular ten expected occupations in 2000 and 2022

ที่มา: 38th Education Policy Committee

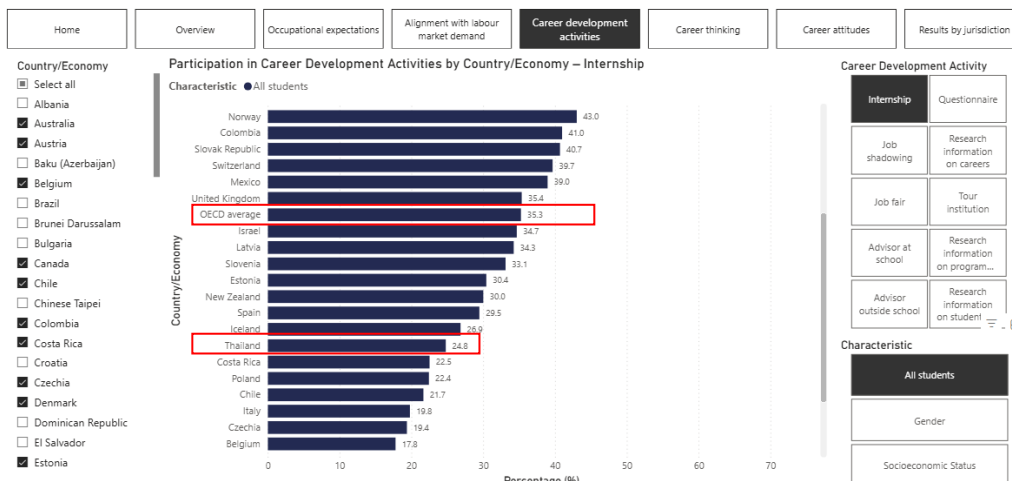
นอกจากนี้ ในที่ประชุมได้มีการนำเสนอแพลตฟอร์มออนไลน์ OECD Teenage Career Readiness Dashboard (<https://www.oecd.org/en/data/dashboards/teenage-career-readiness.html>) ซึ่งเป็นเครื่องมือช่วยติดตาม วิเคราะห์ และประเมินความพร้อมด้านอาชีพของนักเรียน โดยใช้ข้อมูลจากการประเมิน PISA ทั้งนี้ ประเทศต่าง ๆ สามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวเพื่อสนับสนุนการพัฒนานโยบายและระบบการแนะแนวที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถวางแผนเส้นทางการเรียนรู้และการทำงานได้อย่างเหมาะสม โดยข้อมูลใน Dashboard ประกอบด้วย Occupational expectations, Alignment with labour market demand, Participation in career development, Teenage career thinking และ Career attitudes ทั้งนี้ ตัวอย่างการแสดงผลของนักเรียนไทยในประเด็นต่าง ๆ แสดงดังภาพที่ ภาพที่ 3 ภาพที่ 4 ภาพที่ 5 ภาพที่ 6 ภาพที่ 7

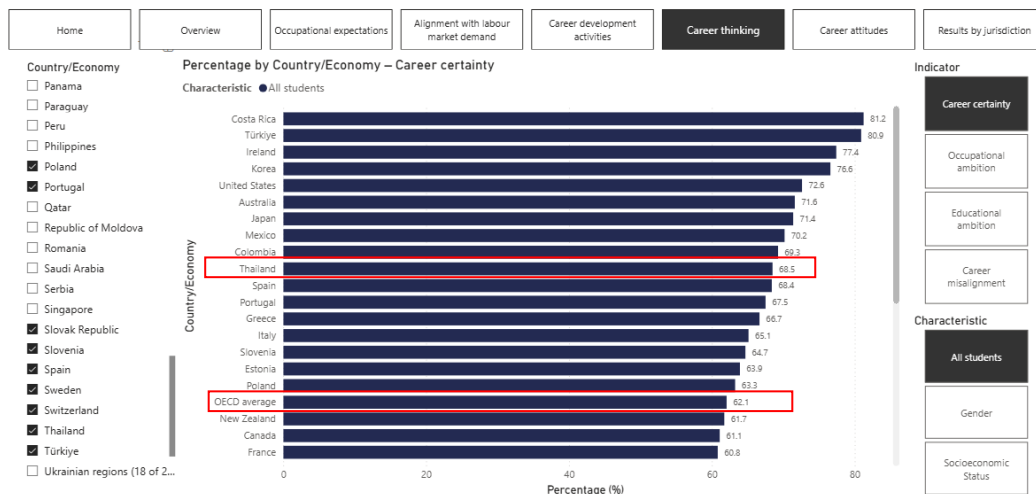
ภาพที่ 3 ความคาดหวังด้านอาชีพ (Occupational Expectations)

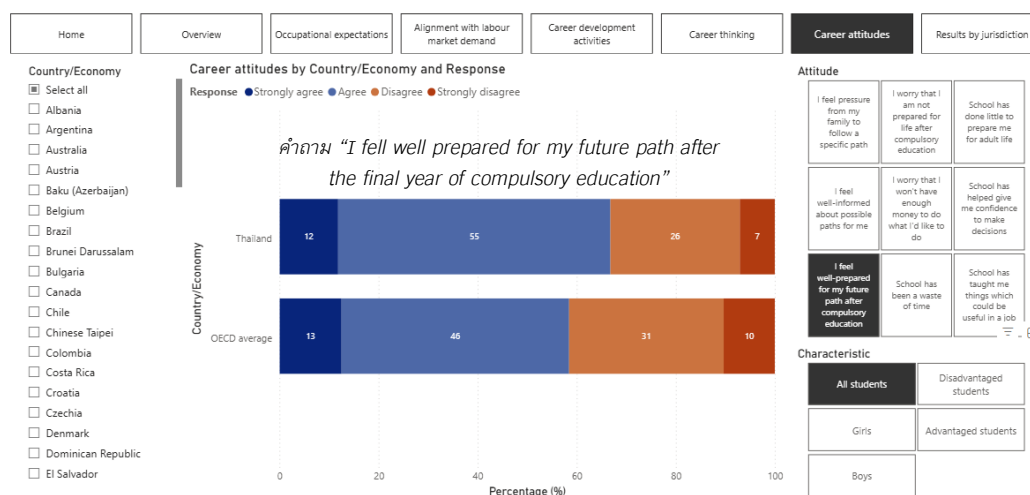
ภาพที่ 4 ความสอดคล้องกับตลาดแรงงาน (Alignment with Labour Market Demand)

ภาพที่ 5 การเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ (Career Development Participation)

ภาพที่ 6 การวางแผนที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ (Teenage Career Thinking)

ภาพที่ 7 ทศนคติด้านอาชีพ (Career Attitudes)

ที่มา: OECD Teenage Career Readiness Dashboard

❖ การประเมินระดับนานาชาติด้านอาชีวศึกษา (PISA-VET) (International VET Assessment: PISA VET)

การดำเนินงานด้าน PISA-VET มีความคืบหน้าในการพัฒนาเครื่องมือและกรอบการประเมินสมรรถนะด้านอาชีวศึกษา โดยอาศัยความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญและภาคเอกชน เพื่อให้ผลการประเมินสามารถสะท้อนทักษะที่สอดคล้องกับการทำงานจริงและมีความหมายเชิงนโยบาย โดย PISA-VET จะช่วยยกระดับคุณภาพของการศึกษาสายอาชีพ (อาชีวศึกษา) โดยเน้นทักษะที่สามารถใช้ได้จริงในตลาดแรงงาน รวมถึง การส่งเสริม

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการออกแบบเครื่องมือประเมินที่ทันสมัยและมีความเกี่ยวข้องกับโลกของการทำงาน ทั้งนี้ ที่ผ่านมามีการดำเนินงาน รายละเอียดดังนี้

- การพัฒนา**เครื่องมือการประเมิน** โดยมีการจัดตั้งกลุ่มย่อย ที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group) สำหรับดำเนินงานเฉพาะทาง ซึ่งมีการประชุมไปแล้ว 3 ครั้ง
- การพัฒนา **ต้นแบบชุดประเมินแรก (Prototype Unit)** สำหรับสายงานช่างยนต์ (Automotive Technician) โดยอิงจากการแข่งขัน WorldSkills ทั้งนี้ หากได้รับงบประมาณจะนำไปใช้ทดลองในห้องปฏิบัติการในประเทศบราซิล โคลอมเบีย และโปรตุเกส ภายในปี 2026
- OECD อยู่ระหว่างจัดทำข้อตกลงสิทธิการใช้งานกับ ASCOT และ ASCOT+ เพื่อใช้ชุดแบบฝึกการจำลองสถานการณ์ดิจิทัล (Digital simulation tasks) ใน PISA-VET
- เครือข่าย BIAC และ WorldSkills มีการร่วมมือกับ ภาคเอกชนมากกว่า 90 องค์กร เพื่อสร้างพันธมิตรด้านความรู้ (Knowledge partnerships)
- การเตรียม**กรอบการประเมินอาชีพ**ด้านที่ 6 คือ **ช่างหุ่นยนต์ (Robotics Technicians)** โดยได้นำเสนอร่างกรอบการประเมินดังกล่าวในการประชุมครั้งที่ 5 ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group) เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2025
- มีการพิจารณาขยายไปยังสาขาอาชีพอื่นๆ ในระยะนำร่อง (Pilot Phase) เช่น อิเล็กทรอนิกส์ Retail sales

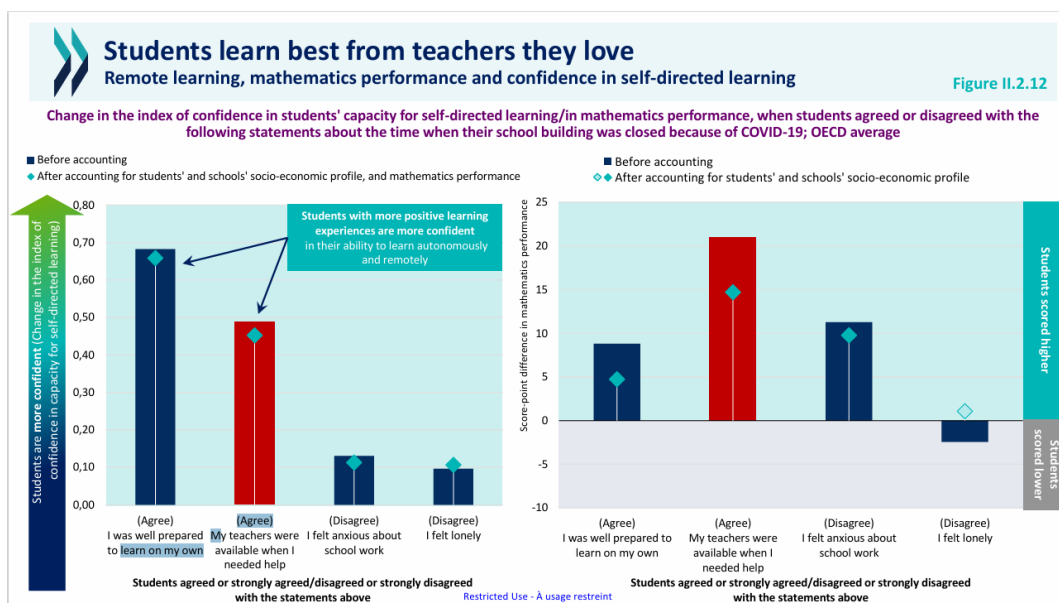

ภาพที่ 8 60th meeting of the PISA Governing Board

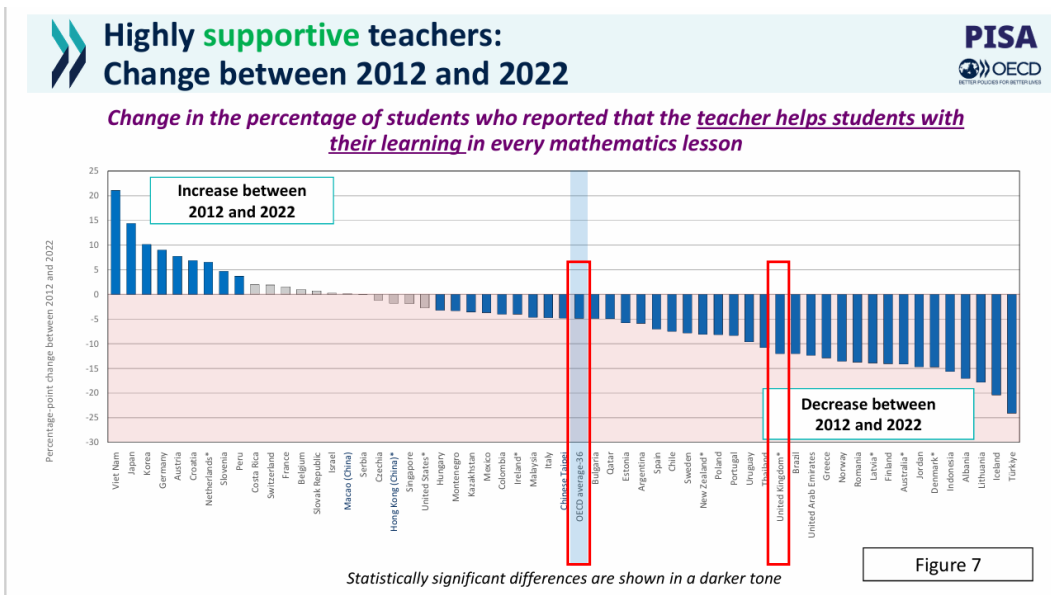
ที่มา: 38th Education Policy Committee

❖ PISA reports Teacher support for student learning: Insights from PISA

บทบาทของครูในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเน้นถึงผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความมั่นใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และบรรยากาศในห้องเรียน จากผลการศึกษา ชี้ให้เห็นว่า การสนับสนุนจากครูเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งมีอิทธิพลมากกว่าปัจจัยด้านทรัพยากร เช่น ขนาดชั้นเรียน สิ่งอำนวยความสะดวก (ภาพที่ 9) อย่างไรก็ตาม พบแนวโน้มที่น่ากังวลในหลายประเทศ คือ การรับรู้ของนักเรียนในการสนับสนุนของครู มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องตลอดทศวรรษที่ผ่านมา (ภาพที่ 10) นอกจากนี้ งานวิจัยยังชี้อีกว่า บรรยากาศในห้องเรียนและความพยายามของนักเรียน ส่งผลต่อความรู้สึกของนักเรียนในการได้รับการสนับสนุนจากครูเช่นกัน เป็นที่น่าสังเกตว่า ครูที่มีความรู้สึกพึงพอใจในสภาพแวดล้อมการทำงานและอาชีพการสอน จะมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับนักเรียน ทั้งนี้ สภาพแวดล้อมที่ดีและการมีวินัยในห้องเรียน จะช่วยส่งเสริมทั้งการเรียนรู้ของนักเรียนและความสุขของครูได้

ภาพที่ 9 อิทธิพลของครูในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน

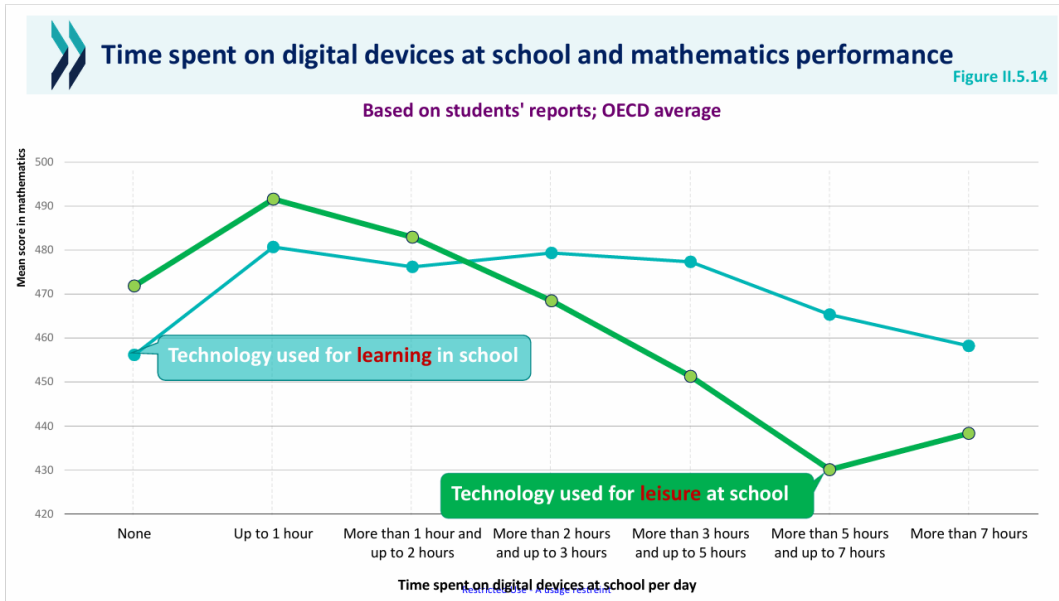

ภาพที่ 10 การสนับสนุนของครูที่มีต่อนักเรียน

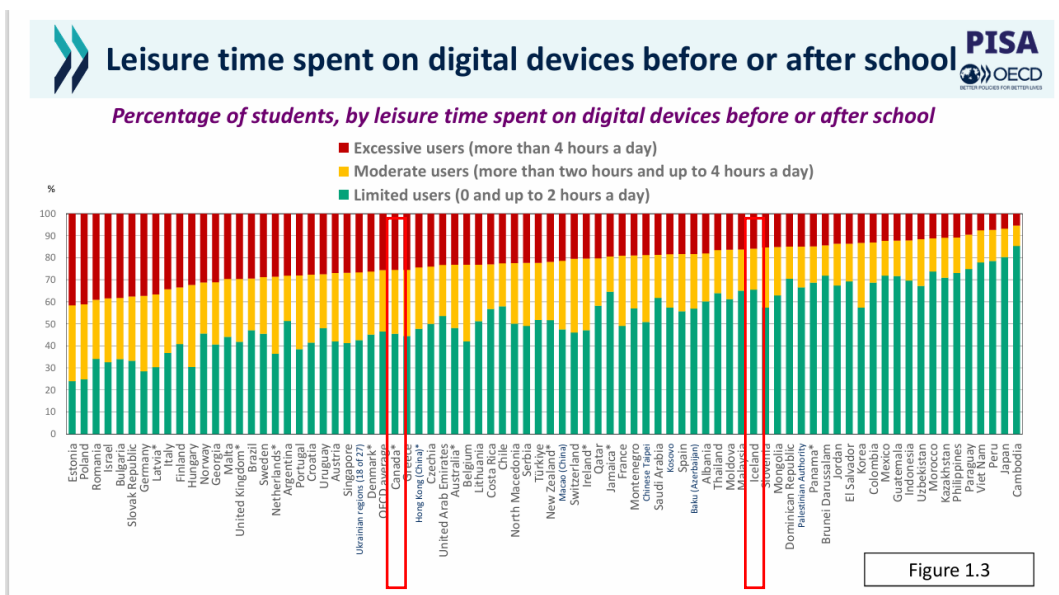
ที่มา: 38th Education Policy Committee

❖ **PISA Report on digital learning and leisure**

เป็นการศึกษาว่าเวลาในการใช้เทคโนโลยีเพื่อความบันเทิง (Digital leisure) มีผลอย่างไรต่อการเรียนรู้และ well-being ของนักเรียน โดยจากการศึกษาพบว่า การใช้เวลากับเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในโรงเรียน ในระดับปานกลาง ประมาณ 2-4 ชม./วัน ส่งผลให้คะแนนคณิตศาสตร์สูงขึ้น นอกจากนี้ ยังพบอีกว่า ในบางประเทศมีนักเรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มผู้ใช้เกินขอบเขต (มากกว่า 4 ชั่วโมงต่อวัน) สูงถึงร้อยละ 40 ซึ่งมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ที่ถดถอย ความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนที่ลดลง และระดับความสนใจในการเรียนรู้ที่ลดลงด้วย ทั้งนี้ ผลกระทบดังกล่าวส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญในกลุ่มนักเรียนด้อยโอกาส (Disadvantaged students) อันเป็นการซ้ำเติมปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำและการแบ่งชนชั้นทางสังคมให้ทวีความรุนแรงมากขึ้นโดยในการนำเสนอนี้มีการนำเสนอ ข้อเสนอเชิงนโยบาย (Policy Takeaways) คือ ส่งเสริมให้นักเรียนและครอบครัวบริหารจัดการเวลาใช้เทคโนโลยีเพื่อความบันเทิงอย่างเหมาะสม สนับสนุนในการสร้างสมดุลการใช้เวลากับเทคโนโลยีโดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในภาวะเสียเปรียบทางสังคม/เศรษฐกิจ ส่งเสริมกิจกรรมนอกหน้าจอ (Offline activities) เพื่อการพัฒนาทางกาย จิตใจ และสังคมอย่างรอบด้าน

ภาพที่ 11 เวลาที่นักเรียนใช้กับเทคโนโลยีในโรงเรียนต่อวัน

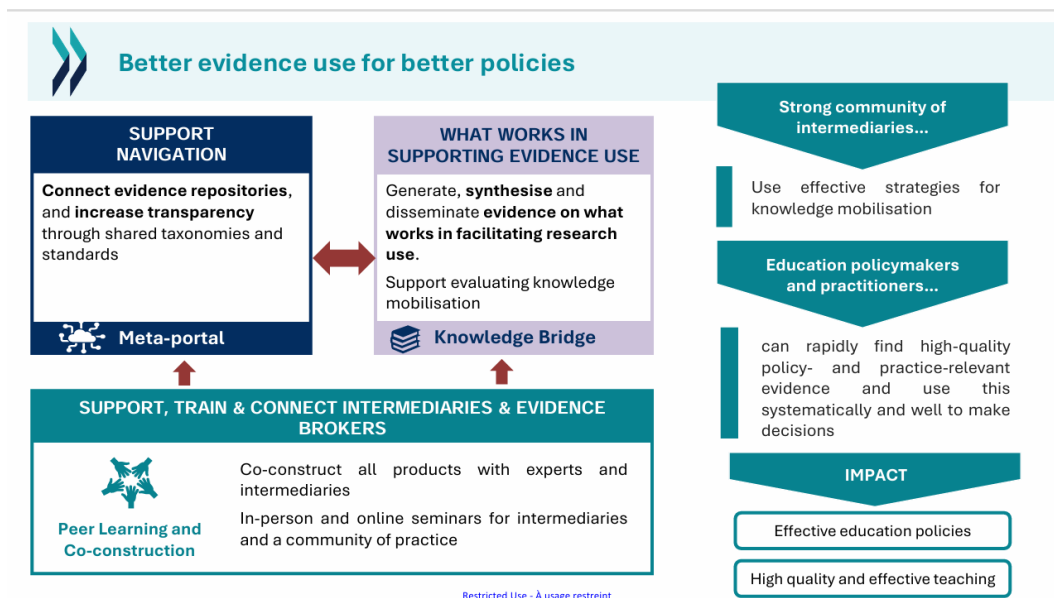
ภาพที่ 12 เวลาที่นักเรียนใช้กับเทคโนโลยีในช่วงเวลา ก่อน/หลังเข้าโรงเรียน

ที่มา: 38th Education Policy Committee

❖ Evidence Web for Education (EWB)

โครงการนี้มุ่งพัฒนาและส่งเสริมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ด้านการศึกษ ผ่านการจัดทำแพลตฟอร์มรวบรวมงานวิจัย แหล่งความรู้ และเครื่องมือสนับสนุนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายและผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

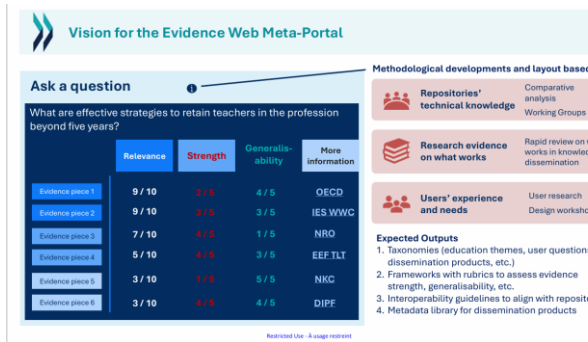
- โดย OECD วางระบบสนับสนุนผ่าน 3 เสาหลัก (ภาพที่ 13) ได้แก่ 1) **Meta-portal** เชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ 2) **Knowledge Bridge** สร้าง รวบรวม และเผยแพร่หลักฐานเพื่อส่งเสริมการใช้ผลวิจัย และ 3) **Peer Learning and Co-construction** ส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาศักยภาพ และสร้างเครือข่ายให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานด้านหลักฐานเชิงวิจัย (Intermediaries & evidence brokers)
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น คือ EWB จะสามารถสร้างชุมชนนักสื่อสารความรู้ (Knowledge brokers) ที่แข็งแกร่ง โดยที่ผู้กำหนดนโยบายและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงหลักฐานได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งท้ายสุดจะส่งผลให้นโยบายด้านการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และสนับสนุนให้การเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

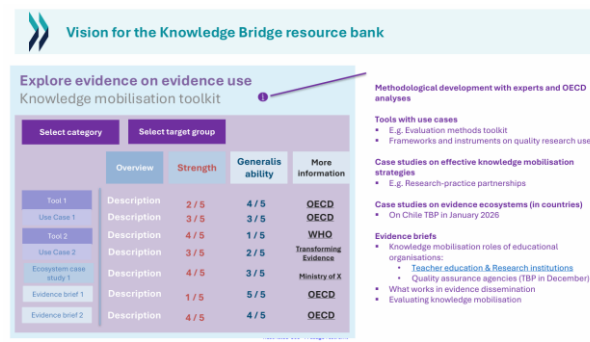
ภาพที่ 13 รายละเอียดของ EWB

ที่มา: 38th Education Policy Committee

- ฟังก์ชันบน EWB Portal (ภาพที่ 14) ประกอบด้วย
 - **Ask a Question:** ถามคำถามปลายเปิด เช่น “กลยุทธ์ใดที่ช่วยให้ครูอยู่ในอาชีพได้นานเกิน 5 ปี” จากนั้นระบบจะแสดงหลักฐานตาม Relevance Strength และ Generalisability
 - **Explore Evidence on Evidence Use:** สืบค้นเครื่องมือ/กรณีศึกษา/เอกสาร ที่ชี้ว่าวิธีการใดที่ใช้ได้ดี

Ask a Question

Explore Evidence on Evidence Use

ภาพที่ 14 ฟังก์ชันบน EWB Portal

ที่มา: 38th Education Policy Committee

- การเรียนรู้ร่วมกัน (Peer Learning) ผ่าน 1) สัมมนาในสถานที่จริง (Learning Seminars) เช่น ที่ประเทศเยอรมนี (ต.ค. 2025) 2) สัมมนาออนไลน์ (Webinars) เช่น Webinar #1: Strengthening Evidence Use for Policy Impact: Let's trust in science! Webinar #2: How do teacher education and research institutions support evidence use? และ 3) ชุมชนปฏิบัติ (Community of Practice): หน้าหลักรวมกิจกรรม การประเมินผล และ AI & Education
- Map Mode (Future proposal for 2027-2030): สํารวจหลักฐานตามความต้องการ (match demand and supply) ผ่าน 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) Evidence needs map ระบุว่ามีความต้องการข้อมูล/หลักฐานด้านการศึกษาในประเด็นใดบ้าง 2) Evidence gap map ซึ่งให้เห็นว่าข้อมูลหรือหลักฐานใดที่ยังขาดหรือไม่เพียงพอ และ 3) Evidence dissemination products map รวบรวมและแสดงข้อมูลเกี่ยวกับช่องทางที่ใช้ในการเผยแพร่หลักฐานและองค์ความรู้

❖ Cooperation with Ukraine (ความร่วมมือกับประเทศยูเครน)

ปัจจุบัน OECD มีความร่วมมือกับยูเครนมีผ่านการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของ OECD ได้แก่ โครงการ PISA, TALLS, และ SSES (การสำรวจทักษะทางสังคมและอารมณ์) ซึ่งผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าทักษะทางสังคมและอารมณ์ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในประเทศยูเครน โดยในปัจจุบันได้ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการของยูเครนในการพัฒนาหลักสูตรออนไลน์ด้านการจัดการเรียนการสอนทักษะทางสังคมและอารมณ์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญนานาชาติและผู้กำหนดนโยบายระดับสูง ส่งผลให้ประเด็นนี้ได้รับการยกระดับเป็นวาระสำคัญในเวทีนานาชาติ ขณะเดียวกัน OECD ได้จัดทำรายงานแนวปฏิบัติที่ดีด้าน

การผลิตและพัฒนาครู และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนยูเครนกับโรงเรียนนานาชาติ เพื่อสนับสนุนการปฏิรูปโรงเรียนภายใต้นโยบาย New Ukrainian School (NUS) ซึ่งได้รับการตอบรับจากครูกว่า 2,300 คนที่ได้เข้าร่วมการอบรมในช่วงฤดูร้อนที่ผ่านมา และอยู่ระหว่างการขยายผลในวงกว้างต่อไป

❖ กิจกรรมและการประชุมที่กำลังจะจัดขึ้น

OECD มีกำหนดจัดกิจกรรมสำคัญหลายรายการ อาทิ การประชุมรัฐมนตรีด้านการศึกษาในประเด็นอนาคตของปัญญาประดิษฐ์กับการศึกษา การประชุมเชิงนโยบายด้านการปฏิรูปการศึกษา และเวทีระดับโลกว่าด้วยอนาคตของการศึกษาและทักษะ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เสริมสร้างความร่วมมือ และกำหนดทิศทางการศึกษาในระดับนานาชาติ รายละเอียดดังตารางที่ 1 และภาพที่ 15

ตารางที่ 1 กิจกรรมสำคัญที่จะเกิดขึ้น

ลำดับ	กิจกรรม	วันที่	สถานที่	สาระสำคัญ
1	การประชุมรัฐมนตรีศึกษาว่าด้วยอนาคต AI ในการศึกษา	23–25 พฤศจิกายน 2025	Bratislava, Slovakia	<ul style="list-style-type: none"> - แลกเปลี่ยนประสบการณ์การใช้ AI ในการศึกษา - อภิปราย Opportunities, Guidelines & Guardrails - กำหนดแนวทางความร่วมมือเชิงนโยบายระดับนานาชาติ
2	E2040 Global Forum: Future of Education and Skills	24–26 พฤศจิกายน 2025	Bratislava, Slovakia	<ul style="list-style-type: none"> - AI literacy และการออกแบบหลักสูตร - บทบาทครูตาม OECD Teaching Compass - ความร่วมมือข้ามภาคส่วน
3	Education Policy Reform Dialogues	27–29 พฤศจิกายน 2025	Luxembourg	<ul style="list-style-type: none"> - นโยบายการศึกษาในช่วงชีวิตที่สำคัญ - Education Policy Outlook 2025
4	เปิดตัวผลงาน OECD ด้าน AI และการศึกษา	19 มกราคม 2026	London, UK	<ul style="list-style-type: none"> - Digital Education Outlook on Generative AI

ลำดับ	กิจกรรม	วันที่	สถานที่	สาระสำคัญ
				- Opportunities, Guidelines and Guardrails
5	International Summit on the Teaching Profession (ISTP 2026)	8-11 มีนาคม 2026	Tallin, Estonia	- Switching Gears: Teachers and Learners in the Future Learning Environment - บทบาทครูและผู้เรียนในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อนาคต

Key upcoming events (1/2)			
	Meeting of Ministers of Education on the future of AI in Education	E2040 Global Forum	Education Policy Reform Dialogues
Date	23-25 Nov. 2025	24-26 Nov. 2025	27-29 Nov. 2025
Location	Bratislava, Slovakia	Bratislava, Slovakia	Luxembourg
Agenda	<p>Open Discussion session: Learning with AI – the “HOW” Share national experiences on leveraging AI in education while addressing associated risks</p> <p>Interactive Roundtables: Learning for the World with AI – the “WHAT” Three roundtables on Opportunities, Guidelines & Guardrails and AI Capabilities</p> <p>Closing & Working lunch – From Insights to Collective Action reflect on shared priorities and explore avenues for future collaboration.</p>	<p>Changing ‘What to Learn’: Curriculum redesign</p> <ul style="list-style-type: none"> AI literacy in curriculum <p>Changing ‘How to Teach’: Effective and sustainable curriculum implementation</p> <ul style="list-style-type: none"> Revisiting the changing roles of teachers and pedagogy, aligned with the OECD Teaching Compass Exploring cross-sector/ multi-stakeholder collaboration 	<ul style="list-style-type: none"> Targeted support at critical life stages: Early childhood, adolescence, and mid-career transitions in the digital era Discussion basis: Education Policy Outlook 2025: Nurturing Engaged and Resilient Lifelong Learners in a World of Digital Transformation
	Launch of AI-related outputs	International Summit on the Teaching Profession	
Date	19 Jan. 2026	8-11 March 2026	
Location	London, United Kingdom	Tallin, Estonia	
Agenda	<ul style="list-style-type: none"> Launch of two OECD publications: <ul style="list-style-type: none"> Digital Education Outlook on Generative AI Opportunities, Guidelines and Guardrails Context: <ul style="list-style-type: none"> Follows a ministerial summit organized by the UK Department for Education (DfE) DfE will host the launch but is not a co-host Back-to-back with Bett, the world’s largest EdTech industry event 	<ul style="list-style-type: none"> The theme of the 2026 ISTP is “Switching Gears: Teachers and Learners in the Future Learning Environment” 	

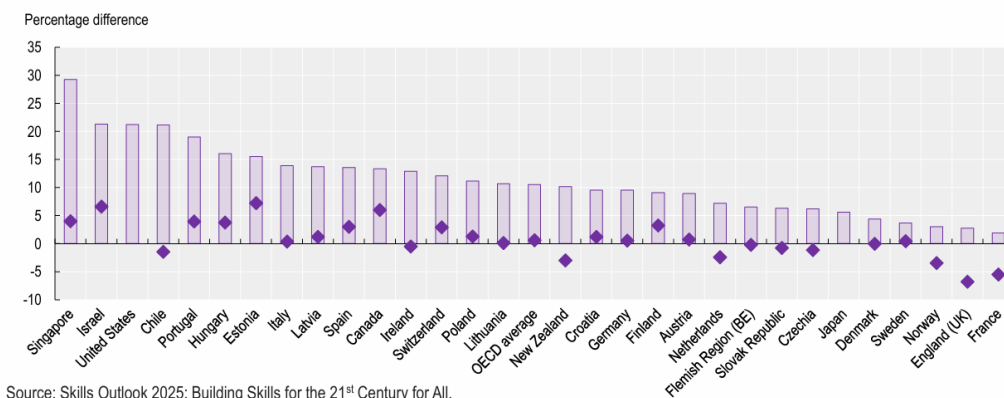
ภาพที่ 15 รายละเอียดกิจกรรมสำคัญที่จะเกิดขึ้น

ที่มา: 38th Education Policy Committee

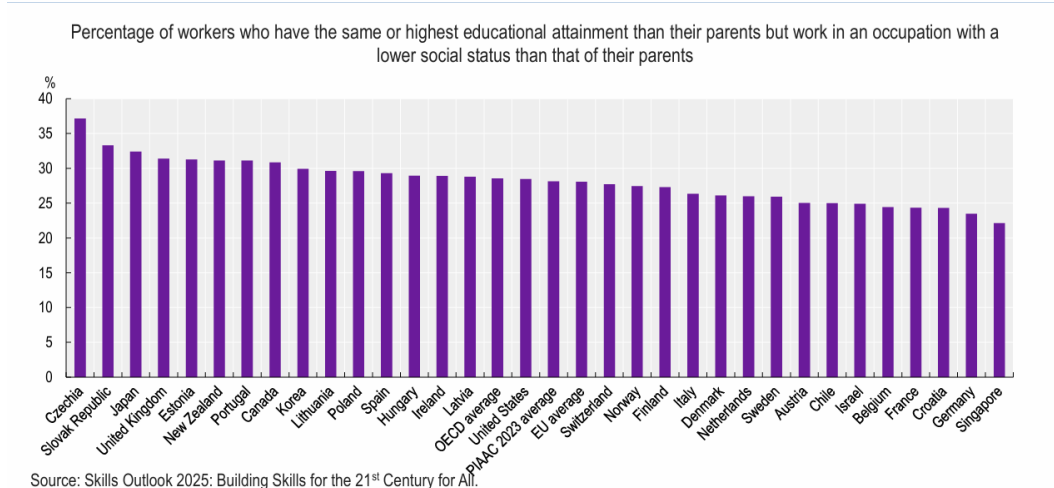
❖ Oral Statement & Progress Report

El Iza Mohamedu, OECD Centre for Skills ได้นำเสนอรายงาน Skills Outlook (ฉบับร่าง) ซึ่งเป็นรายงานแนวโน้มทักษะตลาดแรงงานที่ต้องการในอนาคต ที่สะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ โดยเฉพาะวัยแรงงานที่มีคุณวุฒิการศึกษาไม่สูงนัก จะได้รับการฝึกอบรมในหัวข้อการเรียนรู้ที่แตกต่างจากผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา อาทิ การฝึกทักษะการใช้งานเครื่องจักร ในขณะที่ผู้ที่จบในระดับอุดมศึกษาจะได้รับการพัฒนาทักษะด้านการบริหารโครงการหรือภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีการรายงานข้อมูลที่น่าสนใจอีกว่า ผู้ใหญ่ที่มีส่วนร่วมในเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (Informal Learning) ร้อยละ 17 มีการเข้าร่วมการศึกษาในระบบควบคู่กัน โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วม คือ บริบททางวัฒนธรรม โครงสร้างสังคม และการเข้าถึงโอกาส ทั้งนี้ การกำหนดนโยบาย และการสร้างระบบสนับสนุนการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั่วถึง จะช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน นอกจากนี้ ข้อมูลยังสะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่ยังฝังลึกและส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์ด้านอาชีพ โดยพบว่าแม้บุคคลจะมีระดับการศึกษาและทักษะเท่ากัน แต่คนที่มีผู้ปกครองจบการศึกษาในอุดมศึกษา จะมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าบุคคลที่มีผู้ปกครองจบการศึกษาต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญ (ภาพที่ 16) เป็นที่น่าสังเกตว่า มีแรงงานจำนวนมากที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าพ่อแม่ แต่กลับได้งานที่มีสถานะต่ำกว่า (ภาพที่ 17)

Percentage differences in hourly wages between workers with and without at least one tertiary educated parent
BUT similar education and skills

ภาพที่ 16 พื้นหลังทางการศึกษาของผู้ปกครองส่งผลต่อการได้งานทำของคุณ

ภาพที่ 17 แรงงานที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าพ่อแม่แต่ได้งานที่มีสถานะต่ำกว่า

ที่มา: 38th Education Policy Committee

ในประเด็นเรื่องอาชีวศึกษาและการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจสีเขียว (VET and Green Transition) จากข้อมูลพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาจากสายอาชีพ (VET) มีสัดส่วนเข้าทำงานในอาชีพด้านสิ่งแวดล้อม (Green jobs) สูงกว่าผู้สำเร็จการศึกษาในสายสามัญ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของอาชีวศึกษาที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการรักษาสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ด้านกิจกรรมและโครงการสำคัญ ได้มีการจัด Peer Learning Workshop ที่ได้มีการรวบรวมประเทศสมาชิก OECD จำนวน 19 ประเทศ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (Informal learning) ในส่วนของ Skills Advisory Group กำลังอยู่ในช่วงขยายแผนการดำเนินงาน โดยมีแผนจัดการประชุมประธานคณะกรรมการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องและลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานภายใน OECD ทั้งนี้ รายงาน Skills Outlook มีกำหนดเปิดตัวในวันที่ 9 ธันวาคม 2026 ผ่านการสัมมนาออนไลน์ นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมสำคัญอื่น ๆ ได้แก่ การประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญระดับชาติด้านการแนะแนวอาชีวศึกษาในเดือนเมษายน และการจัด Skills Summit ณ ประเทศตุรกี ช่วงปลายเดือนเมษายน อย่างไม่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

สำหรับทิศทางในอนาคตของ Skills Outlook 2027 มีข้อเสนอประเด็นสำคัญ 3 เรื่อง ได้แก่ การจัดหาเงินทุนเพื่อพัฒนาทักษะ (Findings) กลุ่มทักษะรายสาขา (Sectors) และเยาวชน (Youth) ซึ่งเป็นการปรับปรุงและต่อยอดจากรายงานฉบับปี 2015 รายละเอียดดังภาพที่ 18 นอกจากนี้ ได้มีการกล่าวถึง Towards a Global TVET Agenda เป็นโครงการที่เริ่มมาจากปัญหาที่ข้อมูลระดับอาชีวศึกษาทั่วโลก (VET) มีความกระจุกกระจายและไม่สอดคล้องกัน ส่งผลให้ไม่สามารถมองเห็นภาพรวมของนโยบายในระดับ

โลกได้อย่างชัดเจน ดังนั้น OECD โดยการสนับสนุนจากรัฐบาลเยอรมนี (BMBFSFJ และ BIBB) กำลังดำเนินการเพื่อยกระดับคุณภาพข้อมูลและความสามารถในการเปรียบเทียบข้ามประเทศ ผ่านความร่วมมือกับ UNESCO-UNEVOC, ETF และ ILO เพื่อพัฒนา รายงานข้อมูลอาชีวศึกษาระดับโลก (Global VET Data Report) ซึ่งเปิดตัวในเดือนตุลาคม ปี 2025

Skills Outlook 2027

Refresh: Shorter, more focused and more policy oriented. Compiling (and extending) the OECD's latest knowledge on a priority skills topic

Principles for skills topic selection: Original, high priority, cuts across different levels/stages of learning and work, analysed by multiple OECD directorates in 2026-27, implicates multiple ministries

We seek your feedback on potential topics via written procedure:

<p style="font-size: small;">Government expenditure (GE) on education as a share of total GE fell by 6.9% 2015-22 (OECD EAG 2025)</p> <div style="background-color: #4a86e8; color: white; padding: 5px; border-radius: 10px; text-align: center;"> <p>(i) FUNDING</p> <p>How can countries fund skills systems efficiently and sustainably amidst budgetary pressures and megatrends?</p> </div> <p style="font-size: x-small;">An exploration of trends in skills spending, and how countries are finding efficiencies and increasing impacts</p>	<p style="font-size: small;">The extent, nature, causes and consequences of skills gaps often differs across sectors (PIAAC Employer module)</p> <div style="background-color: #4a86e8; color: white; padding: 5px; border-radius: 10px; text-align: center;"> <p>(ii) SECTORS</p> <p>How can skills policies adapt to address distinct challenges and opportunities facing key economic sectors?</p> </div> <p style="font-size: x-small;">An analysis of skills supply & demand challenges & opportunities in key economic sectors, and innovative policy responses</p>	<p style="font-size: small;">Many millennials may enter middle age with lower real incomes than previous generations (OECD EMO 2025)</p> <div style="background-color: #4a86e8; color: white; padding: 5px; border-radius: 10px; text-align: center;"> <p>(iii) YOUTH</p> <p>How can countries develop and use the skills of youth to their potential amidst crises and megatrends?</p> </div> <p style="font-size: x-small;">Skills policies required to strengthen youth outcomes in learning and work disrupted by megatrends</p>
---	---	--

ภาพที่ 18 Skills Outlook 2027

ที่มา: 38th Education Policy Committee

ในด้านงบประมาณ พบว่าการดำเนินงานในสาระสำคัญโดยรวมยังเป็นไปตามแผน แม้จะมีความจำเป็นต้องปรับลดขอบเขตการดำเนินงานบางส่วนเนื่องจากมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ เช่น การลดจำนวนประเทศกรณีศึกษา และรายละเอียดของรายงาน ทั้งนี้ เงินสมทบ (สมัครใจ) ยังคงมาจากประเทศสมาชิกเป็นหลัก

Item 3: Rethinking Informal Learning

Bart Staats, Policy Analyst, OECD Centre for Skills ได้นำเสนอ โครงการ Enhancing the Understanding and Measurement of Informal Learning: Towards a Comprehensive, Shared Definition มีรายละเอียด ดังนี้

❖ บริบทของโครงการ

- การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ มีลักษณะเด่น 3 ประการ คือ 1) เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น การเรียนรู้จากประสบการณ์ส่วนตัว 2) ไม่มีใบรับรองหรือการประเมินผลอย่างเป็นทางการ และ

3) ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดการเรียนรู้เอง และมีความตั้งใจในระดับที่แตกต่างกัน โดยสามารถแบ่งประโยชน์ของการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการออกเป็นระดับต่างๆ (ภาพที่ 19) ได้แก่

- **ระดับบุคคล** เป็นการเรียนเพื่อเสริมทักษะเฉพาะด้าน และทักษะข้ามสาขา ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเพิ่มโอกาสในการทำงาน
- **ระดับองค์กร** เป็นการเรียนเพื่อสนับสนุนประสิทธิภาพและนวัตกรรม
- **ระดับระบบการศึกษา** เป็นส่วนเสริมของการศึกษาในและนอกระบบ
- **ระดับสังคม** ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนโดยรวม

Informal learning benefits the education and training system, the individual, organisations and society

Education and training system benefits	Individual benefits	Organisational benefits	Societal benefits
<ul style="list-style-type: none"> • Complementing formal education for youth • Complementing adult learning in formal and non-formal settings 	<ul style="list-style-type: none"> • Fostering lifelong learning attitudes • Enhancing accessibility for underrepresented learners • Strengthening job-specific skills • Strengthening transferrable and inter-personal skills • Supporting individual task performance and career progression 	<ul style="list-style-type: none"> • Strengthening organisational effectiveness and innovation capacity 	<ul style="list-style-type: none"> • Contributing to societal well-being

Source: OECD (2025), Rethinking Informal Learning, Assessment of the Latest Literature and Data. <https://www.oecd.org/content/dam/oe.cd/en/about/projects/skc/enhancing-the-understanding-and-measurement-of-informal-learning/Rethinking-Informal-Learning-Assessment-of-the-Latest-Literature-and-Data.pdf>

ภาพที่ 19 ประโยชน์ของการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ

ที่มา: 38th Education Policy Committee

- มีการกล่าวเพิ่มเติมว่า *Informal learning is an essential complement to formal education for youth* โดยการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากกิจกรรมในชีวิตจริง เช่น งานอดิเรก อาสาสมัคร กีฬา เกิดจากการเรียนรู้ในครอบครัว เช่น การถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น หรือแม้กระทั่งการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ เช่น โซเชียลมีเดีย แพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัล นอกจากนี้ การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการมีความสำคัญยิ่งในยุคดิจิทัล (It is also becoming increasingly important in a digitalised world) ที่มีรูปแบบการทำงานใหม่ ๆ ซึ่งทำให้การเรียนรู้เป็นอิสระมากขึ้น รวมถึง โซเชียลมีเดียกลายเป็นพื้นที่การ

เรียนรู้ที่เข้าถึงง่าย ตลอดจน การเกิดขึ้นของ **เกมและ AI** ที่สามารถช่วยจำลองสถานการณ์จริง และส่งเสริมการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคลได้

- แต่อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการยังไม่ถูกรวมในนโยบายระดับประเทศ เท่าที่ควร โดยอุปสรรคหลักเกิดจากการขาดนิยามที่ชัดเจนและตรงกัน การสำรวจมีความแตกต่างในแต่ละประเทศ และการวัดผลเกิดจากการรายงานตนเอง (Self-report)
- โครงการ Enhancing the Understanding and Measurement of Informal Learning: Towards a Comprehensive, Shared Definition จึงมุ่งที่จะพัฒนาแนวคิดร่วม (Shared definition) และปรับปรุงวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ ทั้งในและนอกสถานที่ทำงาน

❖ **แนวทางการดำเนินงาน 2 ส่วนหลัก** ได้แก่ 1) Defining informal learning (ภาพที่ 20) และ 2) Measuring informal learning (ภาพที่ 21) รายละเอียด ดังนี้

1) Defining informal learning

- การทำให้นิยามแนวคิด (Conceptual Definitions) มีความสอดคล้อง และบูรณาการสู่ระบบการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ ผ่านการ 1) กำหนดนิยามแนวคิดร่วมกัน (Shared conceptual definition) ด้วยการสร้างความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับความหมายของการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (Informal learning) และ 2) ส่งเสริมการนำไปใช้ในวงกว้าง (Widescale adoption) ด้วยการผลักดันให้นิยามดังกล่าวถูกรวมอยู่ในกรอบกฎหมาย และนโยบายของแต่ละประเทศ
- การผลักดันให้มีการใช้นิยามเชิงปฏิบัติ (Operationalisation) อย่างสม่ำเสมอและเป็นระบบ ผ่าน 1) การพัฒนาโครงสร้างจัดหมวดหมู่แบบไม่ซับซ้อนและมีระบบ (Structured framework) เพื่อจำแนกประเภทของการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการให้เข้าใจง่ายและใช้ได้จริง และ 2) Promote greater transparency in operational definitions ซึ่งควรแสดงให้เห็นชัดเจนว่านิยามที่ใช้นั้นอยู่ในกรอบแนวคิดใด เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบหรือประยุกต์ใช้ได้ในวงกว้าง

Defining informal learning

Priority topic 1: Harmonizing *conceptual* definitions and embedding this into education and lifelong learning systems

1. Agree on a **shared conceptual definition** of informal learning

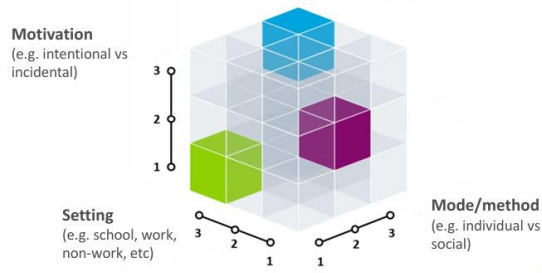
2. Promote the **widescale adoption** of the definition within legal and policy frameworks

Priority topic 2: Promoting more consistent operationalisation of the definition of Informal Learning

3: Develop a **simple, structured framework** for categorizing different types of informal learning

4: Promote greater **transparency in operational definitions**, situating these within the wider typology of informal learning

Draft "typology" for informal learning

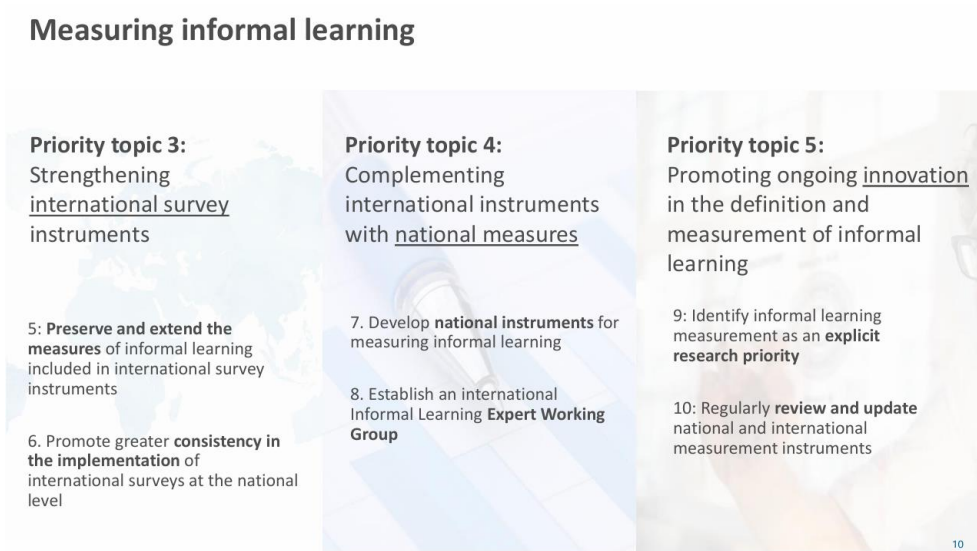
ภาพที่ 20 Defining informal learning

ที่มา: 38th Education Policy Committee

2) Measuring informal learning

- **Strengthening international survey instruments** ด้วย 1) การรักษาและขยายการวัด (Preserve and extend measures) ซึ่งต้องมีการคงไว้ รวมถึง มีการพัฒนาองค์ประกอบการวัดของ informal learning ที่มีอยู่ในแบบสำรวจระดับนานาชาติ เช่น PIAAC หรือ LFS และ 2) การส่งเสริมความสอดคล้องในการใช้งานในระดับชาติ (Consistency in implementation) โดยต้องมั่นใจว่าแบบสำรวจเหล่านี้ถูกนำไปใช้ในแต่ละประเทศอย่างเหมาะสมและสามารถเทียบเคียงกันได้
- **Complementing international instruments with national measures** ด้วย 1) พัฒนาเครื่องมือวัดในระดับประเทศ (National instruments) โดยให้แต่ละประเทศพัฒนาวิธีการของตนเองเพื่อวัด informal learning ที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศ/พื้นที่ และ 2) จัดตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญระดับนานาชาติ (Expert Working Group) เพื่อกำกับ ทบทวน และสนับสนุนการสร้างมาตรฐานร่วมในเรื่องการวัด informal learning
- **Promoting ongoing innovation in the definition and measurement of informal learning** ผ่าน 1) การกำหนดให้เรื่องนี้เป็นวาระวิจัยสำคัญ (Explicit research priority) โดยทำให้การวัด informal learning กลายเป็นหนึ่งในเป้าหมายการวิจัยที่ชัดเจน

ในระดับนานาชาติ และ 2) การทบทวนและปรับปรุงเครื่องมือวัดอยู่เสมอ (Review and update) ซึ่งต้องมีการปรับปรุงข้อมูล วิธีวัด และเครื่องมือทั้งในระดับประเทศและนานาชาติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกการเรียนรู้ได้

ภาพที่ 21 Measuring informal learning

ที่มา: 38th Education Policy Committee

❖ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ประเทศสมาชิกได้สะท้อนมุมมองอย่างกว้างขวาง โดยผู้แทนแคนาดาได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการกำหนดนิยามที่ชัดเจนเพื่อรองรับการเก็บข้อมูล และการกำหนดแนวทางเชิงนโยบายที่ชัดเจนในการกำหนดและรับรองทักษะที่ได้จากการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (Informal learning) รวมถึงการประกันคุณภาพและความสามารถในการถ่ายโอนทักษะต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้แทนสวีเดนเห็นว่าการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการมีความสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเสนอให้บูรณาการการดำเนินงานร่วมกับสหภาพยุโรปและ UNESCO เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน อย่างไรก็ตาม ผู้แทนลักเซมเบิร์กมีตั้งข้อสังเกตว่า แม้จะมีการรับรองอย่างเป็นทางการแต่ยังขาดการนำไปใช้จริงและการวัดผลอย่างเป็นระบบ รวมถึงผู้แทนเนเธอร์แลนด์และเอสโตเนียแสดงความกังวลว่าการกำหนดให้การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (Informal learning) เป็นระบบมากเกินไป อาจกระทบต่อคุณลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ดังกล่าว แต่ยอมรับถึงความจำเป็นที่ต้องกำหนดนิยามที่ชัดเจนเพื่อใช้เป็นฐานในการกำหนดนโยบายและเพื่อให้เจ้าของประกอบการยอมรับทักษะที่ได้จากการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (Informal learning) มากยิ่งขึ้น ในการนี้ ผู้แทนสหราชอาณาจักรสนับสนุนการดำเนินงานดังกล่าว รวมถึงได้สอบถามถึงกรอบระยะเวลาและแผนการ

เผยแพร่ผลการดำเนินงาน ขณะที่ผู้แทนชี้ให้เห็นว่าโครงการนี้เป็นกลไกสำคัญในการยกระดับทักษะของประชากร และสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตแบบองค์รวม นอกจากนี้ ผู้แทนจากประเทศฟินแลนด์เน้นย้ำถึงความจำเป็นของเพิ่มเติม โดยเฉพาะความแตกต่างในการรับรู้และการรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในบริบทของประเทศ และช่วงวัยที่แตกต่างกัน อีกทั้งผู้แทนกรีซได้นำเสนอแนวทางการปฏิรูปเชิงนโยบายที่เชื่อมโยงผลลัพธ์จากการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (Informal learning) เช่น ประสบการณ์การทำงานและการรับรองวิชาชีพ เพื่อเพิ่มโอกาสในการมีงานทำ โดยเฉพาะในภาคอาชีวศึกษา ขณะที่ผู้แทนฝรั่งเศสกล่าววาระบบการรับรองประสบการณ์ (Validation of Acquired Experience: VAE) เป็นกลไกสำคัญในการรับรองการเรียนรู้ที่ได้จากประสบการณ์

Item 4: Key findings from the 2025 Education at a Glance

Andreas Schleicher Director for Education and Skills ได้นำเสนอตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มทางการศึกษาและประเด็นสำคัญเชิงนโยบายที่ปรากฏในรายงาน Education at a Glance เพื่อให้คณะกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การศึกษาในระยะยาว พร้อมเสนอแนวทางในการดำเนินงานในอนาคต โดยรายงาน Education at a Glance ที่จัดทำขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอสารสนเทศทางการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างทางการศึกษา การเงินเพื่อการศึกษา และข้อมูลที่เป็นผลการดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ โดยจากข้อค้นพบของรายงาน Education at a Glance 2025 มีประเด็นที่สำคัญที่อาจนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย อาทิ

❖ Education pays

มีการรายงานว่า ผู้ที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษามักจะมีรายได้สูงกว่าผู้ที่จบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยประเทศที่มีรายได้ของผู้ที่จบปริญญาตรีขึ้นไปสูงกว่าค่าเฉลี่ยอย่างชัดเจน ได้แก่ แอฟริกาใต้ ชิลี และสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ ยังพบอีกว่าผู้ที่อายุระหว่าง 25 - 34 ปีที่จบการศึกษาระดับสูง มีรายได้ที่ค่อนข้างมั่นคงในช่วงปี 2014 - 2022 อีกทั้ง ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับ STEM (วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม คณิตศาสตร์) และธุรกิจ/กฎหมาย มักให้ผลตอบแทนสูงกว่าสาขาวิชาทางด้านศิลปะศาสตร์ ในขณะที่ผู้ที่ไม่ได้จบการศึกษาระดับมัธยมปลายมีความเสี่ยงตกงานสูง

❖ Higher education can be expensive

ค่าใช้จ่ายในการศึกษาของภาครัฐในระดับการศึกษาต่าง ๆ มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะในระดับมหาวิทยาลัย รัฐบาลต้องใช้จ่ายต่อหัวมากขึ้น เห็นได้อย่างชัดเจนในประเทศลิกเตนสไตน์ นอร์เวย์ และเกาหลี

ตลอดจน ค่าใช้จ่ายในระดับปริญญาโทสูงมีแนวโน้มสูงขึ้นในบางประเทศ เช่น อังกฤษ สหรัฐฯ แคนาดา และ ออสเตรเลีย ในขณะที่บางประเทศในทวีปยุโรป การศึกษาในระดับปริญญาโทมีค่าใช้จ่ายน้อยหรือแทบไม่มีเลย แต่อย่างไรก็ตาม ในบางประเทศแม้ค่าใช้จ่ายในการศึกษาจะสูง แต่ภาครัฐมีการสนับสนุนทางการเงินด้วย เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และออสเตรเลีย โดยพบว่ามียุทธยานักเรียนที่ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐสูงมาก

❖ Social mobility is still a distant dream in many countries

มีการรายงานว่าการศึกษายังไม่สามารถลบความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้ โดยการประสบความสำเร็จทางการศึกษาของผู้เรียนสัมพันธ์กับเศรษฐกิจของผู้ปกครอง/ครอบครัว โดยเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีระดับการศึกษาต่ำ มีโอกาสน้อยที่จะจบการศึกษาระดับสูงเมื่อเทียบกับเด็กจากครอบครัวที่มีพื้นฐานการศึกษาคดี ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นถึงช่องว่างด้านการศึกษาระหว่างรุ่น (Intergenerational gap) ที่เกิดขึ้นในหลายประเทศของ OECD นอกจากนี้ยังพบอีกว่า เด็กที่พ่อแม่ไม่มีวุฒิการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีโอกาสน้อยมากที่จะได้รับวุฒิการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาส ทั้งนี้ ประเทศที่มี Social mobility ที่ต่ำมาก ได้แก่ บราซิล ชิลี ตุรกี และอิตาลี ในขณะที่ประเทศ เช่น ฟินแลนด์ แคนาดา สามารถลดช่องว่างเหล่านี้ได้

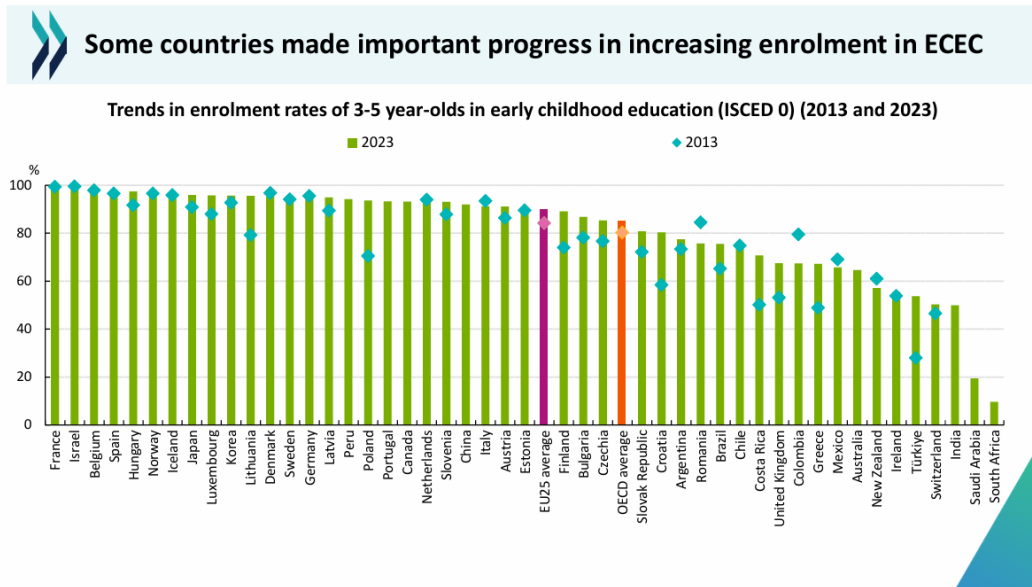
❖ Skills and qualifications are not the same

มีการรายงานว่า แม้ว่าบุคคลจะมีวุฒิการศึกษาในระดับเดียวกัน แต่ระดับทักษะที่แท้จริงอาจมีความแตกต่าง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าวุฒิการศึกษาไม่ได้สะท้อนระดับทักษะที่แท้จริงเสมอไป โดยพบว่าในบางประเทศ เช่น ฟินแลนด์ ญี่ปุ่น เนเธอร์แลนด์ เมื่อเปรียบเทียบผู้ใหญ่ที่มีวุฒิการศึกษาในระดับเดียวกัน พบว่าบางกลุ่มมีทักษะการรู้หนังสือสูงกว่าผู้อื่น แม้จะมีวุฒิการศึกษาเท่ากัน ในขณะที่บางประเทศ เช่น ชิลี ลิทัวเนีย โปแลนด์ ผู้ใหญ่ที่มีวุฒิการศึกษาในระดับเทียบเท่ากันกลับมีระดับทักษะการรู้หนังสือต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังพบอีกว่าสัดส่วนประชากรที่มีทักษะการรู้หนังสือต่ำยังคงอยู่ในระดับที่สูง โดยในหลายประเทศ เช่น ชิลี โปรตุเกส โปแลนด์ ยังคงมีผู้ใหญ่จำนวนมากที่มีทักษะการรู้หนังสือต่ำกว่าเกณฑ์ โดยเฉพาะในประเทศที่ระบบการศึกษายังไม่ทั่วถึง เป็นที่น่าสังเกตว่า ระดับทักษะการรู้หนังสือของผู้ใหญ่ที่มีวุฒิต่ำกว่า upper secondary มีแนวโน้มลดลงในช่วงปี 2012 - 2023 ซึ่งอาจบ่งชี้ถึงปัญหาทางโครงสร้างของระบบการศึกษาที่ไม่สามารถช่วยพัฒนาทักษะพื้นฐานได้อย่างเพียงพอ

❖ Early childhood education and care (ECEC) การศึกษาและการดูแลเด็กปฐมวัย

จากภาพที่ 22 พบว่าในหลายประเทศมีความก้าวหน้าในการเพิ่มอัตราการเข้าเรียนของเด็กอายุ 3-5 ปี โดยบางประเทศ ปี 2023 มีอัตราการเข้าเรียนในระดับปฐมวัยเกือบ 100% เช่น ประเทศฝรั่งเศส อิสราเอล เบลเยียม สเปน ฮังการี นอกจากนี้ บางประเทศมีอัตราการเข้าเรียนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปี 2013 ถึง 2023

เช่น ญี่ปุ่น ลักเซมเบิร์ก เกาหลี ลิทัวเนีย อีกทั้ง ยังมีการรายงานเพิ่มเติมว่า ระบบการดูแลและการศึกษาปฐมวัย (ECEC – Early Childhood Education and Care) ต้องปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงด้านประชากรศาสตร์ จากข้อมูลพบว่า จำนวนเด็กปฐมวัยในหลายประเทศมีแนวโน้มลดลงอย่างมีนัยสำคัญ อันเนื่องมาจากอัตราการเกิดที่ลดลง แต่ในขณะเดียวกันบางประเทศอาจมีจำนวนเด็กเพิ่มขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มที่แตกต่างกันตามบริบทของแต่ละประเทศ ดังนั้น ระบบ ECEC จะต้องมีความยืดหยุ่นและปรับนโยบายให้รองรับกับการเปลี่ยนแปลงด้วย

ภาพที่ 22 Trends in enrolment rates of 3-5 year-olds in early childhood education

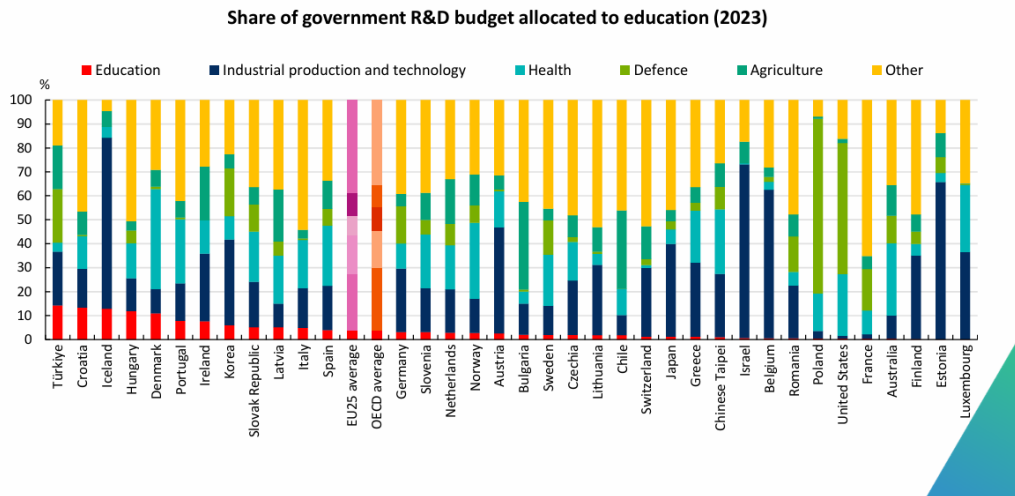
ที่มา: 38th Education Policy Committee

❖ Investment into education

จากข้อมูลพบว่า ประเทศต่าง ๆ มีการลงทุนทางด้านการศึกษาระหว่างร้อยละ 3 - 8 ของ GDP โดยมีบางประเทศที่มีการลงทุนทางการศึกษาเพิ่มขึ้น เช่น นอร์เวย์ แต่อย่างไรก็ตามพบว่างบประมาณวิจัยและพัฒนา (R&D) ที่จัดสรรให้กับการศึกษามีสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับด้านอื่น (ภาพที่ 23)

Only a small fraction of public R&D budgets allocated to education research

ภาพที่ 23 Share of government R&D budget allocated to education (2023)

ที่มา: 38th Education Policy Committee

❖ Countries spend their money differently

จากข้อมูลในปี 2023 แสดงให้เห็นถึงจำนวนครูต่อนักเรียนและขนาดห้องเรียนมีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่นมีขนาดชั้นเรียนขนาดใหญ่ แต่มีครูค่อนข้างเพียงพอกับจำนวนนักเรียน (สัดส่วนนักเรียนต่อครูไม่สูงมาก) นอกจากนี้ ยังพบอีกว่าชั่วโมงการสอนต่อปีของครูในแต่ละระดับการศึกษามีความแตกต่างกันมากเมื่อเทียบกับแต่ละประเทศ บางประเทศ เช่น สวิตเซอร์แลนด์ ออสเตรเลีย ครูมีชั่วโมงสอนที่สูง ขณะที่บางประเทศสนับสนุนให้ครูเตรียมการสอนและกิจกรรมอื่นมากกว่า อีกทั้งยังมีการรายงานเพิ่มเติมว่า ในปี 2023 ประเทศสหรัฐอเมริกามีชั่วโมงสอนสูงมากสำหรับครูในระดับโรงเรียนมัธยมต้นเมื่อเทียบกับชั่วโมงการสอนของครูในระดับเตรียมอนุบาล/อนุบาล ประถม และมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนี้ ยังเป็นที่สังเกตว่า มีการนำเสนอว่าบางประเทศให้ความสำคัญกับการเพิ่มเงินเดือนให้กับครู เพื่อดึงดูดครูที่มีคุณภาพเข้ามาให้ระบบการศึกษา

Item 5: Update following EDPC Bureau Retreat and Level

Harold Hislop ประธาน CERI Governing Board ได้นำเสนอผลการประชุมประธานคณะกรรมการต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของ OECD ในระยะยาว

ในการทำงานของคณะกรรมการที่กำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกันทั้ง 5 ชุด มีการประสานงานกันเพื่อไม่ให้เกิดการทำงานเกิดความซ้ำซ้อน เช่น การสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ได้ทำการทดสอบ PISA และ TARIS นอกจากนี้ การดำเนินงานยังให้ความสำคัญกับการกำหนดยุทธศาสตร์ระยะยาว 4 ปี ซึ่งจะมีการทบทวนการทำงานที่คณะกรรมการ PISA ด้วย ในขณะที่คณะกรรมการ EDPC และ CERI จะมีการทำงานร่วมกันในการวิเคราะห์โครงการทั้งหมดของคณะกรรมการทั้งสองชุด โดยจะร่วมกันรายงานความก้าวหน้าของโครงการต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น โครงการสำคัญภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการ CERI ได้แก่ เรื่องความคล่องตัวในการใช้ AI จะดำเนินงานขนานไปกับผลลัพธ์ในการเรียนรู้ PISA และการกำหนดกรอบแนวทางในการดำเนินงานเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตจะดำเนินการคู่ไปกับเรื่องการรู้หนังสือของผู้ใหญ่ ซึ่ง PIACC จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในวงรอบที่ 2 ในส่วนของ PISA governing board กำลังดำเนินการในเรื่องทักษะทางด้านสังคมและอารมณ์ของผู้เรียน ในเรื่องการอ่านและความรู้ที่เกี่ยวกับดิจิทัล

สำหรับการดำเนินงานมีขอบเขตค่อนข้างกว้าง ซึ่งได้แก่ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ (ร่าง) ยุทธศาสตร์ทักษะแห่งอนาคต (Global Forum และ Skill Summit) รวมทั้งหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการประชุมระดับรัฐมนตรี ทั้งนี้ คณะทำงานในแต่ละชุดจะต้องเข้าใจบทบาท และวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการดำเนินงานของตนเอง เพื่อให้การนำไปสู่การปฏิบัติประสบความสำเร็จ ผ่านกลไกในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การดำเนินงานของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ที่ผ่านมามีเป้าหมายสำคัญในหลายเรื่อง ทั้งเรื่องของความเท่าเทียมและเป็นธรรมสำหรับผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ การให้ความสำคัญกับเรื่องนวัตกรรม การสำรวจในประเด็นต่าง ๆ ที่สะท้อนความต้องการของผู้เรียนและโรงเรียนอย่างแท้จริง การลดช่องว่างทักษะที่จำเป็นพื้นฐานโดยให้ความสำคัญกับเรื่องการเรียนการสอนในปี 2040 (Learning and teaching compass) ซึ่งเป็นผลมาจากเรื่อง PISA และ TARIS รวมทั้ง skills dialogue ที่เกิดจากการประชุมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทักษะแห่งอนาคตด้วย

Item 6: Taking stock and looking ahead at deliverables of EDPC Ministerial meetings

❖ Developing a New Policy Flagship

- Lucia Dellagnelo, Deputy-Director Directorate for Education and Skills ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการจัดทำ Policy Flagship ว่าเนื่องจากการศึกษาคือรากฐานของความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ทั้งในมิติของการเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเท่าเทียมในสังคม และการเกิดขึ้นของนวัตกรรม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องจัดทำหลักฐานใหม่ (New Evidence) เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการศึกษาอย่างรอบด้าน โดย Policy Flagship ฉบับใหม่วางแผนจะจัดทำรายงานที่ผสมผสานข้อมูลเชิงข้อมูล(Data) และเชิงนโยบาย (Policy insights) ซึ่งเน้นการเชื่อมโยงระดับการศึกษา (Education levels) กับผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning outcomes) และการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้อง (Development of relevant skills) รวมถึงปรับเนื้อหา/การนำเสนอให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้อ่านที่อยู่นอกวงการศึกษา
- แนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) ผสานข้อมูลจากฐานข้อมูลของ OECD ที่มีอยู่แล้ว 2) สร้างกรอบการวิเคราะห์ใหม่ที่ครอบคลุมทุกระดับการศึกษา 3) รวบรวมความร่วมมือจากทีมที่หลากหลายใน OECD (Cross-directorate collaboration) และ 4) รายงานด้วยภาษาที่เข้าถึงและเข้าใจง่าย
- นอกจากนี้ มีการรายงานความก้าวหน้าและข้อค้นพบที่สำคัญจากการทำ Expert's Workshop เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2025 ดังนี้
 - **Quality over quantity** การยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ (learning outcomes) ให้ผลตอบแทนในระดับสังคมสูงกว่าการเพิ่มจำนวนปีการศึกษาเพียงอย่างเดียว
 - **Skills-Growth Feedback Loop** ผลตอบแทนจากการศึกษาจะสูงขึ้นในระบบเศรษฐกิจที่มีนวัตกรรมและพลวัต (Larger in dynamic & innovative economies) ซึ่งการศึกษาเป็นการสะสมตลอดช่วงชีวิต จึงไม่ควรวัดแค่ในระยะสั้น เพราะอาจประเมินต่ำกว่าความจริงในระยะยาว
 - **Distributional Effects are a Blind Spot** ยังมีข้อมูลจำกัดเกี่ยวกับผลกระทบของ skill distributions เช่น การลดช่องว่างของผู้เรียนที่อ่อนที่สุด การส่งเสริมผู้เรียนที่มีศักยภาพ ที่มีต่อความเสมอภาคและ productivity
- Example of a Narrative for the first edition of the Policy Flagship (

- ภาพที่ 24)
 - การพัฒนาทุนมนุษย์ (Human capital) ผ่านการศึกษา คือ กลไกหลักในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่มีความเสมอภาคและยั่งยืน
 - ต้องลงทุนในระบบการศึกษาเป็นการลงทุนระยะยาวและต้องมีความต่อเนื่อง
 - การลงทุนทุกช่วงวัยตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงวัยทำงาน ช่วยให้สังคมมีความเป็นธรรม ยืดหยุ่น และมั่นคง
- โดย Policy Flagship มีขั้นตอนและปฏิทินในการดำเนินงานดังภาพที่ 25 และ 26

ภาพที่ 24 Example of a Narrative for the first edition of the Policy Flagship

ภาพที่ 25 ขั้นตอนในการดำเนินงานของ Policy Flagship

Year	Activity
2025	<ul style="list-style-type: none"> Conducting wide-ranging consultations internally in EDU, with other Directorates and external experts to refine the publication's scope, format, and methodology. Identifying frameworks on the economic and social outcomes of education and ensure alignment with the <i>Ministerial agenda</i>.
2026	<ul style="list-style-type: none"> Developing the underlying infrastructure and analytical framework for the publication. Designing and agreeing upon data analysis methods in collaboration with countries. Clusters developed in the Secretariat will also inform work related to the Policy Flagship.
2027	<ul style="list-style-type: none"> Drafting and refining the report's chapters in an iterative process with input from national authorities, partner institutions, and other stakeholders. Presenting the draft work to EDPC for guidance and advice
Late 2027	<ul style="list-style-type: none"> Launching the new policy flagship report at the Education Ministerial Meeting. Disseminating key findings and policy insights widely, bolstered by effective communication tools and targeted follow-up events.

Restricted Use - A usage restraint

ภาพที่ 26 ปฏิทินในการดำเนินงาน Policy Flagship

ที่มา: 38th Education Policy Committee

- จากนั้น Kelsey Burns, Senior Counsellor and EDPC Committee Advisor Directorate for Education and Skills ได้กล่าวถึงการประชุมคณะมนตรีด้านการศึกษา (EDPC Ministerial) ในปี 2027 ซึ่งเป็นเวทีเชิงยุทธศาสตร์ระดับสูงของ OECD มีเป้าหมายเพื่อกำหนดทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของการศึกษาภายใต้ OECD ให้สอดคล้องกับรอบแผนงานระยะ 8 ปีถัดไป และเพื่อเสริมสร้างฉันทามติร่วมกันของประเทศสมาชิกในประเด็นนโยบายสำคัญ
- ตลอดจน เป็นการเปิดตัวรายงาน Policy Flagship ฉบับแรกของ OECD ซึ่งมุ่งนำเสนอหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของการศึกษา ภายใต้แนวคิด “การเรียนรู้ที่มีคุณภาพคือรากฐานของการเติบโตที่เป็นธรรมและยั่งยืนของประเทศ”
- โดยโครงการได้ดำเนินการในช่วงปี 2025 - 2027 ผ่านกระบวนการ 1) รวบรวมและจัดระเบียบฐานข้อมูลของ OECD 2) การวิเคราะห์เชิงนโยบายแบบบูรณาการ และ 3) การปรึกษา/รวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญระดับนานาชาติ เพื่อเชื่อมโยงผลการเรียนรู้เข้ากับผลิตภาพนวัตกรรม และความก้าวหน้าทางสังคม
- ดังนั้น การประชุมครั้งนี้จึงมิได้เป็นเพียงเวทีหารือทิศทางนโยบายการศึกษาในระดับรัฐมนตรีเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการกำหนดกรอบอ้อยแกลงของที่ประชุมรัฐมนตรี (Ministerial

Declaration) ซึ่งจะเป็นแนวทางสำหรับ Policy Flagship ในครั้งต่อไป รวมถึงการกำหนดทิศทางของแผนปฏิบัติงาน EDPC สำหรับรอบปี 2027 - 2030 อีกด้วย

- ในที่ประชุมได้มีการพิจารณา 1) รูปแบบ (Ministerial Category) และ 2) สถานที่การจัดประชุม (รายละเอียดดังนี้)
 - รูปแบบการจัดประชุม (Ministerial Category) มีตัวเลือก คือ
 - (1) Category 2 การประชุมรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการ ซึ่งต้องได้รับการอนุมัติจาก OECD Council มีการออกถ้อยแถลงของที่ประชุมรัฐมนตรี และใช้งบประมาณสนับสนุนในระดับที่สูงกว่า
 - (2) Category 5 การประชุมที่มีความยืดหยุ่นและใช้งบประมาณต่ำกว่า แต่มีน้ำหนักเชิงพิธีการและเชิงนโยบายน้อยกว่า Category 2
 - สถานที่จัดประชุม มีสองตัวเลือกหลักได้แก่
 - (1) สำนักงานใหญ่ OECD ณ กรุงปารีส - ได้รับการสนับสนุนในวงกว้าง เนื่องจากสะท้อนบทบาทความเป็นผู้นำขององค์กรและเอื้อต่อการประสานงาน
 - (2) ประเทศสมาชิกที่เสนอตัวเป็นเจ้าภาพ - แม้จะมีความเป็นไปได้ แต่จะเพิ่มภาระด้านงบประมาณและการบริหารจัดการ ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะพึ่งพางบจาก Voluntary Contributions (VC) ของประเทศสมาชิก และอาจจำเป็นต้องกันงบไว้เป็นการเฉพาะ
- จากการหารือของประเทศสมาชิก มีฉันทามติร่วมกันให้จัดการประชุมรัฐมนตรีในปี 2027 ในรูปแบบ *Category 2 ที่สำนักงานใหญ่ OECD ณ กรุงปารีส* เนื่องจากมีน้ำหนักเชิงนโยบายสูง และช่วยลดความซับซ้อนในการประสานงาน อย่างไรก็ตาม บางประเทศได้แสดงข้อกังวลเกี่ยวกับความเหมาะสมของช่วงเวลา รวมถึง ความจำเป็นที่ OECD ส่วนกลางอาจต้องร่วมสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม และความสำคัญของการบูรณาการการทำงานของกลุ่มด้านการศึกษาทั้งหมด ที่ไม่จำกัดเฉพาะ EDPC เพียงกลุ่มเดียว
- ทั้งนี้ ประธานในการประชุมได้สรุปว่า แม้บางภูมิภาคอาจเผชิญข้อจำกัดด้านระยะทาง แต่ยังคงอยู่ในระดับที่สามารถบริหารจัดการได้ พร้อมย้ำว่าการกำหนดทิศทางนโยบายควรคำนึงถึงความเท่าเทียม (Equity) และแนวคิดการพัฒนาทุนมนุษย์ (Human capital) ในความหมายที่ครอบคลุมและทันสมัย ดังนั้น การประชุม EDPC Ministerial 2027 จึงมีความสำคัญในฐานะหมุดหมายที่

ช่วยยกระดับบทบาทของการศึกษาให้เป็นทรัพยากรเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศสมาชิก และเป็นจุดเริ่มต้นของการกำหนดทิศทางการศึกษาของ OECD ในทศวรรษต่อไปอย่างเป็นเอกภาพ

Options for hosting the next EDCP Ministerial in 2027

	Option A: OECD Paris	Option B: Host Country	Option C: Host Country (Cat 5)
Ministerial Category	Category 2	Category 2	Category 5
Outcomes	Ministerial Declaration (OECD legal instrument)	Ministerial Declaration (OECD legal instrument)	Final Report Country Commitments
Estimated VC required	470 KEUR	225 KEUR	Different models could range from 50 KEUR (i.e., ISTP) to 220 KEUR (i.e. Skills Summit)
What the Secretariat provides	Venue at OECD HQ; interpretation; analytical input for key issues paper(s); coordination of all preparatory meetings and drafting of ministerial declaration. <i>Additional VC would be required for any receptions and meals.</i>	Analytical input for key issues paper(s), coordination of all preparatory meetings and drafting of ministerial declaration; mission costs of Secretariat staff.	Input to the agenda and speakers; participation in prep meetings; mission costs of Secretariat staff; analytical input for background paper.
Benefits	Central co-ordination in Paris; high-level visibility of education at OECD	Opportunity to showcase host country's educational system, reforms/ innovations; reduced VC.	Same as Option B, but reduced formal procedural requirements

Restricted Use - A usage restraint

ภาพที่ 27 รูปแบบและสถานที่ในการจัดประชุม EDCP Ministerial 2027

ที่มา: 38th Education Policy Committee

Item 7: Proposal for a regular cycle of peer country reviews

Paulo Santiago, Head of the Policy Advice and Implementation Division ได้รายงานต่อที่ประชุมว่า EDCP Bureau PWB Working Group ได้มีข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการ EDCP ในการให้แนวทางสำหรับการดำเนินงานในเรื่อง Country peer reviews ที่จะมีขึ้นในปี 2027 – 2028 เพื่อให้ประเทศสมาชิกได้เรียนรู้การทำงานซึ่งกันและกัน ประกอบไปด้วยแนวคิดหลัก 3 ประการ คือ 1) เสริมความเข้าใจระบบการศึกษาของประเทศสมาชิกอย่างลึกซึ้งมากขึ้น 2) สมาชิกแต่ละประเทศได้ประเมินตนเองจากเพื่อนสมาชิก และ 3) ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างประเทศ ทั้งนี้มีข้อสังเกต คือ การดำเนินการนี้ใช้ทรัพยากรสูง จำเป็นต้องประเมินภาระงานและต้นทุนให้รอบคอบก่อนเริ่มดำเนินการ

❖ แนวคิดและกลไกการดำเนินงาน (Concept and Function within EDCP)

แนวคิดและการทำงานในเรื่อง Education Peer Country Review ของ EDCP ให้ความสำคัญกับเรื่องการสร้างแรงจูงใจในการดำเนินงานของประเทศสมาชิก ที่จะมีการทบทวนนโยบาย การแบ่งปัน และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นสำคัญเชิงนโยบายของประเทศนั้นๆ ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์ ในระยะยาว แต่อย่างไรก็ตาม การจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขึ้นอยู่กับองค์ความรู้และข้อมูล

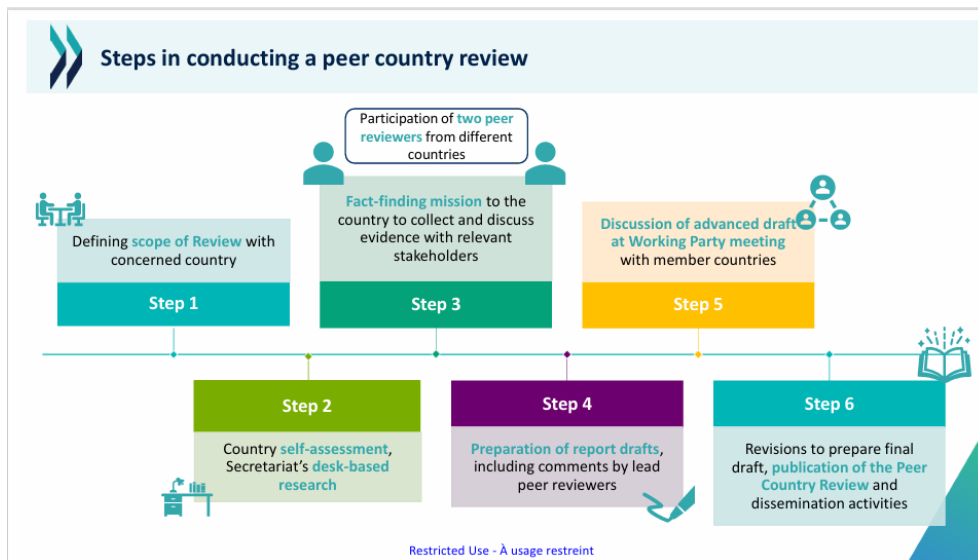
ต่าง ๆ ที่มีอยู่ ซึ่งผลจากการทบทวนนโยบายสามารถนำไปเป็นข้อมูลเพื่อประเมินความก้าวหน้าในประเด็นที่เกี่ยวข้อง EDCP Ministerial Declarations ซึ่งเป็นการบูรณาการระหว่างเรื่องการศึกษาและทักษะ ที่มีความร่วมมือในประเด็นสำคัญ ทั้งนี้ การเข้าร่วมโครงการ peer country reviews จะแบ่งเป็นสองวงรอบคือทุก ๆ 4 ปี หรือ 8 ปี

❖ กลไกการดำเนินงาน Peer review mechanisms ของ OECD

กลไกที่ใช้ในการดำเนินการ peer view ที่ OECD จะดำเนินการ ได้แก่ การสำรวจทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Surveys) การพัฒนาความร่วมมือ (Development Co-operation Peer Reviews) และความก้าวหน้าด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Performance Reviews) เช่น การประเมินในด้านต่าง ๆ การทบทวนผลปฏิบัติงานจากข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มีอยู่ (ภาพที่ 28) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ได้แก่ 1) กำหนดขอบเขตในการดำเนินงาน 2) การประเมินตนเองของสองประเทศที่เป็น peer review 3) การออกแบบการดำเนินงาน 4) การจัดทำ (ร่าง) รายงานและรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5) รับฟังประเด็นเพิ่มเติมจากประเทศสมาชิก และ 6) การจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์และการเผยแพร่ข้อมูล ดังแสดงรายละเอียดในภาพที่ 29

A long tradition of peer review mechanisms at the OECD								
	Nature	Frequency	Committee	Peer-learning	Follow-up	Budget	Funding	Other
Economic Surveys	Periodic surveys of the economies of member countries	2-year cycle [about 20 surveys per year]	EDRC, which approves publication	Discussed at dedicated EDRC meeting, with 2 members as lead examiners	Progress with implementation of rec. assessed at following Ec. Survey	23.7 M€ for 2025-26 Funds 40 surveys	Part I funding 94% of EDRC's Part I resources	Country under examination represented by high-level officials
Development Co-operation Peer Reviews	Provide an in-depth assess. of a DAC member's strengths and challenges, holding them to account against commitments & intl. standards	6-year cycle with a mid-term review to track progress [average of 5 reviews per year]	Development Assistance Committee (DAC), which discusses review and approves it	2 members review a 3 rd member [join the review team] Lessons from reviews are synthesised to enrich collective learning, and valuable practices go into a platform	A management response and a mid-term review – are highly encouraged	6.6 M€ in 2025-26 Funds 10 peer reviews, 10 mid-term reviews	Part I funding (3.3 M€ in 25-26) [26% of DAC's Part I] and unearmarked VCs (3.3 M€ in 25-26)	Peer review assessments are based on an agreed methodology and analytical framework
Environmental Performance Reviews	Evidence-based assessment of countries' progress towards their environmental objectives	Cycle around 12 years 8 reviews in 23-24; 7 planned for 25-26	Discussed & approved by consensus within the WP on Env. Perform. (WPEP)	Some members review a given member [peer reviewers join team] Thematic cross-country synthesis report is produced	Voluntary mid-term review: 4-5 years later Review also assesses impl. of previous rec.	3.4 M€ in 2025-26 Funds 7 reviews	Part I funding (2.6 M€ in 25-26) [28% of EPOC's Part I] and VCs (0.8 M€ in 25-26)	Facilitating peer-to-peer learning is at the heart of the process

ภาพที่ 28 กลไกการดำเนินงาน Peer review mechanisms ของ OECD

ภาพที่ 29 ขั้นตอนในการดำเนินงาน Education Peer Country Review

ที่มา: 38th Education Policy Committee

Item 8: Draft Long-term Strategy on Education at the OECD

Joakim Bakke ได้นำเสนอ (ร่าง) แผนกลยุทธ์ระยะยาวเพื่อส่งเสริมทักษะในการเรียนรู้ (Educational Skills) ยุทธศาสตร์การศึกษาระยะยาวของ OECD จัดทำขึ้นเพื่อเสริมสร้างความสอดคล้องและความเป็นเอกภาพของงานด้านการศึกษาในองค์การ OECD โดยมุ่งเชื่อมโยงการพัฒนาการศึกษา กับพันธกิจหลักของ OECD ในการยกระดับความเจริญก้าวหน้า ความเสมอภาค โอกาส และคุณภาพชีวิตของประชาชน ผ่านการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิเคราะห์เชิงนโยบาย และการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิก

- ❖ **วิสัยทัศน์** OECD และประเทศสมาชิกทำงานร่วมกันเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้สำหรับทุกคน ตลอดช่วงวัย โดยพัฒนาเครื่องมือข้อมูลสากล การวิเคราะห์ที่เข้มแข็ง และกลไกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้หลักฐานเชิงประจักษ์สามารถนำไปสู่การยกระดับผลลัพธ์ของผู้เรียน ระบบการศึกษา และสังคมโดยรวมได้
- ❖ **ประเด็นยุทธศาสตร์หลัก (The What – 6 ด้าน)** แสดงดังภาพที่ 30 มีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้
 - 1) **การผลิตข้อมูลสากลด้านการศึกษา** พัฒนารฐานข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างประเทศ เช่น PISA, TALIS, PIAAC และ Education at a Glance เพื่อทำความเข้าใจระบบการศึกษา ผู้เรียน ครู ต้นทุน และความท้าทาย โดยเสริมการบูรณาการข้อมูลระหว่างคณะกรรมการต่าง ๆ

- 2) การทำความเข้าใจผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของการศึกษา ศึกษาผลตอบแทนทางการศึกษา การใช้ทักษะในตลาดแรงงาน ผลต่อผลิตภาพ ความสามารถในการแข่งขัน และความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย โดยพัฒนาโมเดลวิเคราะห์ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เช่น AI และโครงสร้างแรงงานใหม่
- 3) นโยบายเพื่อความเสมอภาคและการเรียนรู้ตลอดชีวิต สนับสนุนนโยบายลดความเหลื่อมล้ำ ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยทำงาน ส่งเสริมการเรียนรู้นอกระบบ/ไม่เป็นทางการ การรับรองทักษะใหม่ (micro-credentials) และการจัดระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ยืดหยุ่นและเชื่อมโยงการศึกษา-การทำงานอย่างแท้จริง
- 4) เทคโนโลยีและ AI ต่อการศึกษา วิเคราะห์ผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลต่อการเรียนรู้ บทบาทครู หลักสูตร และการจัดการชั้นเรียน รวมถึงความเสี่ยงด้านสมาธิและคุณภาพการเรียนรู้ พร้อมพัฒนาแนวทางเชิงนโยบายสำหรับการใช้ AI อย่างรับผิดชอบและมีประสิทธิผล
- 5) การใช้ศาสตร์การสอนและการเรียนรู้ แผลผลวิจัยด้านประสาทวิทยา จิตวิทยา และวิทยาศาสตร์การเรียนรู้สู่หลักสูตรและการสอน พัฒนากลไกเผยแพร่งานวิจัย และยกระดับความรู้ทางวิชาชีพของครู
- 6) การเพิ่มประสิทธิภาพงบประมาณและการลงทุนการศึกษา สนับสนุนประเทศในการพัฒนาทางเลือกเชิงนโยบายที่คุ้มค่า เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร วิเคราะห์ต้นทุน-ผลตอบแทน และพัฒนาฐานข้อมูลด้านการเงินการศึกษาที่โปร่งใสและเปรียบเทียบได้

The what (Thematic Priorities and OECD action)

- Production of international comparative data to understand the organization, key players, outcomes and challenges of education systems.
- Better understand societal and economic outcomes of education
- Inform educational policies to promote equal opportunity to acquire relevant skills through lifelong learning
- The impact of technology and AI in education and skills, for education and on education systems
- Mobilise the science of teaching and learning for education and innovation
- Improve cost-efficiency in education by identifying key strategic areas of investment and different forms of financing

❖ กลไกการดำเนินงาน (The How)

- 1) ระบบกำกับดูแลและความร่วมมือ กำหนดบทบาทชัดเจนของคณะกรรมการระดับ 1 ได้แก่ EDPC, CERi, PISA, TALIS และ PIAAC เพื่อเสริมความสอดคล้องของงาน พร้อมกลไกติดตามประจำปีและการทบทวนระยะกลาง
- 2) ยุทธศาสตร์ข้อมูล (Data Strategy) พัฒนารอบการจัดเก็บข้อมูลใหม่ที่สอดคล้องทุกหน่วยงาน เชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหลากหลาย และคำนึงถึงความปลอดภัยและจริยธรรมในการใช้ข้อมูล

❖ วงรอบแผน 8 ปี

จัดทำแผนยุทธศาสตร์และการประชุมรัฐมนตรีทุก 4 ปี เชื่อมโยงกับแผนงาน (PWB) รายงานสำคัญ เช่น Education at a Glance, Skills Outlook, PISA, TALIS, PIAAC และการประชุม Stakeholder Forum เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อย่างเป็นระบบและยั่งยืน (ภาพที่ 31)

ภาพที่ 31 วงรอบแผน 8 ปี (8 years planning cycle)

ที่มา: 38th Education Policy Committee

โดยสรุปแล้ว ยุทธศาสตร์นี้มุ่งสร้างเอกภาพด้านข้อมูล ความรู้ และการกำกับดูแล เพื่อเสริมศักยภาพของประเทศสมาชิกในการเผชิญความท้าทายใหม่ ๆ เช่น AI ความเหลื่อมล้ำ และข้อจำกัดงบประมาณ โดยตั้งเป้าให้ OECD ทำหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูลสากลที่เชื่อถือได้ แหล่งวิเคราะห์เชิงนโยบายระดับนานาชาติ และเวทีความร่วมมือเพื่อยกระดับการศึกษาอย่างยั่งยืนในระยะยาว

Item 9: 2027-28 Programme of Work and Budget

ที่ประชุมได้เน้นย้ำว่า การจัดทำ Programme of Work and Budget (PWB) ของ EDPC ในรอบถัดไปว่า ควรยึดโยงกับข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์จากรายงาน *Education at a Glance* โดยเชิญประเทศสมาชิกพิจารณาว่าแนวโน้มและตัวชี้วัดสำคัญด้านผลลัพธ์การศึกษา ความเหลื่อมล้ำ ทักษะพื้นฐาน คุณภาพครู และการลงทุนเพื่ออนาคต ควรถูกนำมาสะท้อนในการกำหนดลำดับความสำคัญของแผนงานและงบประมาณอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ PWB ถูกมองในฐานะกลไกเชิงยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงข้อมูล นโยบาย และการดำเนินงาน เพื่อสนับสนุนทิศทางการทำงานของ EDPC ในช่วง 3 ปีข้างหน้าให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ระยะยาวของ OECD

ทั้งนี้ มุมมองของประเทศสมาชิกที่สะท้อนต่อ PWB มีรายละเอียดที่น่าสนใจ ดังนี้

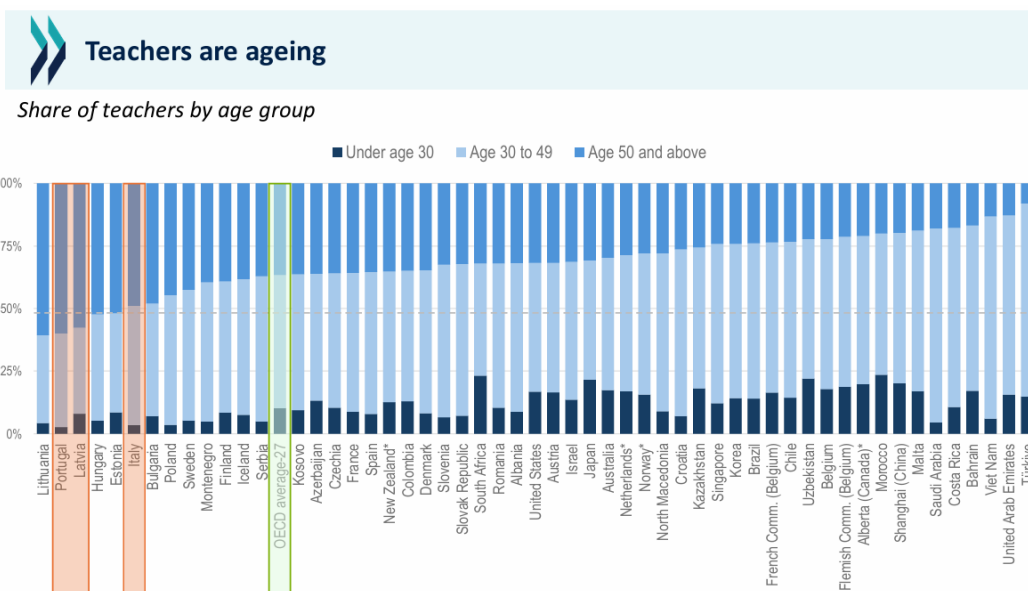
- ❖ **ประเทศออสเตรเลีย** เสนอว่า EDPC ควรมีการหารือเชิงยุทธศาสตร์เกี่ยวกับงานด้านข้อมูล (Data work) มากขึ้น และตั้งคำถามว่าควรบรรจุประเด็นนี้ไว้ในวาระการทำงานของคณะกรรมการในอนาคตหรือไม่ ซึ่งสะท้อนว่าการจัดทำ PWB ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาข้อมูลและการใช้ข้อมูลเพื่อกำหนดนโยบาย ให้ชัดเจนและเป็นระบบมากขึ้น
- ❖ **ประเทศเกาหลีใต้** ได้หยิบยกประเด็นความคลาดเคลื่อนของข้อมูลอัตราส่วนครูต่อนักเรียนในรายงาน *Education at a Glance* โดยชี้ให้เห็นว่าข้อมูลดังกล่าวถูกนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจด้านการจัดสรรครูและงบประมาณในระดับประเทศโดยตรง ซึ่งประเด็นนี้สะท้อนถึงคุณภาพ ความถูกต้อง และความสอดคล้องของข้อมูล OECD มีผลกระทบต่อการศึกษาเชิงงบประมาณของประเทศสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญ และควรได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบในการกำหนดกรอบ Programme of Work and Budget (PWB) ของ EDPC
- ❖ **ประเทศเบลเยียม** เน้นว่าการนำข้อมูล OECD ไปใช้ได้ผลมากที่สุดเมื่อมีการแปลผลในระดับประเทศ/ภูมิภาค รวมถึงมีการจัดกิจกรรมเชิงนโยบายควบคู่กับการเผยแพร่ข้อมูลด้วย หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า PWB ควรสนับสนุนกิจกรรมที่ช่วยเพิ่ม policy impact ของข้อมูล ไม่ใช่เพียงการผลิตรายงานเท่านั้น
- ❖ **ประเทศชิลี** ระบุว่าข้อมูลจาก *Education at a Glance* ได้นำไปใช้ในการอธิบายเชิงนโยบายเกี่ยวกับการปฏิรูปการเงินการศึกษาในประเทศ และได้รับการสนับสนุนเชิงวิชาการจาก OECD อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของ OECD ในฐานะ ผู้สนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายของประเทศสมาชิก ซึ่งเป็นทิศทางที่ควรสะท้อนใน PWB

ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกส่วนใหญ่สะท้อนในทิศทางเดียวกันว่า PWB ของ EDPC ควรมุ่งสนับสนุนการใช้ข้อมูลคุณภาพสูง การวิเคราะห์เชิงนโยบาย และกิจกรรมที่เพิ่มผลกระทบเชิงนโยบายในประเทศสมาชิกมากกว่าการมุ่งผลิตผลลัพธ์เชิงรายงานเพียงอย่างเดียว

Item 10: Key findings from the new TALIS 2024 Report

Ruochen Li, OECD Directorate of Education and Skills ได้นำเสนอรายงาน TALIS (Teaching and Learning International Survey) ซึ่งเป็นการสำรวจครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก โดยเก็บข้อมูลจากครูกว่า 280,000 คน ในโรงเรียน 17,000 แห่ง ตั้งแต่ปี 2008 เป็นต้นมา รายงานฉบับนี้มีเป้าหมายเพื่อเป็นเสียงของครูที่สะท้อนความท้าทาย ความต้องการ และสภาพการทำงานของครูในบริบทจริง ทั้งนี้มีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

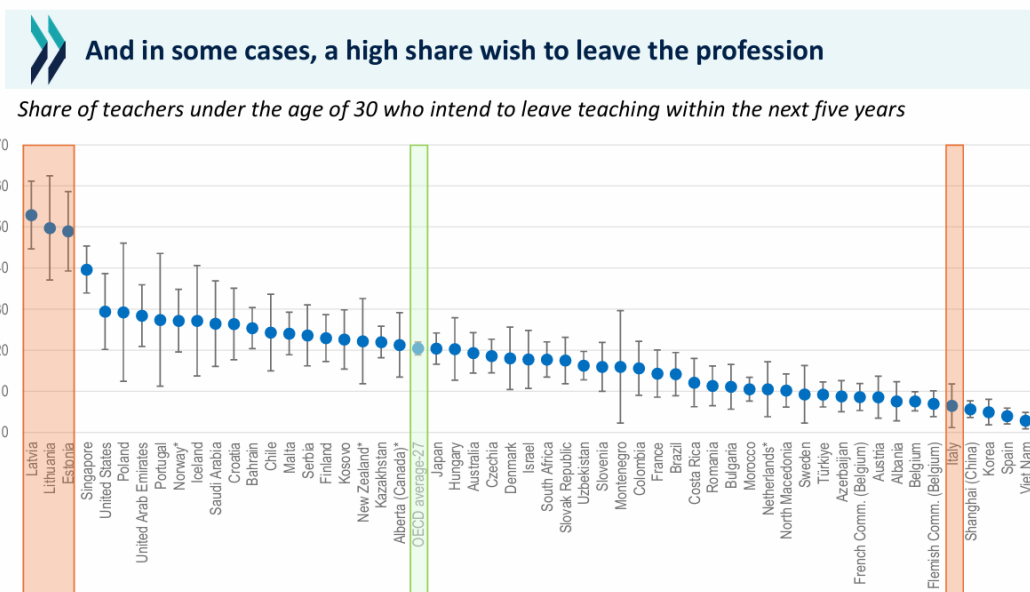
- ❖ ผลการศึกษาพบว่า อายุเฉลี่ยของครูในประเทศสมาชิก OECD สูงขึ้น โดยครูมีอายุเฉลี่ยมากกว่า 45 ปี และในบางประเทศมีอายุเฉลี่ยมากกว่า 50 ปี (ภาพที่ 32) ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนครู โดยลักษณะของการขาดแคลนมักเกิดเฉพาะพื้นที่หรือสาขา เช่น โรงเรียนชนบท สาขา STEM การศึกษาพิเศษ ซึ่งรัฐบาลหลายประเทศเริ่มใช้กลยุทธ์การรับครูจากสายอาชีพอื่น (Second-career teachers) เข้าสู่ระบบ

ภาพที่ 32 อายุเฉลี่ยของครูในประเทศสมาชิก OECD

ที่มา: 38th Education Policy Committee

- ❖ ด้านครูบรรจุใหม่ พบว่าประมาณหนึ่งในห้าของครูมีประสบการณ์ในการสอนไม่ถึง 5 ปี โดยครูกลุ่มนี้เผชิญความยากลำบากด้านการจัดการชั้นเรียนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ แม้หลายประเทศจะเพิ่มระบบพี่เลี้ยง (Mentorship) เช่น เมืองเซี่ยงไฮ้มีจำนวนครูบรรจุใหม่ที่มีพี่เลี้ยงถึง 80% เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของ OECD ที่อยู่ประมาณ 30% อย่างไรก็ตาม ครูบรรจุใหม่มักถูกบรรจุในโรงเรียนที่มีบริบทท้าทาย เช่น โรงเรียนที่มีนักเรียนฐานะยากจน หรือมีนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาแม่ ซึ่งสะท้อนระบบการจัดสรรครูที่มีปัญหา และส่งผลต่อการตัดสินใจในการประกอบวิชาชีพในระยะยาว โดยพบว่าครูบรรจุใหม่ประมาณ 20% มีแผนจะลาออกภายใน 5 ปี และมีสัดส่วนสูงถึง 50% ในบางประเทศ เช่น ลัตเวีย ลิทัวเนีย และเอสโตเนีย ขณะที่อิตาลีที่แม้จะมีค่าเฉลี่ยอายุครูค่อนข้างสูง แต่ก็ยังสามารถรักษาครูบรรจุใหม่ไว้ในระบบได้ดี สะท้อนกลไกการสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ

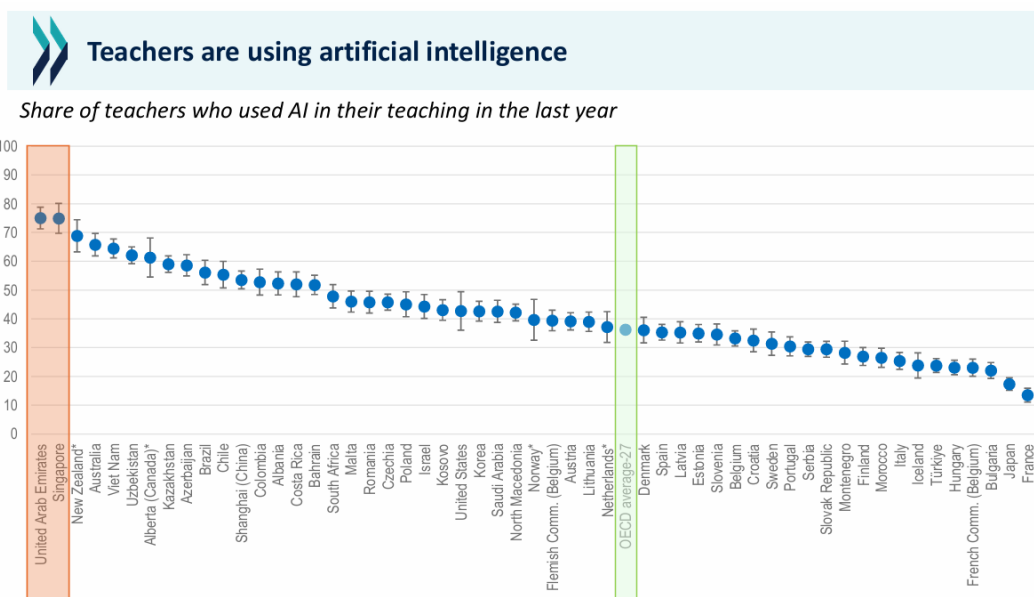

ภาพที่ 33 Teachers under the age of 30 who intend to leave teaching

ที่มา: 38th Education Policy Committee

- ❖ นอกจากนี้ ในสภาพแวดล้อมการสอนที่มีความซับซ้อนมากขึ้นจากความหลากหลายของผู้เรียน ทั้งนักเรียน ผู้อพยพ ผู้ลี้ภัย นักเรียนที่ไม่ใช้ภาษาแม่ และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น สาธารณรัฐเช็ก พบว่าครูที่ต้องสอนนักเรียนที่เป็นผู้ลี้ภัยเพิ่มขึ้นจาก 4% เป็น 75% ภายในเวลาไม่กี่ปี โดยครูที่เพิ่งจบใหม่จำนวนมากรู้สึกว่ายังไม่พร้อมในการดูแลด้านสังคมและอารมณ์ของผู้เรียนและสอนในบริบทพหุวัฒนธรรม นอกจากนี้ ยังพบอีกว่าครูผู้หญิงมีความใส่ใจต่อปัญหาอารมณ์ของนักเรียนมากกว่าครูผู้ชาย

❖ ในด้านเทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ (AI) พบว่าประมาณ 20% ของครูยังจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์หรือผสมผสาน โดยบางประเทศ เช่น สิงคโปร์ มีการกำหนดวันเรียนออนไลน์ที่บ้าน ครูส่วนใหญ่แสดงความกังวลต่อผลกระทบด้านลบของเทคโนโลยีต่อสุขภาพของนักเรียน แม้จะมีความกังวลเรื่องอคติ การทุจริต และจริยธรรมของ AI แต่ครูจำนวนมากเห็นถึงศักยภาพของ AI ในการลดภาระงานธุรการและช่วยวางแผนการสอน โดยพบว่าในปีที่ผ่านมาครูประมาณ 40% มีการใช้ AI เพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอน (ภาพที่ 34) และมีการใช้ AI เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองทางด้านวิชาชีพครู

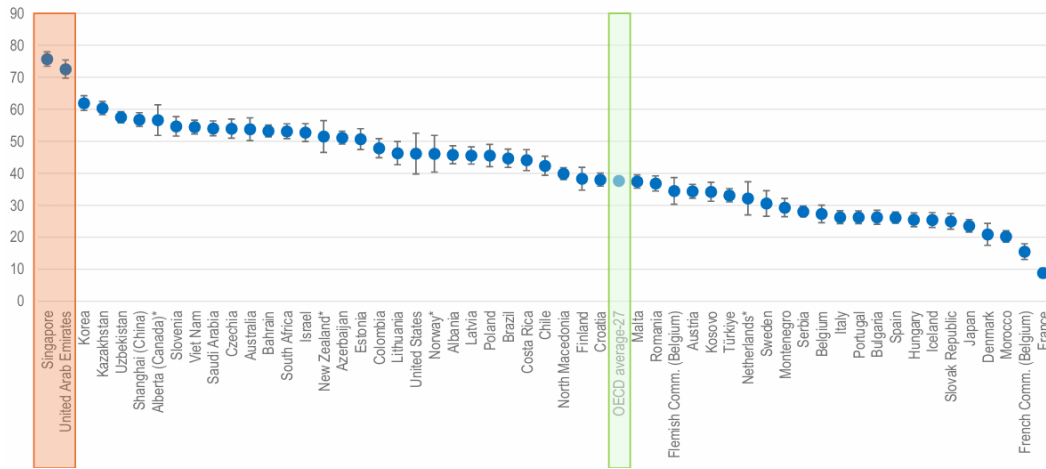
ภาพที่ 34 Teachers who used AI in their teaching in the last year

ที่มา: 38th Education Policy Committee

Education systems are already offering training in using AI

Share of teachers for whom using AI was part of professional learning in the last year

ภาพที่ 35 Teachers for whom using AI was part of professional learning in the last year

ที่มา: 38th Education Policy Committee

- ❖ ในมิติสุขภาวะครู ครูมีความเครียดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2018 โดยส่วนใหญ่มีสาเหตุจากงานธุรการ มากกว่างานการสอนโดยตรง ซึ่งชี้ให้เห็นโอกาสในการใช้ AI เพื่อช่วยลดภาระดังกล่าว ในขณะที่แม้ว่ารายได้ครูมีแนวโน้มดีขึ้น แต่ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานมากกว่าคือสภาพการทำงาน ชั่วโมงทำงาน ภาระงาน และสวัสดิการ ทั้งนี้ ครูเกือบ 90% ระบุว่าพึงพอใจกับวิชาชีพของตน
- ❖ ในช่วงการอภิปราย ประเทศสมาชิกเห็นพ้องว่ารายงาน TALIS สะท้อนถึงแนวโน้มและความท้าทายที่เกิดขึ้นจริงในหลายประเทศ โดยเน้นประเด็นการดูแลสุขภาวะครู การคงอยู่ในวิชาชีพ ระบบปฐมนิเทศและพี่เลี้ยงครูใหม่ การจัดการความหลากหลายในห้องเรียน และการพัฒนากรอบกำกับดูแล AI อย่างรับผิดชอบ พร้อมทั้งแสดงความกังวลต่อจำนวนประเทศที่จะเข้าร่วมโครงการและต้นทุนการดำเนินงานที่อาจเพิ่มขึ้นในรอบถัดไป
- ❖ นอกจากนี้ Ruochen Li ได้ชี้แจงเพิ่มเติมสำหรับทิศทางในอนาคต TALIS ว่ามีแผนดำเนินการศึกษาการคงอยู่ในวิชาชีพครูในปี 2027 เพื่อติดตามว่าครูที่ได้ทำการสำรวจในปี 2024 ยังคงอยู่ในระบบหรือไม่ หรือหากลาออกเป็นเพราะสาเหตุอะไร รวมถึง ได้มีการเสนอความร่วมมือเชิงนโยบายกับคณะกรรมการ EDPC ในการใช้ข้อมูล TALIS ในเรื่อง/ประเด็นที่สำคัญ เช่น การจัดสรรครู การกำกับดูแล AI การผลิตครู และเส้นทางเข้าสู่วิชาชีพ และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีการร่วมสนับสนุนงบประมาณเพื่อขับเคลื่อนโครงการนโยบายร่วมกัน

- ❖ ในช่วงการแสดงความคิดเห็น เลขาธิการสภาการศึกษา (รศ.ดร.ประวิต เอราวรรณ์) ได้ให้ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า การดำเนินงานด้านการประเมินผลและการพัฒนาครูควรออกแบบให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเพาะของแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกลหรือพื้นที่ที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากร เพื่อส่งเสริมความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างโอกาสในการพัฒนาครูอย่างทั่วถึงและยั่งยืน

Item 11: Leveraging AI for VET curriculum and qualification development

(รายงานผลการศึกษา: การใช้ AI เพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม (VET))

❖ บริบทและวัตถุประสงค์ของโครงการ

Shinyoung Jeon, Policy Analyst, OECD Centre for Skills ได้นำเสนอการศึกษาการใช้ AI เพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม (VET) โดยโครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจบทบาทของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการพัฒนาหลักสูตรและกรอบคุณวุฒิของระบบ อาชีวศึกษาและการฝึกอบรม (Vocational Education and Training – VET) โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การสร้างแนวทางเชิงปฏิบัติ (practical guidelines) สำหรับการใช้ AI เพื่อให้เกิดความสอดคล้องระหว่างหลักสูตร VET กับความต้องการของตลาดแรงงาน และเสริมการทำงานของ OECD ในประเด็น AI และทักษะแห่งอนาคต ซึ่งมอง AI ทั้งในมิติของเครื่องมือเปลี่ยนแปลงโลกของงานและทักษะ ทักษะที่ควรบูรณาการในระบบการศึกษา เครื่องมือเพื่อสนับสนุนระบบการเรียนรู้ และเครื่องมือที่ต้องมีการกำกับดูแลเชิงจริยธรรม ทั้งนี้ โครงการมุ่งพัฒนาแนวทางที่สมดุลระหว่างข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้เกิดการใช้งาน AI อย่างมีจริยธรรม มีธรรมาภิบาล และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและภาคอุตสาหกรรม

โดยโครงการนี้อยู่ในช่วงการพัฒนา (development phase) การศึกษาอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม (VET) ซึ่งเป็นส่วน “หลังบ้าน” ของระบบ ได้แก่ การกำหนดข้อมูลนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ของหลักสูตรและคุณวุฒิ ซึ่งส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยได้ระบุกรณีศึกษาในการใช้ AI ในแต่ละช่วงอย่างชัดเจน ในด้านข้อมูลนำเข้า AI สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจำนวนมาก เช่น ข้อมูลตลาดแรงงาน แบบสำรวจนายจ้าง และกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ผ่านเทคโนโลยีอย่าง large language models และการประมวลผลภาษาธรรมชาติ ในด้านกระบวนการ AI ช่วยสนับสนุนการทำงานร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย ลดความซับซ้อนของการตัดสินใจและการปรับปรุงซ้ำ ขณะที่ด้านผลลัพธ์ AI สามารถช่วยร่างสมรรถนะ ผลลัพธ์การเรียนรู้ และวิธีการประเมิน รวมถึงจัดโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

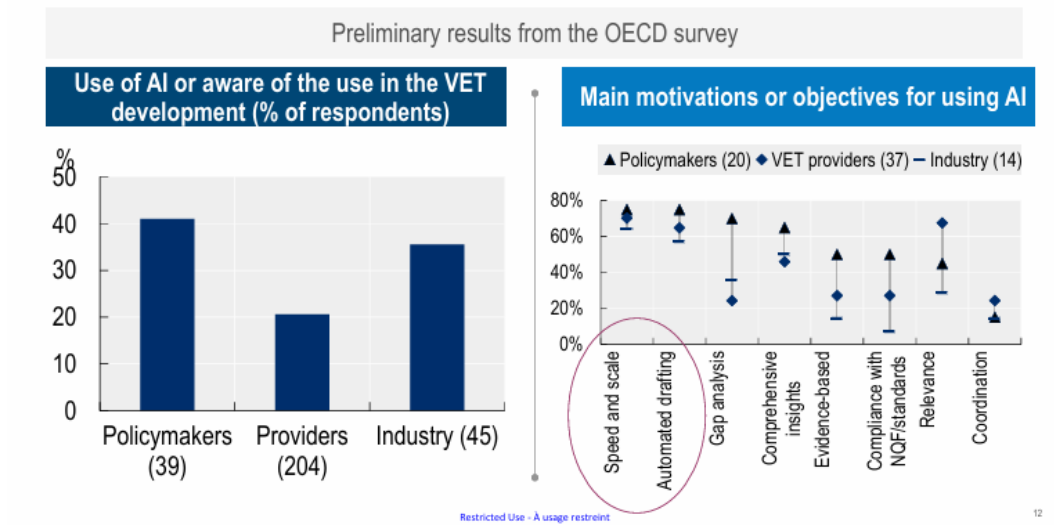
❖ Project Overview

- **ขอบเขตการศึกษา** ศึกษา AI ทุกขั้นตอนของการพัฒนา VET ได้แก่
 - *Input:* การใช้ข้อมูลตลาดแรงงาน แบบสำรวจนายจ้าง กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ฯลฯ
 - *Process:* การสนับสนุนการออกแบบร่วมกัน ลดความซับซ้อนของกระบวนการปรับปรุงหลักสูตร
 - *Output:* การร่างผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning outcomes) สมรรถนะ และวิธีการประเมิน
- **วิธีการศึกษา**
 - สสำรวจความคิดเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้าน VET ใน 24 ประเทศ
 - กรณีศึกษาเชิงลึกใน 10 ประเทศ
 - สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้กำหนดนโยบาย หน่วยงานรัฐ ครู และภาคเอกชน
 - ประชุมเชิงปฏิบัติการกับประเทศสมาชิก (โดยรอบล่าสุดมี 12 ประเทศเข้าร่วม)

❖ Preliminary Findings

การศึกษานี้ใช้วิธีการสำรวจขนาดเล็กและกำหนดกรณีศึกษาใน 10 ประเทศ โดยสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้าน VET ไม่ว่าจะเป็นผู้กำหนดนโยบาย หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานกลาง สถาบันฝึกอบรม ครู อาชีวศึกษา และภาคอุตสาหกรรม ผลการศึกษาพบว่า ทุกภาคส่วนมีความเห็นพ้องต้องกันว่า ข้อท้าทายต่อการพัฒนา VET คือความซับซ้อน ใช้ทรัพยากรจำนวนมาก ใช้เวลานาน และต้องอาศัยการประสานงานจากหลายภาคส่วน อย่างไรก็ตาม จากภาพที่ 36 เห็นได้ถึงแนวโน้มการใช้ AI ในการพัฒนา VET ที่มากขึ้น โดยพบว่า ผู้กำหนดนโยบายด้าน VET มากกว่า 40% มีการใช้/ยอมรับการใช้ AI ในกระบวนการพัฒนา VET และผู้ให้บริการ VET (Training providers) ประมาณร้อยละ 20 มีการนำ AI เข้ามาใช้ รวมถึง ภาคอุตสาหกรรมราว 33% มีการใช้ AI แล้ว/ยอมรับให้ใช้ AI ในกระบวนการพัฒนา VET โดยมีการระบุเพิ่มเติมว่าแรงจูงใจสำคัญในการใช้ AI คือความรวดเร็ว และประสิทธิภาพในการจัดการฐานข้อมูลขนาดใหญ่ และความสามารถในการจัดทำเอกสารที่ซับซ้อน

C. Finding 2. AI offers tools and techniques to support the development

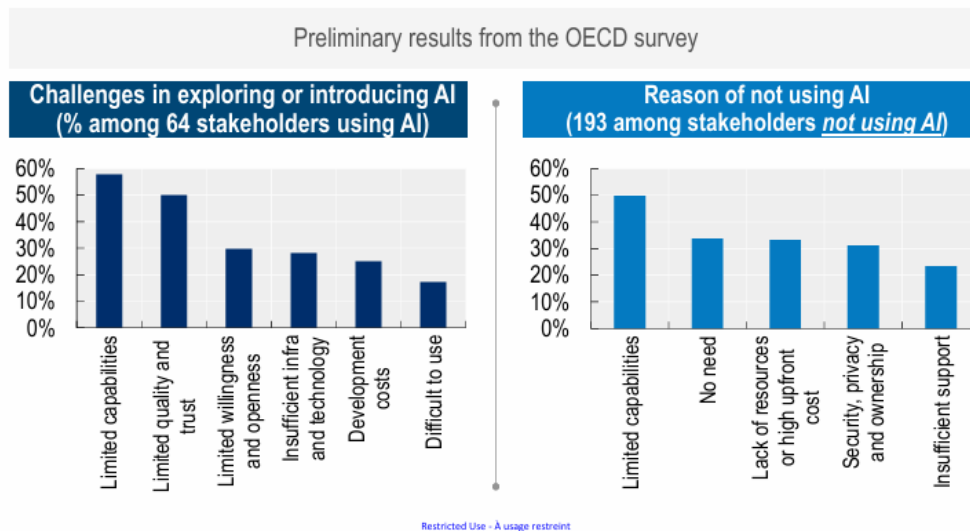

ภาพที่ 36 Preliminary results from the OECD survey

ที่มา: 38th Education Policy Committee

ตัวอย่างการใช้งานจริงพบในหลายประเทศ เช่น ไอร์แลนด์ เม็กซิโก และเนเธอร์แลนด์ ซึ่งหน่วยงาน SBB ได้นำ AI มาใช้ในการพัฒนามาตรฐานอาชีพ สนับสนุนผู้ออกแบบหลักสูตร และตรวจสอบความซ้ำซ้อนของคุณวุฒิ โดยการนำ AI มาใช้มีตั้งแต่ระดับเชิงระบบและระดับสถาบัน ไปจนถึงระดับบุคคลและการทำงานแบบเฉพาะกิจ โดยเฉพาะในกลุ่มครูด้าน IT และ AI อย่างไรก็ตาม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังแสดงความกังวลเกี่ยวกับความพร้อมด้านสมรรถนะ ความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และการขาดแนวทางที่ชัดเจน (ภาพที่ 37) ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการขยายการใช้งานในวงกว้าง

» C. Finding 3. Challenges, concerns and uncertainties remain in the use of AI

ภาพที่ 37 Challenges, concerns and uncertainties remain in the use of AI

ที่มา: 38th Education Policy Committee

จากประเด็นดังกล่าว โครงการจึงอยู่ระหว่างการพัฒนาแนวทางเบื้องต้น ซึ่งประกอบด้วยแนวทางฯ จำนวน 10 ข้อ (ภาพที่ 38) โดยอิงจากข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการประเมินความเสี่ยง เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการใช้ AI เพื่อพัฒนา VET อย่างมีความรับผิดชอบ ซึ่งจะนำไปหาหรือเพิ่มเติมในการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งถัดไป

» Initial draft of guidelines to be co-developed with VET stakeholders

1. **Shared responsibility:** Use AI to support, not replace, collaborative decision-making and stakeholder judgment.
2. **Accountability:** Use AI in ways that uphold and do not undermine accountability in VET.
3. **Quality and relevance:** Use human oversight, validation, approval and review as the final quality check for any AI-generated outputs.
4. **Purposefulness:** Use AI with a clear, specific purpose, such as improving relevance, efficiency or accuracy.
5. **Transparency:** Use AI transparently and responsibly.
6. **Ownership:** Use AI to strengthen VET stakeholder ownership, not to undermine it.
7. **Data security and protection:** Use AI with strong data security and protection.
8. **Innovation:** Leverage AI as a driver of innovation in developing and improving VET curricula and qualifications.
9. **Capability:** Use AI to build stakeholder capability.
10. **Guidelines:** Develop clear guidelines for responsible, inclusive and transparent AI use in VET development.

ภาพที่ 38 guidelines to be co-developed with VET stakeholders

ที่มา: 38th Education Policy Committee

❖ ความคิดเห็นในที่ประชุม

ในช่วงการอภิปราย ประเทศสมาชิกแสดงความสนใจและให้การสนับสนุนโครงการเป็นอย่างมาก โดยเห็นว่าเป็นประเด็นที่ทันต่อสถานการณ์ ช่วยให้ประเทศสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และเร่งการบูรณาการ AI ได้อย่างมีทิศทาง ทั้งนี้ มีข้อซักถามเกี่ยวกับลักษณะของ “สมรรถนะ” ที่จำเป็นต่อการใช้ AI อย่างมีประสิทธิภาพ ความมั่นคงและความน่าเชื่อถือของระบบ AI และความจำเป็นในการทำความเข้าใจการใช้งาน AI ในระดับปฏิบัติการจริง

นอกจากนี้ Shinyoung Jeon ได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า สมรรถนะที่กล่าวถึงไม่ได้หมายถึงเพียงทักษะด้าน AI เท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงการคิดเชิงวิพากษ์ กระบวนการตรวจสอบและทบทวนผลลัพธ์จาก AI รวมถึง ความเข้าใจเชิงระบบของ VET เพื่อให้สามารถใช้และตรวจสอบข้อมูลที่ AI สร้างขึ้นได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งย้ำว่า โครงการนี้มุ่งสร้างสมดุลระหว่างข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยตระหนักว่าปัจจุบันผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางส่วนยังคงพึ่งพาความสัมพันธ์เชิงบุคคลมากกว่าการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ

Item 12: From Theory to Practice: Upper Secondary Certificates and Digital Exams

(ในรับรองผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและการสอบแบบดิจิทัล)

Shivi Chandra, Rebecca Frankum and Hannah Kitchen, Policy Advice and Implementation Division, Directorate of Education and Skills ได้นำเสนอการรับรองผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและการสอบแบบดิจิทัล (การเปลี่ยนผ่านในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) รายละเอียด ดังนี้

❖ บริบทและวัตถุประสงค์ของโครงการ

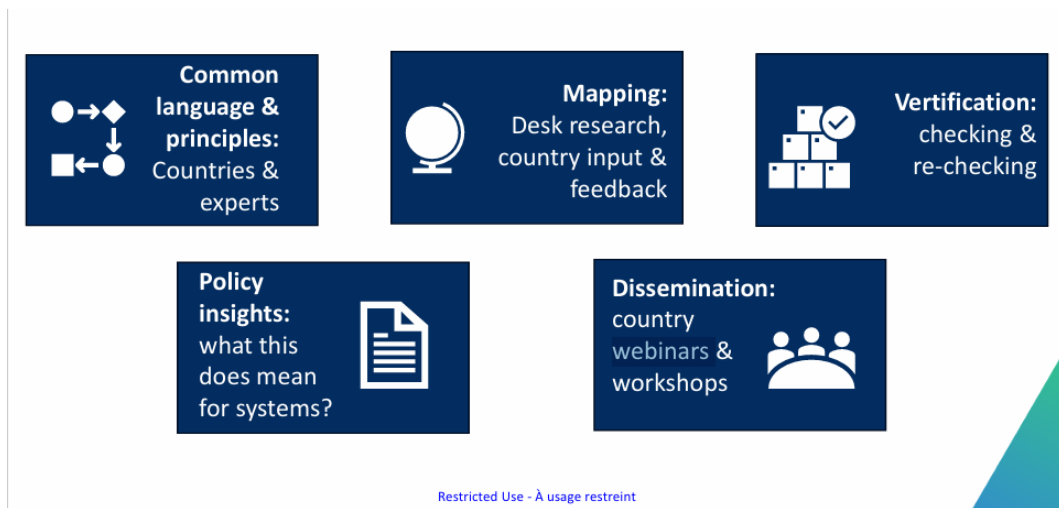
ภายใต้การเปลี่ยนผ่านของระบบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในหลายประเทศ ดังนั้น OECD จึงได้ดำเนินโครงการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบของใบรับรองผลการเรียน (Certificates) และระบบการสอบในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงในแนวคิดการรับรองคุณวุฒิ ตลอดจนสำรวจความเป็นไปได้และผลกระทบของการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบการสอบแบบดิจิทัล (Digital examinations) โดยโครงการนี้ได้รับการสนับสนุนโดย Informal Working Group on Assessment and Certification ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจาก 34 ประเทศ รวมถึงกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานประเมินผลการศึกษา ซึ่งมีการประชุมประจำปีเพื่อแลกเปลี่ยนประเด็นสำคัญ กำหนดกรอบแนวคิด และพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย

บริบทของโครงการอยู่บนพื้นฐานของแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในสองมิติสำคัญ ได้แก่

1. Democratisation of upper secondary ที่เรียกร้องให้ไบบรรองคุณวุฒิมีความครอบคลุมและเท่าเทียมมากขึ้น
2. Expanding perceptions of skills & knowledge young people need for success เป็นการขยายทักษะและความรู้ที่เยาวชนจำเป็นต้องมีในอนาคต โดยรวมถึงทักษะทางสังคม อารมณ์ และองค์ความรู้สหวิทยาการ ทั้งนี้ ไบบรรองคุณวุฒิจำเป็นต้องสะท้อนทักษะเหล่านี้ได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ไบบรรองคุณวุฒิมีความน่าเชื่อถือ และสามารถใช้ในฐานะ Passport เพื่อการศึกษาต่อและการทำงาน

❖ Project Overview

- โครงการเน้นการออกแบบระบบประกาศนียบัตรมัธยมปลายใหม่ โดยศึกษาจากสองมุมมองหลักได้แก่
 1. โครงสร้างและภาระหน้าที่ของการรับรองผล เช่น ลักษณะของภารกิจ หน้าที่ เงื่อนไข และช่วงเวลาในการดำเนินการตามโครงสร้างของระบบประกาศนียบัตร
 2. ศักยภาพของเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะการนำระบบสอบดิจิทัลมาใช้ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ยุติธรรม ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพเชิงต้นทุน
- แนวทางดำเนินงานของโครงการ (Methodology) (ภาพที่ 39) ประกอบด้วย
 - การจัดทำหลักการร่วมกันจากผู้เชี่ยวชาญและประเทศสมาชิก
 - การทำวิจัยเอกสารและเก็บข้อมูลจากประเทศต่าง ๆ
 - การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล
 - การจัดกิจกรรมเชิงนโยบาย เช่น การสัมมนาเชิงปฏิบัติการและการเผยแพร่ผลลัพธ์ผ่าน webinars

ภาพที่ 39 แนวทางดำเนินงานของโครงการ

ที่มา: 38th Education Policy Committee

❖ Preliminary Findings

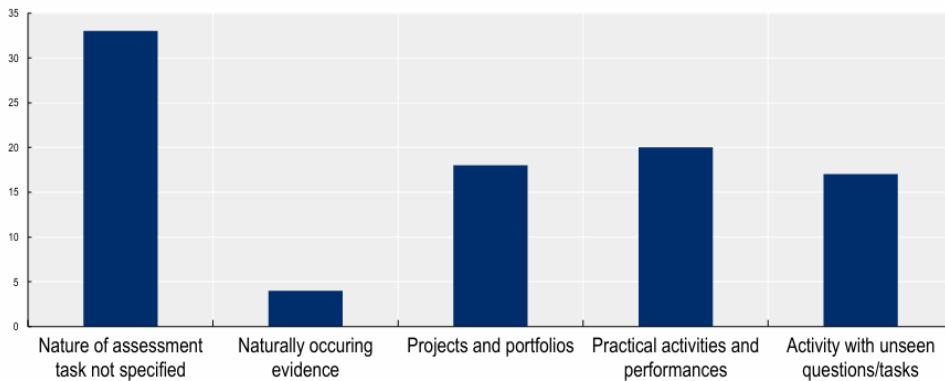
- **ใบรับรองคุณวุฒิและการสอบปลายช่วงมัธยมปลาย**

จากการศึกษาพบว่า ระบบส่วนใหญ่มีการประเมินภายในโดยครูผู้สอน แต่ยังขาดความโปร่งใสและความชัดเจนว่ามีวิธีการในประเมินอย่างไร บ่อยครั้งครูใช้ผลงานจากกิจกรรมปฏิบัติจริงหรือแฟ้มสะสมงานเป็นหลัก ซึ่งในบางกรณีไม่ระบุลักษณะการประเมินที่ชัดเจน (ภาพที่ 40) อย่างไรก็ตาม การประเมินภายในโดยครูพบว่ามี ความเชื่อมโยงกับความสำเร็จทางวิชาการของผู้เรียนสูง (Teacher grades are better predictors of success in higher education than higher education entrance tests) เช่น ในประเทศสวีเดน คะแนนจากครูกำ Correlation (Predictive power) สูงถึง 0.27

While most systems include internal assessment, there is limited visibility in many systems over how this is implemented

Assessment formats used for internal assessment, across 134 assessment components that are both internally set and assessed

Note: Across the 65 certificates analysed, 134 individual assessment components are both internally set and assessed.
Source: Transitions in Upper Secondary Education Certificate and Assessment mapping exercise, data collected across 2024 and 2025.
Restricted Use - A usage restraint

ภาพที่ 40 Assessment formats used for internal assessment

ที่มา: 38th Education Policy Committee

ทั้งนี้ ไบร่บรองที่พึ่งพาการประเมินภายในเพียงอย่างเดียว มักไม่ถูกใช้ในการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ในขณะที่ไบร่บรองของสายอาชีพ (VET) กลับได้รับความนิยมมากขึ้นเมื่อมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย เช่น ผู้ประกอบการ เข้าร่วมประเมินด้วย

- **การสอบดิจิทัลในระดับมัธยมปลาย**

ข้อมูลในเดือนมีนาคม 2025 แสดงให้เห็นว่าประเทศจำนวน 14 ประเทศ เช่น ออสเตรเลีย แคนาดา เนเธอร์แลนด์ ฟินแลนด์ ได้ทดลองใช้การสอบแบบดิจิทัลเป็นส่วนหนึ่งในการประเมิน ในขณะที่อีก 9 ประเทศ กำลังอยู่ในขั้นตอนของการพัฒนา เช่น เอสโตเนีย กรีซ โปแลนด์ และอีก 15 ประเทศยังไม่มีแผนดำเนินการใดๆ รายละเอียดตามภาพที่ 41

Our data collection shows this state of play (updated March 2025)

State of digital delivery	Count	Countries
Actively used or piloted. At least one element of high-stakes assessment is delivered digitally	14	Australia, Austria, Canada, Czechia, Denmark, Finland, Iceland, Latvia, Lithuania, Netherlands, New Zealand, Norway, United States, Wales
In development. At least one element of high-stakes assessment is being actively investigated for digital delivery, but its final form isn't set	9	England, Estonia, Greece, Poland, Portugal, Romania, Scotland, Sweden, Turkiye
Exceptional cases. Some element of high-stakes assessment is delivered digitally, but it's not available to all	4	Belgium (Flanders), Ireland, Mexico, Scotland
Intentionally analogue. No element of high-stakes assessment is planned for digital delivery	15	Chile, Colombia, Costa Rica, France, Germany, Hungary, Israel, Italy, Japan, Korea, Luxembourg, Slovak Republic, Slovenia, Spain, Switzerland

Restricted Use - À usage restreint

ภาพที่ 41 State of digital delivery

ที่มา: 38th Education Policy Committee

ปัจจัยที่สนับสนุนการนำการสอบดิจิทัลมาใช้ คือ การสอบแบบดิจิทัลสามารถลดภาระงาน มีความสามารถในการจัดเก็บข้อมูลที่ละเอียด ทำให้เกิดความเสมอภาค แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีประเด็นที่น่ากังวล คือ ประเด็นความมั่นคง ความยุติธรรม และโครงสร้างพื้นฐานที่ยังไม่พร้อม โดยจากการศึกษามีข้อค้นพบสำคัญ คือ การสอบดิจิทัลไม่ได้ช่วยลดต้นทุนหรือระยะเวลา เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร และโครงสร้างการบริหารจัดการที่ซับซ้อน แต่ในขณะเดียวกันก็มีข้อได้เปรียบในระยะยาว คือ การพัฒนาเนื้อหา การตรวจข้อสอบ และการรวบรวมข้อมูลการสอบย้อนหลังและปัจจุบันอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ในด้านความยุติธรรมพบว่า แม้ว่าการเก็บข้อมูลพฤติกรรมสอบแบบดิจิทัลจะช่วยเป็นฐานข้อมูลให้กับระบบ แต่ข้อมูลเหล่านี้ยังไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานยืนยันการทุจริตได้อย่างมีนัยสำคัญ ตลอดจน ระบบตรวจสอบอัตโนมัติ (Automated proctoring) ยังไม่สามารถแทนที่การทำงานของมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม แนวโน้มใหม่ที่น่าสนใจคือการใช้ **Data triangulation** ซึ่งเป็นการประเมินพฤติกรรมนักเรียนโดยอิงจากรูปแบบของนักเรียนคนนั่นเอง แทนที่จะเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของผู้อื่น ซึ่งอาจช่วยลดอคติในการวิเคราะห์ และเพิ่มความแม่นยำของระบบได้ในอนาคต

โดยสรุปแล้ว ข้อค้นพบเบื้องต้นจากโครงการชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบในด้านการประเมินผลการเรียนรู้ช่วงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเฉพาะในประเด็นของความโปร่งใส ความน่าเชื่อถือ และบทบาทของเทคโนโลยีในการสร้างระบบการสอบที่มีความยุติธรรมและยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม

ตาม ความท้าทายสำคัญยังอยู่ที่การสร้างสมดุลระหว่างนวัตกรรม เทคโนโลยี และความน่าเชื่อถือของระบบ
คุณวุฒิในระดับประเทศและระดับนานาชาติ

Item 13: International Early Learning and Child Well-being Study (IELS)

Yuri Belfali Claudia Tamassia, Stéphanie Jamet จาก Early Childhood and Schools Division ได้นำเสนอความก้าวหน้าของการศึกษาในเรื่องการเรียนรู้ในระยะเริ่มต้นของชีวิตและสุขภาพในเด็ก
รวมทั้งแผนการดำเนินงานและข้อมูลที่สำคัญสำหรับการดำเนินงานในระยะต่อไป มีรายละเอียดดังนี้

❖ บริบทและวัตถุประสงค์ของโครงการ

Yuri Belfali Claudia Tamassia และ Stéphanie Jamet ได้กล่าวถึงความสำคัญของการส่งเสริม
พัฒนาการและผลลัพธ์การเรียนรู้ในช่วงปฐมวัย โดยชี้ว่าการเรียนรู้ในระยะเริ่มต้นของชีวิตมีบทบาทสำคัญต่อ
ความสำเร็จในระยะยาว ไม่ว่าจะเป็นในด้านสุขภาพ ความพึงพอใจในชีวิต หรือศักยภาพทางเศรษฐกิจของ
บุคคลในอนาคต ซึ่งโครงการ International Early Learning and Child Well-being Study (IELS) มี
วัตถุประสงค์เพื่อประเมินทักษะพื้นฐานที่สำคัญของเด็กอายุ 5 ขวบ ในหลากหลายมิติ ได้แก่ ความสามารถ
ด้านภาษาและการอ่าน การคิดคำนวณ ความสามารถในการควบคุมตนเอง และทักษะทางอารมณ์และสังคม
รวมถึง การเก็บข้อมูลจากผู้ปกครอง ครู และสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ เพื่อสะท้อนภาพรวมของการพัฒนา
เด็กอย่างรอบด้าน

❖ Project Overview

IELS เป็นการศึกษาระหว่างประเทศที่ดำเนินการโดย OECD ซึ่งในวงรอบที่ 2 ของการศึกษา (IELS
2025) มีประเทศเข้าร่วมทั้งหมด 9 ประเทศ และมีการออกแบบเครื่องมือประเมินเพื่อให้สามารถเปรียบเทียบ
ข้อมูลข้ามประเทศได้อย่างเที่ยงตรง ทั้งนี้ องค์ประกอบหลักของการศึกษา ได้แก่

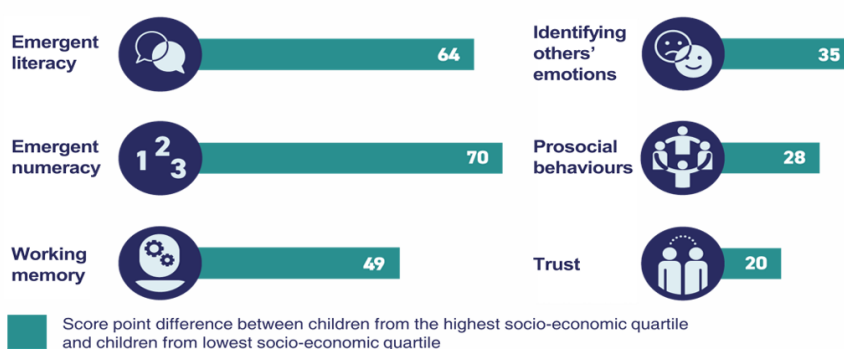
- การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับทักษะเด็กในช่วงอายุ 5 ปี
- การใช้แบบสอบถามสำหรับครูและผู้ปกครอง
- การพัฒนาเครื่องมือที่สามารถวัดพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ควบคู่กับทักษะเชิงวิชาการ
- การมุ่งเน้นที่ความเสมอภาค โดยเฉพาะเด็กจากภูมิหลังทางสังคมที่เสียเปรียบ

❖ Preliminary Findings (ข้อค้นพบเบื้องต้นจาก IELS 2025) ข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการ
ในช่วงต้นของเด็กอายุ 5 ปี ครอบคลุมทั้งมิติการเรียนรู้ ทักษะชีวิต และสุขภาพโดยรวม ซึ่งข้อค้นพบเบื้องต้น
เหล่านี้ได้ให้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สำคัญสำหรับการออกแบบนโยบายด้านการศึกษาปฐมวัยในอนาคต ดังนี้

- ความแตกต่างของผลลัพธ์ตามภูมิหลังทางเศรษฐกิจ (Socio-economic disparities)

ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทางการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงต้นของชีวิต โดยเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำมักมีคะแนนด้านทักษะพื้นฐาน เช่น การรู้หนังสือเบื้องต้น (Early literacy) และการคำนวณ (Early numeracy) ต่ำกว่าเด็กจากครอบครัวที่มีความพร้อมมากกว่า ข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการออกแบบนโยบายเพื่อลดช่องว่างทางโอกาสตั้งแต่ในระดับก่อนวัยเรียน

Impact of socio-economic background is evident in both cognitive and social-emotional development

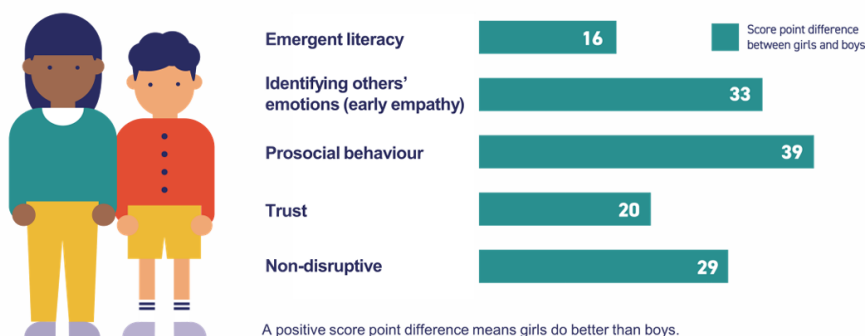
ภาพที่ 42 Impact of socio-economic background on cognitive and social-emotional development

ที่มา: 38th Education Policy Committee

- เพศสภาพกับผลลัพธ์การเรียนรู้ (Gender differences)

จากข้อมูลพบว่าเด็กหญิงมีผลลัพธ์การเรียนรู้สูงกว่าเด็กชายในหลายมิติ โดยเฉพาะด้านการอ่าน ความเข้าใจอารมณ์ และทักษะการควบคุมตนเอง ซึ่งอาจสะท้อนถึงความแตกต่างทางพัฒนาการและสิ่งแวดล้อมทางเพศตั้งแต่ในระดับครอบครัวและโรงเรียน ส่งผลให้จำเป็นต้องพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างทางเพศอย่างเหมาะสม (ภาพที่ 43)

Gender differences exist at the age of 5

ภาพที่ 43 Gender differences

ที่มา: 38th Education Policy Committee

- **ความเชื่อมโยงของทักษะด้านอารมณ์และสังคมกับทักษะเชิงวิชาการ**

การศึกษาพบว่า ทักษะทางอารมณ์และสังคม เช่น ความสามารถในการควบคุมตนเอง การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และการเข้าสังคม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับทักษะการอ่าน การคิดเลข และการเรียนรู้โดยรวมของเด็ก การพัฒนาทักษะเหล่านี้จึงควรได้รับความสำคัญเทียบเท่ากับทักษะเชิงวิชาการในการออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย

- **การใช้ผลการศึกษาเพื่อกำหนดนโยบาย**

ข้อมูลจาก IELS สามารถใช้เป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการจัดทำนโยบายที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตั้งแต่ปฐมวัย โดยมีกรณีศึกษาที่น่าสนใจดังนี้

- **ประเทศเนเธอร์แลนด์** พบว่าถึงแม้การศึกษาภาคบังคับจะเริ่มที่อายุ 5 ปี แต่เด็กส่วนใหญ่เริ่มเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาเมื่ออายุ 4 ขวบ แต่อย่างไรก็ตามหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า อัตราการเข้าเรียนของเด็กที่มีภูมิหลังทางสังคมที่เสียเปรียบมีแนวโน้มลดลง ประกอบกับความกังวลในเรื่องคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กอายุ 4 - 5 ขวบ ทั้งในเรื่องทักษะการอ่าน ภาษา การคิดคำนวณ และทักษะพื้นฐานอื่น ๆ ที่จำเป็น ดังนั้น ในปี 2021 รัฐบาลเนเธอร์แลนด์โดย Dutch department of education ได้จัดทำแผนเพื่อปรับปรุงทักษะขั้นพื้นฐาน (ภาษาและการคิดคำนวณ) สำหรับผู้เรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นอกจากนี้ ยังมีการ

จัดสรรเงินอุดหนุนให้กับโรงเรียนเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาทักษะทางด้านอารมณ์และสังคมของเด็กอายุ 4 และ 5 ปี ด้วย ทั้งนี้การเข้าร่วม IELTS ของประเทศเนเธอร์แลนด์เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการพัฒนาทักษะพื้นฐานของเด็กอายุ 4 และ 5 ปี โดยเฉพาะกับผู้เรียนที่มีภูมิหลังทางสังคมที่เสียเปรียบ ซึ่งผลจากการศึกษาในครั้งนี้จะนำมาสู่การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายที่เป็นรูปธรรมที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาปฐมวัยและการให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของชีวิต

- **ประเทศอังกฤษ** ได้เข้าร่วม IELTS หลังการระบาดของโควิด-19 ซึ่งทำให้ทราบข้อมูลการพัฒนาการเรียนรู้ในระยะเริ่มต้นของเด็กเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ รวมทั้ง ทำให้ทราบว่าอะไรคือปัจจัยสำคัญที่ทำให้เด็กสามารถเริ่มต้นชีวิตได้อย่างดีที่สุด นอกจากนี้ ผลลัพธ์จาก IELTS ยังสามารถเชื่อมโยงกับผลคะแนนสอบระดับนานาชาติอย่าง PISA ได้ในระยะยาว อีกทั้งยังใช้ในการพัฒนานโยบายเชิงระบบที่ตอบสนองต่อความต้องการของเด็กในช่วงอายุดังกล่าวได้ แต่อย่างไรก็ตามจำเป็นต้องมีข้อมูลสำคัญอื่น ๆ ที่จำเป็นประกอบการพิจารณาด้วย

❖ Considerations for future development

- ขยายกลุ่มเป้าหมาย จากเด็กอายุ 5 ปี ไปยังช่วงวัยอื่น เพื่อสะท้อนพัฒนาการที่หลากหลายมากขึ้น
- พัฒนาคูณภาพข้อมูล โดยเสริมกระบวนการประกันคุณภาพให้เข้มแข็งและเทียบเคียงได้ในระดับนานาชาติ
- ใช้ข้อมูลกระบวนการ (Process Data) เพื่อเข้าใจพฤติกรรมและรูปแบบการเรียนรู้ของเด็กได้ลึกซึ้งขึ้น
- ปรับปรุงเครื่องมือวัด ให้ครอบคลุมมากขึ้น และมีเกณฑ์รายงานผลที่ชัดเจน
- พัฒนาการทางร่างกาย เข้าสู่ขอบเขตการประเมินเพื่อให้ครอบคลุมทุกมิติ
- เพิ่มความละเอียดของข้อมูลสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก รวมถึงการใช้งานดิจิทัลและบทบาทของผู้ปกครอง
- เตรียมแผนงาน 2027 - 2030 เพื่อยกระดับการศึกษา IELTS ให้ตอบโจทย์เชิงนโยบายได้ชัดเจน
- ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากข้อมูล โดยสนับสนุนการมีส่วนร่วมของครอบครัว โรงเรียน และผู้กำหนดนโยบาย

❖ ความคิดเห็นในที่ประชุม

- ข้อมูลจาก IELTS จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาในเรื่องสุขภาพทางกายและสังคมที่ดีให้แก่เด็กกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย
- การมีข้อมูลที่เป็นประโยชน์จะสามารถนำไปสู่การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา หรือ การหามาตรการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือเด็ก เช่น การแก้ปัญหาในเรื่องการขาดทักษะ พื้นฐานที่จำเป็นทั้งเชิงวิชาการและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่น

Item 14: Thematic discussion on artificial intelligence in education and skills

จากการประชุมคณะกรรมการด้านนโยบายการศึกษา (EDPC) ครั้งที่ 38 องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ได้หารือในประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) โดยเฉพาะ Generative AI (GenAI) มาใช้ในระบบการศึกษา เพื่อยกระดับการเรียนรู้ เพิ่มประสิทธิภาพครู และสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ มีรายละเอียดดังนี้

❖ บริบททั่วไป

GenAI สามารถช่วยในการปรับแต่งการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน เพิ่มความเท่าเทียมในการเข้าถึงความรู้ และสนับสนุนครูในการออกแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เช่น การใช้เครื่องมืออย่าง Khanmigo หรือ Socratic Playground อย่างไรก็ตาม AI ทั่วไป (เช่น ChatGPT หรือ Gemini) ไม่ได้ออกแบบมาเฉพาะด้านการเรียนรู้ ทำให้การใช้ AI อย่างมีประสิทธิภาพในระบบการศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนาเครื่องมือเฉพาะด้าน (Educational GenAI) ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของวิทยาศาสตร์การเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อกังวลด้านจริยธรรม ความเป็นส่วนตัว ความปลอดภัย และอคติของ AI ซึ่งอาจนำไปสู่การลดทอนบทบาทของมนุษย์ในกระบวนการเรียนรู้หากไม่มีแนวทางการใช้ที่เหมาะสม

❖ การจำแนกประเภทของ AI

ประเภท	ลักษณะการทำงาน	ตัวอย่าง
Non-generative AI (เชิงพยากรณ์)	เป็น AI ที่ให้คำแนะนำ ทำนาย หรือประเมินผล โดย ไม่ได้สร้างเนื้อหาใหม่	- ระบบแปลงเสียงเป็นข้อความ (Speech to Text) - ระบบแปลงข้อความเป็นเสียง (Text to Speech) - ระบบติวอัจฉริยะ (Intelligent Tutoring Systems) - ระบบเตือนล่วงหน้า (Early Warning Systems)

ประเภท	ลักษณะการทำงาน	ตัวอย่าง
Generative AI (เชิงสร้างสรรค์)	เป็น AI ที่สามารถสร้างเนื้อหาใหม่ เช่น ข้อความ รูปภาพ วิดีโอ สมการ ฯลฯ รวมถึงสนทนาได้แบบเรียลไทม์	- แบบทั่วไป (General-purpose LLMs) เช่น ChatGPT, CoPilot, Gemini (ไม่ได้ ออกแบบมาเพื่อการศึกษาโดยเฉพาะ) - แบบเพื่อการศึกษา (Educational-purpose LLMs) เช่น Khanmigo, Socratic Playground (ออกแบบมาเฉพาะเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้)

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า AI ที่ใช้ในการศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ และผู้ใช้งาน นอกจากนี้ การเลือกใช้ AI เพื่อการศึกษา ควรมุ่งเน้นที่ความน่าเชื่อถือ ความเท่าเทียม และการใช้โดยไม่ละเมิดบทบาทของครูและนักเรียน

❖ แนวทางการใช้ Generative AI เพื่อการศึกษา

- เพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (Personalised Learning) เช่น การให้คำแนะนำอัตโนมัติ สร้างแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน
- ช่วยครูในการจัดทำแผนการสอน ตรวจสอบข้อสอบ และพัฒนาเนื้อหาการเรียนรู้
- ขยายโอกาสการเรียนรู้ในวงกว้าง โดยเฉพาะต่อผู้เรียนที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงการศึกษาแบบปกติ
- สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) และการพัฒนาทักษะแห่งอนาคต เช่น Critical thinking Problem solving ผ่านบทสนทนาและการเรียนรู้แบบโต้ตอบ

❖ แนวทางกำกับดูแล (Guidelines) และมาตรการคุ้มครอง (Guardrails)

- 1) การเรียนรู้ที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลาง
 - การเรียนรู้ควรมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาความรู้และทักษะของมนุษย์ที่มีคุณค่า อาทิ การคิดอย่างอิสระ ทักษะพื้นฐานที่บูรณาการระหว่างวิชา โดยเริ่มต้นจากการใช้ AI ที่ออกแบบเพื่อการศึกษาโดยเฉพาะ ก่อนไปสู่ AI ทั่วไป (เช่น ChatGPT Gemini)
 - การใช้ GenAI ควรมีความมุ่งหมายและเหมาะสมเชิงวิชาการ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ ไม่ใช่ใช้ทดแทนการใช้สมองของมนุษย์ หรือลดทอนความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนซึ่งเป็นหัวใจของการศึกษา
- 2) การพัฒนาเครื่องมือเพื่อการเรียนรู้

- เนื่องจากเครื่องมือ GenAI ทั่วไปไม่ได้ถูกออกแบบเพื่อการศึกษาโดยเฉพาะ ระบบการศึกษาจึงควรสนับสนุนการพัฒนาเครื่องมือที่ตอบโจทย์การเรียนรู้
- การลงทุนใน GenAI ด้านการศึกษาควรตั้งอยู่บนฐานวิทยาศาสตร์การเรียนรู้ และร่วมพัฒนาโดยครู ผู้เรียน และนักวิจัย ตลอดจนการวิจัยผลลัพธ์อย่างเป็นระบบ

3) Enabling policy environment

- ภาครัฐควรมีกรอบนโยบายและกฎหมายที่คุ้มครองผู้เรียน ในขณะเดียวกันก็ควรส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมด้วย
- คำนึงถึงความเป็นส่วนตัว ความปลอดภัย Bias testing ความเหมาะสมของอายุ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4) โครงสร้างพื้นฐานและการเข้าถึงที่เท่าเทียม

- ระบบควรรับประกันว่านักเรียนและครูทุกคนสามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัลได้อย่างเท่าเทียม เช่น อุปกรณ์ อินเทอร์เน็ต และโอกาสในการเรียนรู้ด้านดิจิทัล
- ควรจัดให้มีทรัพยากร GenAI ที่สอดคล้องกับหลักสูตรและเครื่องมือทางเลือกสำหรับพื้นที่ที่ขาดแคลน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

5) Human agency

- GenAI ไม่ควรมีหน้าที่ในการตัดสินใจ สร้างความสัมพันธ์ และความรับผิดชอบแทนมนุษย์
- แม้ว่าบางกิจกรรมทางการศึกษาอาจสามารถใช้ระบบอัตโนมัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่จำเป็นต้องรักษาบทบาทของครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไว้เพื่อให้ระบบการศึกษาไม่สูญเสียสมดุลทางมนุษย์

❖ Resourcing School Education: Policies for the Digital Transformation of Education and Future-Readiness of Teachers

● บริบทของโครงการ

โครงการดังกล่าวเปิดตัวในปี ค.ศ. 2023 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนประเทศสมาชิกในการออกแบบและดำเนินนโยบายระดับระบบ (System-level policies) ที่สามารถใช้ทรัพยากรดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ (Digital/AI resources) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ระบบการศึกษาสามารถดึงศักยภาพของเครื่องมือเหล่านี้ออกมาได้อย่างเต็มที่ และส่งเสริมให้ครูมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

ประกอบด้วย 2 Thematic Strands คือ 1) นโยบายเพื่อการเปลี่ยนผ่านดิจิทัลทางการศึกษา (Policies for the Digital Transformation of School Education) และ 2) นโยบายเพื่อความพร้อมของวิชาชีพครูในยุคดิจิทัล (Policies for a Future-Ready Teaching Profession) ซึ่งครอบคลุมนโยบายที่สำคัญ 9 ด้าน ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์และการกำหนดนโยบาย (Strategic vision) 2) การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและการประเมินผล (Pedagogical approaches) 3) โครงสร้างพื้นฐานและนวัตกรรม (Infrastructure and innovation) 4) การพัฒนาศักยภาพครู (Capacity building) 5) ธรรมาภิบาลและการกำกับดูแล (Governance) 6) การจัดสรรและจัดหาทรัพยากร (Funding and procurement) 7) นโยบายทรัพยากรมนุษย์ (Human resource policies) 8) การติดตามและประเมินผล (Monitoring and evaluation) และ 9) สถานะของวิชาชีพครูในยุคดิจิทัล (Teaching profession in the digital age)

● **ผลการดำเนินงานสำคัญ** โดย OECD ได้จัดทำชุดเครื่องมือและกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านนโยบาย ประกอบด้วย

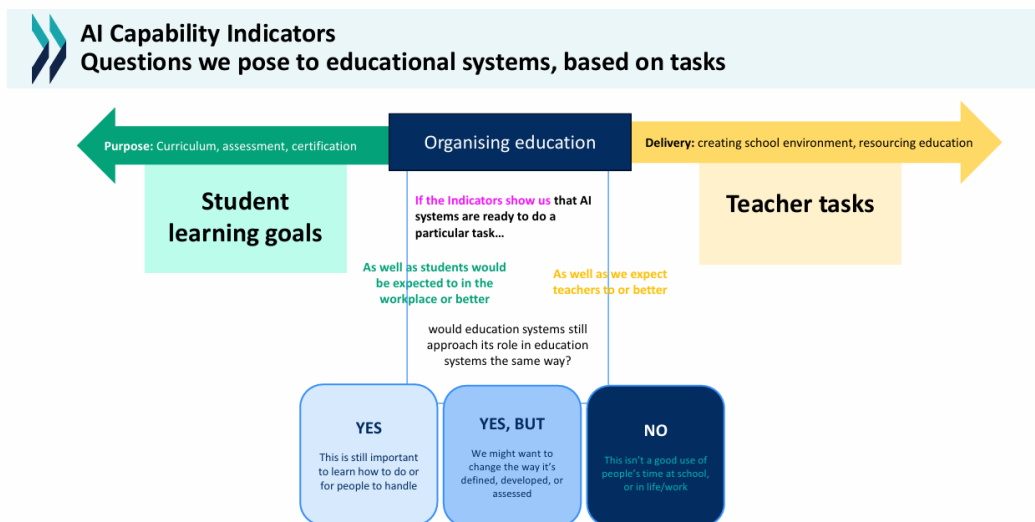
- กรอบการวิเคราะห์เชิงระบบ (Comprehensive Analytical Framework) เพื่อช่วยประเทศในการประเมินนโยบายที่มีอยู่
- Initial report: Shaping Digital Education เผยแพร่ในปี 2023
- แบบสำรวจด้านนโยบาย (Policy Survey) ซึ่งจะเผยแพร่ในปี 2025 เพื่อประเมินนโยบายและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดิจิทัล
- บทความเชิงนโยบายและเอกสารวิชาการ (Policy briefs and papers) ซึ่งรวมถึงประเด็นสำคัญ เช่น บทบาทของนโยบายดิจิทัลต่อความเท่าเทียมและคุณภาพการศึกษา การเตรียมครูให้พร้อมสำหรับการสอนในศตวรรษที่ 21
- กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างประเทศ (Peer Learning Events) เช่น การจัดเวทีเรียนรู้ในประเทศเนเธอร์แลนด์ในปี 2026
- การทบทวนนโยบายรายประเทศ (Country-specific Reviews) ได้แก่ เนเธอร์แลนด์ (เผยแพร่ปี 2025) ลิทัวเนีย และการประสานงานด้านเทคโนโลยีในบัลแกเรียและสโลวาเกีย

❖ AI Capability Indicators (ดัชนีสมรรถนะของ AI)

OECD ได้จัดทำดัชนีสมรรถนะของปัญญาประดิษฐ์ (AI Capability Indicators) เพื่อใช้เป็นโครงสร้างพื้นฐานในการวางแผน และตัดสินใจด้านการศึกษาในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับบทบาทของ AI ในการสนับสนุนหรือลดทอนบทบาทของมนุษย์ในภารกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทั้งนี้ ดัชนี AI ครอบคลุม 9 ด้านของสมรรถนะ ได้แก่ 1) ภาษา (Language) 2) ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social interaction) 3) การ

แก้ปัญหา (Problem solving) 4) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) 5) การรับรู้และการคิดเชิงวิพากษ์ (Recognition and critical thinking) 6) ความรู้ การเรียนรู้ และความจำ 7) วิสัยทัศน์ (Vision) 8) การจัดการ (Manipulation) และ 9) ความฉลาดของหุ่นยนต์ (Robotic intelligence) โดยระบบดัชนีนี้ได้รับการออกแบบเป็นเครื่องมือช่วยให้ประเทศต่าง ๆ สามารถเปรียบเทียบความสามารถของ AI กับสมรรถนะของมนุษย์ในบริบททางการศึกษา เช่น งานของครู เป้าหมายการเรียนรู้ และงานด้านหลักสูตร.

- กรอบดัชนีนี้ช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายสามารถตั้งคำถามสำคัญ เช่น *หาก AI สามารถทำงานหนึ่งได้ดีเทียบเท่าหรือดีกว่ามนุษย์ ระบบการศึกษาควรจัดการอย่างไร* (ภาพที่ 44)
 - **ควรคงไว้ (Yes)** งานนั้นยังคงมีคุณค่าในการเรียนรู้
 - **ควรปรับเปลี่ยน (Yes, but)** อาจต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนหรือประเมิน
 - **ควรตัดออก (No)** งานนั้นอาจไม่เหมาะสมกับเวลาในโรงเรียนอีกต่อไป

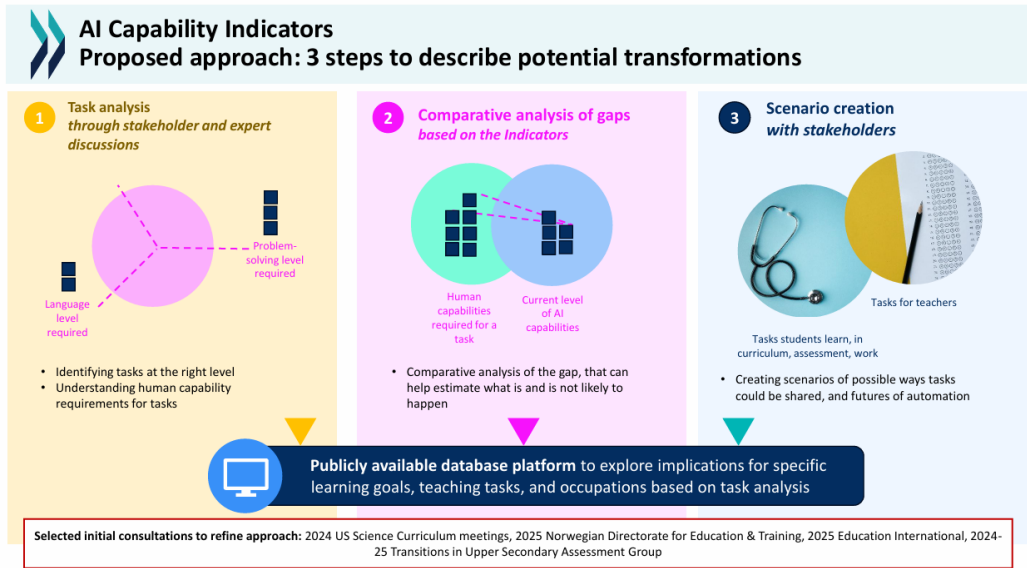

ภาพที่ 44 ตัวอย่างการตั้งคำถาม

ที่มา: 38th Education Policy Committee

- Proposed approach: 3 steps to describe potential transformations (ภาพที่ 45) เป็นขั้นตอนเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของ AI งานด้านการศึกษา ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่
 - 1) การวิเคราะห์งาน (Task Analysis) วิเคราะห์ความสามารถของมนุษย์ที่จำเป็นสำหรับงานด้านต่าง ๆ เช่น งานของครู หรือเป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียน
 - 2) หาช่องว่าง (Gap Analysis) วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความสามารถของมนุษย์กับระดับความสามารถของ AI

3) การสร้างสถานการณ์ร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Scenario Creation) พิจารณาทางเลือกในการแบ่งงานกับ AI หรือการนำไปสู่การปรับบทบาทของครูและนักเรียน

ภาพที่ 45 The steps to describe potential transformations

ที่มา: 38th Education Policy Committee

❖ The OECD Digital Education Outlook series

OECD ได้จัดทำรายงาน Digital Education Outlook 2026 ในหัวข้อ “Emerging research evidence on the use of generative AI to enhance learning, augment teaching and improve system management” ซึ่งมีกำหนดเผยแพร่ในวันที่ 19 มกราคม 2026 ทั้งนี้ ในรายงานมีการนำเสนอเกี่ยวกับการใช้ GenAI ในการศึกษา โดยเนื้อหาในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์จากงานวิจัยล่าสุดและบทเรียนจากนานาชาติเกี่ยวกับการใช้ GenAI เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ การประยุกต์ใช้ GenAI ในการสอน เช่น การสอนแบบรายบุคคล (Personalized learning) ความเสี่ยงและข้อควรระวังในการนำ AI มาใช้แทนครูหรือกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ ความแตกต่างระหว่าง General-purpose AI และ Educational GenAI ผลกระทบทางจริยธรรม ความเป็นธรรม ความเสมอภาคในการเข้าถึงเทคโนโลยี และการใช้ AI เพื่อการบริหารจัดการระบบการศึกษา (เช่น การแจ้งเตือนนักเรียนเสี่ยงหลุดจากระบบ)

- ข้อกังวลจากการใช้ AI ในการเรียนรู้ ดังแสดงในภาพที่ 46 รายละเอียด ดังนี้
 - กรณีศึกษาประเทศตุรกี นักเรียนที่ได้ใช้ GPT-4 มีผลการเรียนรู้ที่สูงขึ้น (+127) แต่หากถูกตัดการเข้าถึง AI พบว่าผลการสอบจะลดลงถึง 17% เมื่อเทียบกับนักเรียนที่ไม่

เคยใช้ AI เลย สะท้อนให้เห็นถึงการพึ่งพา AI จนเกินไป และจะเป็นผลลบเมื่อนักเรียนไม่มีทักษะเรียนรู้ด้วยตนเอง

- **กรณีประเทศจีน** นักเรียนยังคงไว้วางใจครูที่เป็นมนุษย์มากกว่า โดยเฉพาะในการให้ feedback และความยืดหยุ่นในการสื่อสาร เนื่องจากการตอบสนองของ AI มีอย่างจำกัด ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่าการพึ่งพา AI ที่มากเกินไปอาจนำไปสู่ภาวะความเกียจคร้านในการกำกับดูแลความคิดตนเอง (Metacognitive laziness) ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ระยะยาว

- **ศักยภาพของ Educational GenAI ที่ส่งเสริมการเรียนรู้**

- **กรณีประเทศสหรัฐอเมริกา** Tutor CoPilot ซึ่งเป็นระบบสนับสนุนครูโดยใช้ AI ซึ่งพบว่าสามารถเพิ่มความสามารถในการเข้าใจบทเรียน (Topic mastery) ของนักเรียนเฉลี่ยเพิ่ม 4% และในกรณีสำหรับนักเรียนที่เรียนกับครูที่มีประสบการณ์น้อย พบว่าการใช้ Tutor CoPilot สามารถช่วยเพิ่มความเข้าใจในบทเรียนได้มากถึง 9% (ภาพที่ 46) นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ยังแสดงให้เห็นว่าการใช้ AI มีผลช่วยเพิ่มนักเรียนมีประสิทธิภาพในการทำงานของนักเรียนให้ดีขึ้น โดยเฉพาะเมื่อต้องเรียน/ทำงานร่วมกับครูที่มีประสบการณ์น้อย ดังแสดงในภาพที่ 47

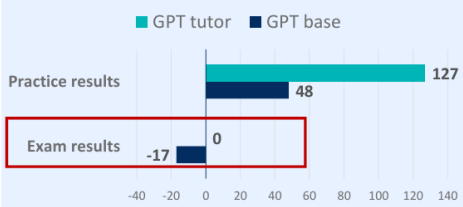

GenAI can be a problem for learning...

Selected international evidence

Türkiye (GPT based tutors)

- > Access to GPT-4 improved student performance
- > When access was removed, students who had used GPT-4 performed 17% worse than those who never had access.

China (Preferences between AI and human tutors)

- > Human tutors remain the preferred source of feedback
- > ChatGPT's free-dialogue interface increased learner acceptance of AI
- > Structured, less flexible AI tools strengthened preference for humans.
- > Greater reliance on engaging AI tools risks **metacognitive laziness**, underscoring the need to balance technological support with fostering independent learning skills.

Bastani, Hamsa and Bastani, Osbert and Sungu, Alp and Ge, Hassen and Kabako, Ozge and Mariman, Rei, Generative AI Can Harm Learning (July 15, 2024). The Wharton School Research Paper, Available at: [https://www.wharton.upenn.edu/research/papers/2024/07/15/generative-ai-can-harm-learning](#). Restricted Use - A

Li, H., Shen, Y., Li, Z., Xia, M., Tang, L., Li, X., Jia, J., Wang, Q., Golevic, D., & Fan, Y. (2025). Breaking human dominance: Investigating engineers' preferences for learning feedback from generative AI and human tutors. *British Journal of Educational Psychology*, 96(1), 1-15. [https://doi.org/10.1111/bjep.12588](#)

ภาพที่ 46 กรณีศึกษาจากประเทศตุรกีและจีน

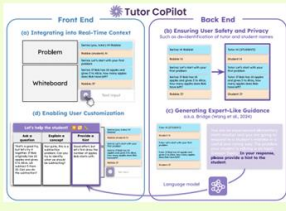

And educational GenAI show promise to support teaching and learning

Selected international evidence

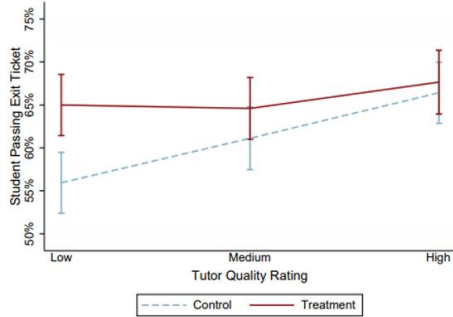
USA (Human-AI approach support to tutors)

- Tutor CoPilot improved student learning outcomes, raising topic mastery by 4 percentage points overall and 9 points for students of lower-rated and less experienced tutors.

Wang, R. E., Ribeiro, A. T., Robinson, C. D., Loeb, S., & Demsky, D. (2025). Tutor CoPilot: A human-AI approach for scaling real-time expertise. arXiv preprint arXiv:2410.03017 <https://doi.org/10.48550/arXiv.2410.03017> Restricted Use - A usage restraint

RCT shows effectiveness, particularly for « lower quality » (and less experienced) tutors

(a) Tutor Quality Rating

ภาพที่ 47 กรณีศึกษาจาก USA

ที่มา: 38th Education Policy Committee

❖ กรอบแนวคิดเรื่องความรู้เท่าทันปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy Framework)

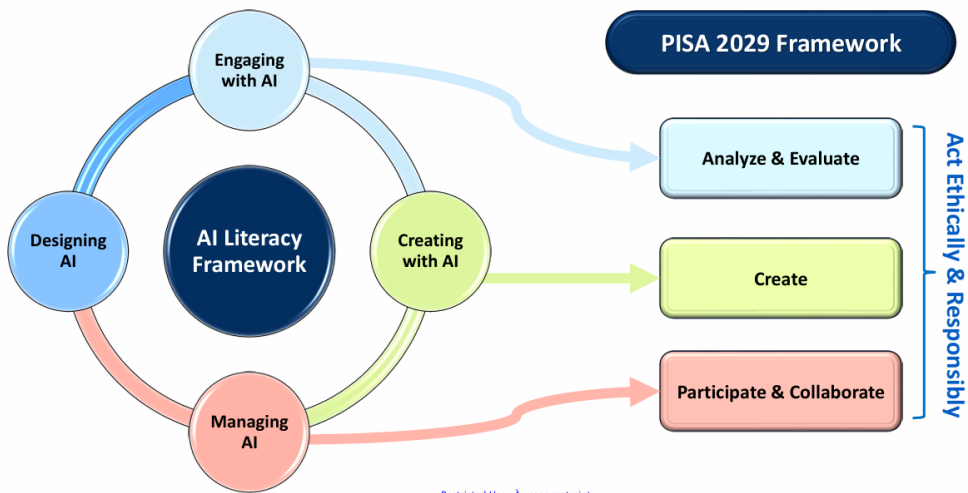
OECD ร่วมกับ Code.org และผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศได้พัฒนากรอบแนวคิดความรู้เท่าทันปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy Framework) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะ ความรู้ และทัศนคติที่เหมาะสมในการเข้าใจ ใช้งาน ระบบ AI ได้อย่างปลอดภัย มีประสิทธิภาพ และมีความรับผิดชอบทางจริยธรรมในโลกยุคดิจิทัล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่เหมาะสมในการเข้าใจและใช้ AI ได้อย่างปลอดภัย มีจริยธรรม และมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ประเด็นหลักที่ให้ความสำคัญ (Key focus areas) ประกอบด้วย 1) การเข้าใจเครื่องมือ AI และการร่วมสร้างนวัตกรรมกับ AI (co-creation) 2) การใช้ AI อย่างมีจริยธรรมและมีความรับผิดชอบ และ 3) การคิดวิเคราะห์ (critical thinking) และความคิดสร้างสรรค์

จากภาพที่ 48 แกนหลักของกรอบแนวคิด AI Literacy Framework ประกอบด้วย

- Engaging with AI: การมีส่วนร่วมกับระบบ AI อย่างเข้าใจ
- Creating with AI: การใช้ AI ในการสร้างสรรค์ผลงาน
- Managing AI: การควบคุมและตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ AI
- Designing AI: การมีส่วนร่วมในการออกแบบหรือพัฒนา AI

**AI literacy framework:
What the AI Literacy Framework Develops, PISA 2029 Evaluates**

ภาพที่ 48 What the AI Literacy Framework Develops, PISA 2029 Evaluates

ที่มา: 38th Education Policy Committee

โดยเชื่อมโยงกับกรอบการประเมิน PISA 2029 ด้วยการวางกรอบเพื่อประเมินผลผู้เรียนตามสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับ AI ได้แก่ การวิเคราะห์และประเมิน AI และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Analyze & Evaluate) การใช้ AI เพื่อสร้างสรรค์ผลงานหรือแนวทางการเรียนรู้ (Create) และการทำงานร่วมกันและมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์โดยใช้ AI เป็นเครื่องมือ (Participate & Collaborate) ทั้งนี้ ทักษะเหล่านี้จะต้องดำเนินไปภายใต้กรอบของการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรมและความรับผิดชอบ (Act ethically & responsibly) เพื่อให้การใช้ AI ในการศึกษาไม่เพียงแต่มีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่ยังคงไว้ซึ่งความเป็นมนุษย์ และการมีส่วนร่วมในสังคมอย่างสร้างสรรค์ โดยได้เผยแพร่รายงานฉบับนี้เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2568 เพื่อเปิดรับความคิดเห็น และจะเผยแพร่ฉบับสมบูรณ์พร้อมด้วยตัวอย่างการนำไปใช้ในสถานศึกษา ในปี พ.ศ. 2569

❖ Mapping of AI projects in the current 2027-30 EDPC and CERI PWB menus

- EDPC and CERI project menu (2027-30) mapping by thematic priorities

OECD ได้จัดทำกรอบนโยบายเพื่อส่งเสริมการปฏิรูประบบการศึกษาสู่ยุคดิจิทัล ภายใต้ 2 แนวทางหลัก ได้แก่ **Strand 1** นโยบายเพื่อการเปลี่ยนผ่านของระบบการศึกษาระดับโรงเรียน (Digital Transformation of School Education) ครอบคลุม 7 ด้าน ได้แก่ (1) วิสัยทัศน์และการประสานเชิงนโยบาย (2) การปรับแนวทางการสอน หลักสูตร และการประเมิน (3) ธรรมาภิบาลและระเบียบข้อบังคับ (4) งบประมาณและการจัดซื้อจัดจ้าง (5) โครงสร้างพื้นฐานและนวัตกรรม (6) การพัฒนาศักยภาพครูและ

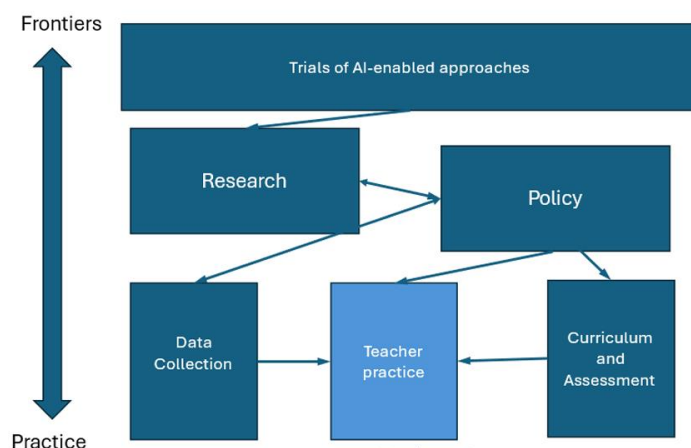
สถานศึกษา และ (7) นโยบายด้านทรัพยากรบุคคล และ **Strand 2** นโยบายเพื่อเสริมความพร้อมของวิชาชีพครูในยุคดิจิทัล (Future-Ready Teaching Profession) มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพครู การดึงดูดคนเข้าสู่วิชาชีพ และบทบาทที่เปลี่ยนแปลงของครู

- **Example of Potential Interactions among AI Projects for 2027–30**

การจัดทำแผนที่ (Mapping) โครงการของ OECD ระยะเวลาปี 2027–2030 พบว่าประเด็น AI for education ได้รับความสำคัญในหลากหลายโครงการ โดยมีหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับ AI ที่สำคัญ เช่น AI for Personalised Learning, AI and Digital Technology in Education, AI Capability Indicators, Digital Education Policy, Curriculum for Literacy 2040 ทั้งนี้ ความเชื่อมโยงระหว่างโครงการต่าง ๆ ถูกออกแบบในลักษณะ ecosystem ที่มีจุดเชื่อมโยงระหว่างการวิจัย นโยบาย การปฏิบัติของครู หลักสูตรและการประเมินผล และการเก็บข้อมูล (Data Collection) โดยเฉพาะข้อมูลจาก PISA 2029 ซึ่งจะสะท้อนพัฒนาการของทักษะและการใช้งาน AI

- **The Framework for policies for digital transformation of education**

ในช่วงปี 2025–2026 จะเป็นระยะสำคัญของการทดสอบ ทดลอง และออกแบบนโยบาย โดยโครงการ AI ถูกแบ่งออกเป็น 6 หมวด (ภาพที่ 49) ได้แก่ 1) Trials of AI-enabled approaches 2) Research 3) Policy 4) Curriculum and Assessment 5) Teacher Practice และ 6) Data Collection ซึ่งแนวทางนี้สะท้อนกระบวนการวนกลับ (Feedback loop) ระหว่างแนวหน้า (Frontiers) และภาคปฏิบัติ (practice)

ภาพที่ 49 Categories of AI Projects 2025-26

ที่มา: 38th Education Policy Committee

- **Horizontal Project on Thriving with AI: Empowering Economies and Societies**

โครงการนี้มีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนประเทศสมาชิกให้สามารถใช้ประโยชน์จากปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และเป็นธรรม ครอบคลุม 2 เสาหลัก ได้แก่ *Pillar 1: AI and the Economy* และ *Pillar 2: AI and Society* โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- ขับเคลื่อนนวัตกรรมและผลิตภาพด้วย AI
- ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุม
- พัฒนานโยบายที่รับผิดชอบต่อสังคม
- สนับสนุนประเทศสมาชิกในการออกแบบกรอบนโยบายในยุค AI

ในที่นี่จะพิจารณา Pillar 2 AI and Society ที่เน้นเฉพาะด้านการศึกษา ซึ่งดำเนินการโดยการบูรณาการของ Inter-Directorate Group รวมถึง ดำเนินงานร่วมกันระหว่างฝ่ายนโยบาย นวัตกรรม การศึกษา และเศรษฐกิจ ด้วยการยึดหลัก Responsible AI, Inclusion และ Digital Resilience (ภาพที่ 50) ซึ่งมีผลผลิตหลัก คือ

- Guidelines on the Use of Generative AI in Education (เผยแพร่ต้นปี 2026)
- รายงานหลักฐานและแนวโน้มของการใช้ GenAI ในการเรียนการสอน และการจัดการระบบที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับประถม มัธยม และอุดมศึกษา (OECD Digital Education Outlook 2026)
- Empowering Seniors: Leveraging AI for Skills Development

Pillar 2 Module	Planned horizontal outputs	OECD Bodies involved	Status	Expected by
Module 3	Guidelines on the use of generative AI in education – draft discussed at the OECD Education Ministerial meeting in Bratislava	EDU (CERI / EDPC)	Planned	Q1 2026
	OECD Digital Education Outlook 2026	EDU (CERI / EDPC)	Planned	Q1 2026
	Working paper “Empowering Seniors: Leveraging AI for Skills Development”	SKC	Planned	Q2 2026

ภาพที่ 50 Pillar 2 AI and Society

ที่มา: 38th Education Policy Committee

Item 15: Global TVET data report

โครงการ Global TVET Data Report เป็นส่วนหนึ่งของแนวคิด Toward a Global TVET Agenda (TGVA) ภายใต้การนำของ OECD เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนากระบวนการศึกษาและฝึกอบรมทางเทคนิคและอาชีวศึกษา (TVET) ในระดับสากล โดยการรายงานอ้างอิงจากเอกสาร OECD Centre for Skills

❖ บริบทของโครงการ

การศึกษาสายอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม (TVET) มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทักษะเพื่อการจ้างงาน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการปรับตัวในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม TVET ยังมีบทบาทที่ไม่โดดเด่นนักในเวทีนโยบายระดับโลก นอกจากนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับ TVET ยังมีความกระจัดกระจาย ขาดความต่อเนื่อง และยากต่อการเปรียบเทียบระหว่างประเทศ OECD ดังนั้น จึงได้มีการริเริ่มรายงาน Global TVET Data Report ภายใต้โครงการ Towards a Global TVET Agenda (TGVA) เพื่อพัฒนาแนวทางการรวบรวมและใช้ข้อมูล TVET ที่เป็นระบบ และสนับสนุนการกำหนดนโยบายในระดับสากล

❖ วัตถุประสงค์ของโครงการ

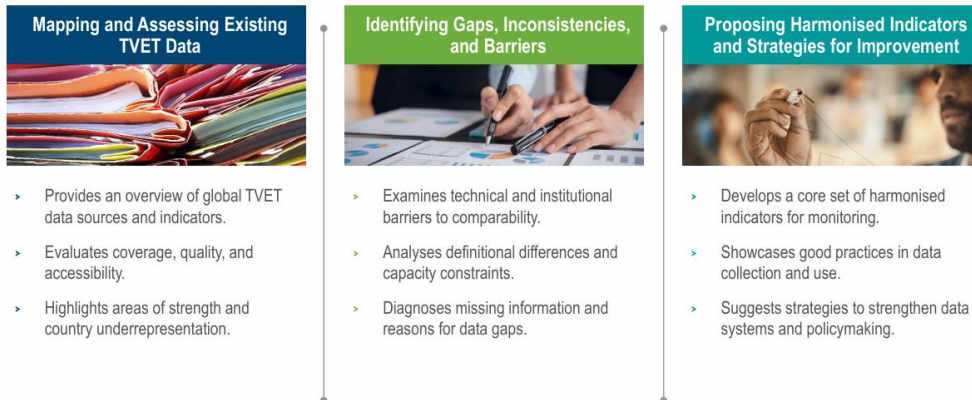
- จัดทำฐานข้อมูล TVET ระดับโลกที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและสามารถใช้เปรียบเทียบระหว่างประเทศได้
- สร้างกรอบตัวชี้วัดสากล เพื่อใช้ในการติดตามและประเมินระบบ TVET
- เผยแพร่รายงานระดับโลก เพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนการกำหนดนโยบาย
- ส่งเสริมศักยภาพประเทศสมาชิกในการวิเคราะห์และใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์

❖ ระเบียบวิธีและขั้นตอนดำเนินงาน แบ่งออกเป็น 3 ระยะหลัก (ภาพที่ 51) ได้แก่

- **ระยะที่ 1: Mapping & Assessing** สำรวจแหล่งข้อมูลทั่วโลก วิเคราะห์คุณภาพข้อมูล และช่องว่าง
- **ระยะที่ 2: Identifying Gaps** วิเคราะห์ข้อจำกัด เช่น ความไม่สอดคล้องของนิยามหรือการเก็บข้อมูล
- **ระยะที่ 3: Proposing Harmonised Indicators** เสนอกรอบตัวชี้วัดร่วม พร้อมแนวทางปรับปรุงการเก็บข้อมูลในระดับประเทศและสากล

Global TVET Data Project – Scope and Structure

Establishes the first comprehensive global reference on the state of TVET data — strengthening evidence, policy dialogue, and international cooperation.

ภาพที่ 51 ขั้นตอนดำเนินงาน

ที่มา: 38th Education Policy Committee

❖ **กรอบแนวคิดและมิติตัวชี้วัด** โดยกรอบแนวคิดของโครงการครอบคลุม 5 มิติหลักและ 2 มิติเชิงบริบท ได้แก่

- มิติเชิงบริบท โครงสร้างของระบบ TVET และธรรมาภิบาล
- มิติหลัก การเงิน คุณภาพ การเข้าถึงและการมีส่วนร่วม บุคลากรผู้สอน และความสอดคล้องกับตลาดแรงงาน
- ตัวอย่างตัวชี้วัดที่เสนอ ได้แก่ อัตราการจ้างงานของผู้สำเร็จการศึกษา สัดส่วนการใช้จ่าย TVET ต่อ GDP และคุณสมบัติของครูผู้สอน

❖ **กระบวนการตรวจสอบยืนยันความถูกต้อง และการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย (Validation and Collaborative Process)**

โครงการ Global TVET Data Report ได้กำหนดกระบวนการดำเนินงานที่เน้นความร่วมมือหลายภาคส่วนและการตรวจสอบอย่างรอบด้าน เพื่อรับรองความถูกต้อง ความโปร่งใส และความเกี่ยวข้องเชิงนโยบายของผลลัพธ์ที่เผยแพร่ โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มหลัก (ภาพที่ 52) ดังนี้

1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Advisory Group)

- ให้คำปรึกษาทางวิชาการ และทบทวนเนื้อหาเชิงเทคนิค
- วางขอบเขตของโครงการ กำหนดกรอบตัวชี้วัด และระบบการจัดทำแผนที่ข้อมูล
- รับรองความสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

2) องค์กรพันธมิตร (Inputs from Partner Organisations)

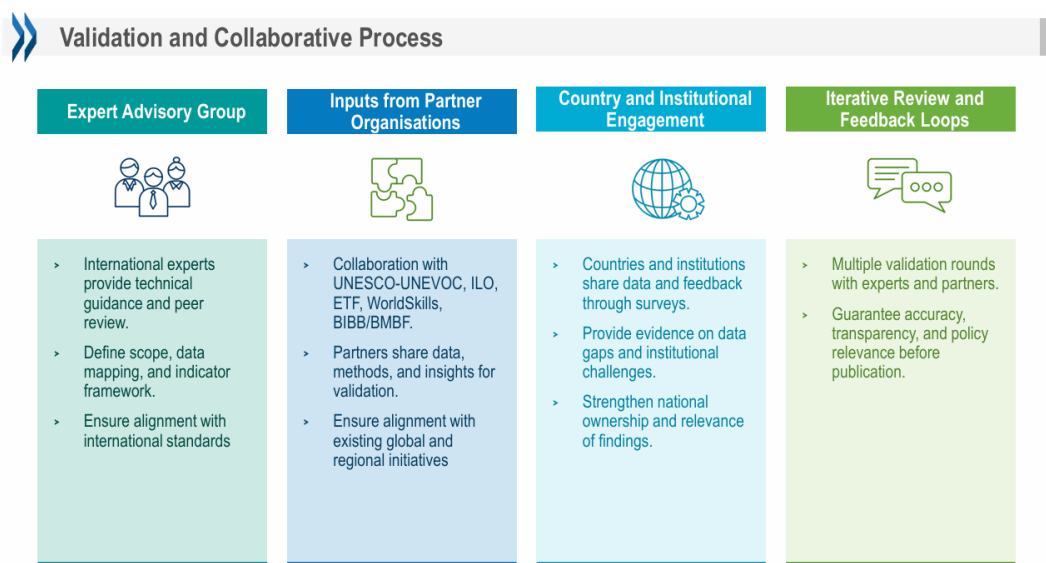
- ประสานงานร่วมกับหน่วยงานระดับนานาชาติ เช่น UNESCO-UNEVOC, ILO, ETF, WorldSkills และ BIBB/BMBF
- แลกเปลี่ยนข้อมูล วิธีการ และข้อคิดเห็นเชิงเทคนิค
- ส่งเสริมความสอดคล้องกับแนวคิดระดับโลกและระดับภูมิภาค

3) การมีส่วนร่วมของประเทศ และสถาบันต่าง ๆ (Country and Institutional Engagement)

- ส่งแบบสำรวจเพื่อรวบรวมข้อมูลจากประเทศต่าง ๆ
- ตรวจสอบช่องว่างของข้อมูล และข้อท้าทายด้านโครงสร้างเชิงสถาบัน
- ส่งเสริมการเป็นเจ้าของข้อมูลระดับประเทศ และการนำไปใช้จริง

4) การตรวจสอบและป้อนกลับแบบวนซ้ำ (Iterative Review and Feedback Loops)

- จัดให้มีการตรวจสอบแบบวนซ้ำจากผู้เชี่ยวชาญและภาคีเครือข่าย
- รับรองความถูกต้องก่อนเผยแพร่รายงานฉบับสุดท้าย

ภาพที่ 52 Validation and Collaborative Process

ที่มา: 38th Education Policy Committee

❖ แผนการดำเนินงานในอนาคต

- รายงานฉบับสมบูรณ์ฉบับแรกจะเผยแพร่ในปี พ.ศ. 2570 (ค.ศ. 2027)
- ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2571 เป็นต้นไป จะเปิดให้ประเทศสมาชิก OECD เข้าร่วมและเข้าถึงข้อมูลนี้ได้มากขึ้น

❖ ความคิดเห็นในที่ประชุม

คณะกรรมการนโยบายการศึกษา (EDPC) ได้รับเชิญให้แสดงความคิดเห็นต่อกรอบรายงาน เพื่อส่งเสริมความแม่นยำ โปร่งใส และประโยชน์เชิงนโยบาย โดยสามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- ประเทศสมาชิกแสดงความชื่นชมและสนับสนุนต่อการจัดทำกรอบการรายงานข้อมูล Global VET Data Report เนื่องจากปัจจุบันข้อมูลด้านอาชีวศึกษาทั่วโลกยังขาดความต่อเนื่องและยากต่อการเปรียบเทียบในระดับสากล โครงการนี้ถือเป็นก้าวสำคัญในการจัดทำนโยบาย/สร้างระบบที่อ้างอิงบนข้อมูลเชิงประจักษ์ (Evidence-based) เกี่ยวกับอนาคตของการอาชีวศึกษา
- ข้อเสนอแนะ
 - การใช้ฐานข้อมูลเดิม เสนอให้ตั้งประสบการณ์และองค์ความรู้จากกลุ่มการทำงาน INES (Indicators of Education Systems) ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการแก้ไขปัญหาค่าความไม่สอดคล้องของข้อมูลและการปิดช่องว่างข้อมูลมาอย่างยาวนาน
 - การปรับปรุงมาตรฐานการจำแนกการศึกษา (ISCED) เยอรมนีเน้นย้ำความสำคัญของการทำงานร่วมกับ UNESCO ในการปรับปรุงมาตรฐานการจัดจำแนกการศึกษา ระหว่างประเทศ (ISCED) โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับคำนิยามของการศึกษาวิชาชีพ และระดับอุดมศึกษา
 - การปิดช่องว่างข้อมูลอาชีวศึกษา เนื่องจากปัจจุบันข้อมูลการอาชีวศึกษาระดับสูง (หรือเทียบเท่าปริญญาตรี) มักไม่ปรากฏในรายงานระดับนานาชาติเนื่องจากยังขาดคำนิยามที่ชัดเจน ดังนั้น จึงในการจัดทำรายงานฉบับนี้ควรนำผลจากการปรับปรุงนิยามของคณะทำงาน (Task Force) มาใช้ เพื่อให้ครอบคลุมข้อมูลทั้งในด้านความก้าวหน้าในอาชีพและเส้นทางการศึกษาในสายอาชีพในระดับที่สูงขึ้น

**The 113th Session of the CERI Governing Board
20 -21 November 2025**

Item 2: Oral Statements

Andreas Schleicher ได้รายงานการดำเนินงานของ Directorate for Education and Skills, OECD ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านการรวบรวมข้อมูล การวิจัย การจัดทำรายงาน การจัดเวทีหารือเชิงนโยบาย และการพัฒนากรอบแนวคิดใหม่ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกการศึกษา

รายงานและผลงานที่เผยแพร่ล่าสุด

❖ TALIS 2024

• The state of teaching through the eyes of teachers

- รายงานฉบับใหม่นี้ได้นำเสนอข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประสบการณ์ของครูและผู้บริหารสถานศึกษารวมถึง การตระหนักรู้ของครูที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ภาระงาน และการสนับสนุนจากระบบ/ส่วนกลาง
- การวิเคราะห์แนวโน้มเปรียบเทียบระหว่างประเทศและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นมืออาชีพของครู
- ประเทศที่เข้าร่วมในรอบนี้ เช่น ญี่ปุ่น โมร็อกโก บาร์เรน อุซเบกิสถาน ซาอุดีอาระเบีย เวียดนาม ฝรั่งเศส เบลเยียม เป็นต้น
- ข้อค้นพบที่น่าสนใจ ได้แก่

• Are teachers thriving or surviving?

- OECD ใช้ 4 ตัวชี้วัด ในการวิเคราะห์สถานการณ์ของครูในแต่ละประเทศ ได้แก่ ความพึงพอใจในงาน (Job satisfaction) ความตั้งใจจะอยู่ในวิชาชีพ (Intention to stay) ระดับความเครียด (Stress) และ ภาวะหมดไฟ (Burnout)
- ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์ครูในบางประเทศอยู่ในระดับดีมาก แต่หลายประเทศยังอยู่ในภาวะน่าเป็นห่วงโดยเฉพาะด้านความเครียดและ burnout

• What stresses teachers most?

- เปรียบเทียบว่ากิจกรรมการทำงานแบบต่าง ๆ มีความสัมพันธ์อย่างไรกับระดับความเครียดและความการทำงานของครู
- กิจกรรมที่เพิ่มความเครียดให้กับครู ได้แก่ การตรวจและให้คะแนนงานของนักเรียน (Marking/correcting of student work) งานเอกสารทั่วไป (General administrative work) การสื่อสารและประสานงานกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(Communication and co-operation with stakeholders) การวางแผนบทเรียน (Planning or lesson preparation) และการสอน (Teaching)

- กิจกรรมที่ช่วยลดความเครียด ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมเสริม เช่น คลับหรือกิจกรรมนอกห้องเรียน (Engaging in extracurricular activities) การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน (Participation in school management) การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional learning activities) การทำงานร่วมกับเพื่อนครู (Teamwork and dialogue with colleagues) และการให้คำปรึกษานักเรียน (Counselling students)
- How do teachers develop their expertise? (Work organisation and work environment)
 - ครูที่จบใหม่ให้ความเห็นว่า จากการเรียนแบบ formal education ทำให้ตนเองรู้สึกว่าจะมีความพร้อมสำหรับการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนในทุกวิชาที่ตนเองสอน
 - จากการสำรวจครู พบว่าหัวข้อการอบรมยังเป็นหัวข้อเดิม ๆ นอกจากนี้ ยังพบอีกว่าหัวข้อการอบรม เช่น Knowledge of subjects I teach, Pedagogy of subjects I teach, Student assessment practices, Classroom management for student behaviour, Supporting social and emotional learning, Using artificial intelligence ไม่ได้อยู่ในแผนกิจกรรมพัฒนางานวิชาชีพของตน
- Do teachers feel valued? (Changing environment)
 - ระบุว่าครูเป็นวิชาชีพที่ได้รับการยอมรับจากสังคม ผลการสำรวจ พบว่า ในบางประเทศ เช่น เวียดนาม ยูเออี ซาอุดีอาระเบีย มีสัดส่วนครูที่รู้สึกว่าได้รับการให้คุณค่าเกิน 90% ในขณะที่บางประเทศในยุโรป เช่น ฝรั่งเศส เบลเยียม ญี่ปุ่น มีสัดส่วนต่ำกว่า 40%
 - ครูเชื่อมั่นว่าผู้กำหนดนโยบายให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของครู โดยเป็นที่น่าสังเกตว่าครูในหลายประเทศมีแนวโน้มความเชื่อมั่นต่อนโยบายเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับผลการสำรวจในครั้งก่อน

❖ Survey of Adult Skills (PIAAC) – รอบปี 2023

- มุ่งเน้นไปที่ความเชื่อมโยงระหว่าง ทักษะทางสังคมและอารมณ์ (social and emotional skills) กับผลลัพธ์ที่หลากหลาย ได้แก่ ความสามารถในการจ้างงาน สุขภาวะ และการมีส่วนร่วมทางสังคม

- การสำรวจทักษะของผู้ใหญ่ ปี 2023 แสดงให้เห็นว่าทักษะทางสังคมและอารมณ์ เช่น ความมั่นคงทางอารมณ์ การมองโลกในแง่ดี ความไว้วางใจ มีความสัมพันธ์กับสุขภาพ และภาวะสุขภาพจิตที่ดีของผู้ใหญ่
- จาก OECD Survey of Social and Emotional Skills (SSES) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทักษะส่วนบุคคลมีผลสุขภาพและความเป็นอยู่ของนักเรียน เช่น ความเครียด (stress resistance) การมองโลกในแง่ดี (optimism) ความไว้วางใจ (trust)
- การสำรวจยังพบอีกว่า 5 ทักษะที่นักเรียนคิดว่ามีความสำคัญในอนาคต ได้แก่ Critical thinking and evaluation information, Working effectively with others, Self-awareness and respect for others, Ability to communicate clearly and persuasively and Generating new ideas and thinking creatively

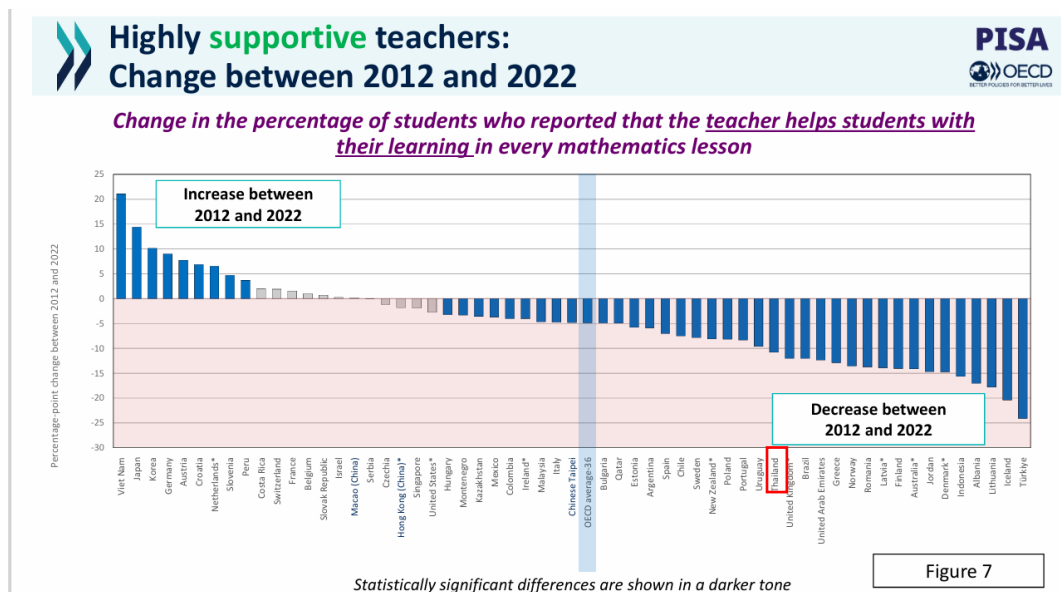
❖ Career Readiness Report 2025

- รายงานนี้วิเคราะห์ความพร้อมของนักเรียนมัธยมในการเข้าสู่โลกการทำงาน โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาในหลายประเทศ พร้อมข้อเสนอเชิงนโยบายที่ส่งเสริมการแนะแนวอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ
- จากการสำรวจพบว่า นักเรียนจำนวนมากมีระดับความไม่แน่นอนในเส้นทางอาชีพที่สูง โดยนักเรียนกว่า 41.5% รู้สึกว่าตนเองไม่พร้อมสำหรับการทำงานในอนาคต
- เยาวชนอายุ 15 ปีในประเทศ OECD มีความคาดหวังจะทำงานในกลุ่ม Professionals มากที่สุด เช่น นักวิทยาศาสตร์ วิศวกร แพทย์ ครู นักกฎหมาย นักธุรกิจ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากในปี 2000 (47%) และ ในปี 2022 (60%) ในขณะเดียวกัน กลุ่มอาชีพอื่น เช่น Technicians, Service workers, Craft workers มีแนวโน้มลดลงหรือคงตัว
- เป็นที่น่าสังเกตว่า ในประเทศอังกฤษนักเรียนมีความคาดหวังที่จะประกอบอาชีพในสายวิชาชีพเฉพาะทาง (Professional jobs) มากกว่าจำนวนตำแหน่งงานที่มีอยู่จริงถึง 3 เท่า

❖ PISA reports

- ข้อมูลล่าสุดครอบคลุมเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน, พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยี, และ รูปแบบการใช้เวลาว่างของนักเรียน
- รายงานดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบของวิถีชีวิตดิจิทัลต่อความผูกพันทางการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์

- Teacher support for student learning: Insights from PISA ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า
 - นักเรียนที่รู้สึกวิตกกังวล หรือรู้สึกโดดเดี่ยวจะมีระดับความเชื่อมั่นต่ำและมีคะแนนคณิตศาสตร์ลดลง ตลอดจน ยังพบอีกว่าการมีครูสนับสนุน/ครูช่วยเมื่อมีปัญหา ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์และความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนดีขึ้น
 - ในหลายประเทศ นักเรียนรู้สึกว่าได้รับการสนับสนุนจากครูในการสอนวิชาคณิตศาสตร์ลดลง ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา สำหรับประเทศไทยพบว่า นักเรียนรับรู้ถึงการสนับสนุนจากครูที่น้อยลง แสดงดังภาพที่ 53

ภาพที่ 53 การสนับสนุนของครูระหว่างปี 2012 – 2022

ที่มา: The 113th Session of the CERl Governing Board

- ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการรับรู้ว่าครูให้การสนับสนุน คือ ความสัมพันธ์ครู-นักเรียน บรรยากาศในชั้นเรียน และ Student persistence โดยปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ส่งผลต่อการรับรู้ของนักเรียนว่าครูให้การสนับสนุนการเรียนรู้ในชั้นเรียนมากที่สุด
- ❖ PISA 2022: Digital Learning and Leisure (Report on digital learning and leisure)
 - ศึกษาว่าเวลาในการใช้เทคโนโลยีเพื่อความบันเทิง (digital leisure) มีผลอย่างไรต่อการเรียนรู้และ well-being ของนักเรียน

- จากการศึกษาพบว่า การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในโรงเรียน ในระดับปานกลาง ประมาณ 2-4 ชม./วัน ส่งผลให้คะแนนคณิตศาสตร์สูงขึ้น นอกจากนี้ การใช้เวลากับเทคโนโลยีมากเกินไป (มากกว่า 4 ชั่วโมง/วัน) ส่งผลให้ความพึงพอใจในชีวิตลดลง ความผูกพันกับโรงเรียนลดลง และส่งผลให้เกิดความวิตกกังวลจากโลกดิจิทัลเพิ่มขึ้น
- เป็นที่น่าสังเกตว่า นักเรียนที่ด้อยโอกาส (Disadvantaged students) ใช้เวลาบนอุปกรณ์ดิจิทัลเพื่อความบันเทิง มากกว่า นักเรียนที่มีฐานะดีกว่าโดยเฉพาะช่วงก่อน/หลังโรงเรียน และวันหยุด
- ข้อเสนอเชิงนโยบาย (Policy Takeaways) ส่งเสริมให้นักเรียนและครอบครัวบริหารจัดการเวลาใช้เทคโนโลยีเพื่อความบันเทิงอย่างเหมาะสม สนับสนุนในการสร้างสมดุลการใช้เวลากับเทคโนโลยีโดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในภาวะเสียเปรียบทางสังคม/เศรษฐกิจ ส่งเสริมกิจกรรมนอกหน้าจอ (offline activities) เพื่อการพัฒนาทางกาย จิตใจ และสังคมอย่างรอบด้าน

❖ **กิจกรรมสำคัญที่กำลังจะเกิดขึ้น**

- การประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเรื่องอนาคตของ AI ในการศึกษา ณ สโลวาเกีย (23–25 พฤศจิกายน 2025)
- *Global Forum on the Future of Education and Skills* ณ สโลวาเกีย (24–26 พฤศจิกายน 2025)
- *Education Policy Reform Dialogues* ณ ลักเซมเบิร์ก เน้นประเด็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (27–29 พฤศจิกายน 2025)
- การเปิดตัว *Digital Education Outlook* ณ กรุงลอนดอน (19 มกราคม 2026)
- การประชุม *International Summit on the Teaching Profession* ณ เอสโตเนีย (8–11 มีนาคม 2026)

โดยรวมแล้ว สาระจาก Item 2 เป็นการแจ้งข่าวสารและความคืบหน้าในโครงการสำคัญของ OECD ด้านการศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงการวิจัยและการจัดกิจกรรมระดับนานาชาติ เพื่อสนับสนุนการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในบริบทของความเปลี่ยนแปลงระดับโลก

Item 3: Progress Report on Implementation of the 2025-26 CERI Programme of Work and the CERI Budget 2025

Edmund Misson, Head of the Innovation and Measuring Progress Division ได้รายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานของคณะกรรมการ CERI ตามแผนงานประจำปี 2568–2569 โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการวัดความก้าวหน้าทางการศึกษา (Measuring progress in education)

1) รายงาน Education at a Glance ได้มีการเผยแพร่รายงานไปแล้วซึ่งมีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาในด้านต่างๆ โดยการดำเนินงานในประเด็นนี้ครอบคลุมโครงการ Education at a Glance และการสำรวจทักษะทางสังคมและอารมณ์ (Survey on Social and Emotional Skills: SSES) ซึ่งมีผลงานสำคัญ ได้แก่ รายงานเชิงเทคนิคจากการสำรวจรอบปี 2566 และเอกสาร OECD Education Spotlight ว่าด้วยบทบาทของนักจิตวิทยาโรงเรียน นอกจากนี้ ได้ดำเนินการสำรวจผลกระทบในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อประเมินการใช้ผลลัพธ์เชิงนโยบาย ซึ่งผลเบื้องต้นสะท้อนแนวโน้มร่วมกันของประเทศต่าง ๆ ในการยกระดับทักษะทางสังคมและอารมณ์ให้เป็นองค์ประกอบหลักของคุณภาพการศึกษา การบูรณาการในหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล รวมถึงการเสริมสร้างสมรรถนะของครู สำหรับรอบการดำเนินงานปี 2569 อยู่ระหว่างการพัฒนากรอบแนวคิดใหม่ โดยปรับจากแนวคิดเชิงลักษณะบุคลิกภาพไปสู่กรอบทักษะที่สามารถพัฒนาและเรียนรู้ได้

2) การสำรวจทักษะทางด้านอารมณ์และสังคม (social and emotional skills 2023 : SES)

❖ ผลการดำเนินงาน SSES 2023 (รอบที่ 2) รายงานผลการสำรวจ SSES 2023 ได้รับความสนใจในวงกว้าง ทั้งในด้านการเข้าถึงรายงานและการนำผลไปใช้เชิงนโยบาย โดยประเทศและพื้นที่ที่เข้าร่วมมีทิศทางนโยบายร่วมกัน ได้แก่ การยกระดับทักษะทางสังคมและอารมณ์เป็นองค์ประกอบหลักของการศึกษาที่มีคุณภาพการบูรณาการทักษะดังกล่าวในหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล การเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ การพัฒนาระบบนิเวศที่เชื่อมโยงงานวิจัยนโยบาย และการปฏิบัติบนฐานหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยทุกพื้นที่ที่มีเครือข่าย SSES ส่งผลเชิงบวกต่อกลยุทธ์ระดับพื้นที่ด้านทักษะทางสังคมและอารมณ์

❖ การเตรียมการ SSES 2026 (รอบที่ 3) อยู่ระหว่างการพัฒนากรอบการประเมินฉบับปรับปรุงซึ่งประกอบด้วยทักษะ 12 ประการใน 3 มิติ พร้อมทั้งการประเมินความเห็นอกเห็นใจโดยตรง และการเพิ่ม

ประเด็นใหม่เกี่ยวกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรับผิดชอบ รวมถึงบทบาทของครูในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ เครื่องมืออยู่ระหว่างการทดลองและทดสอบภาคสนาม

3) ความคล่องตัวและนวัตกรรมด้านการศึกษา (Agility and Innovation) CERI ได้ดำเนินโครงการเพื่อเตรียมความพร้อมต่ออนาคตของการศึกษาและทักษะ โดยเฉพาะการพัฒนากรอบข้อมูลด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการวิเคราะห์แนวโน้มสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาในระยะยาว ภายใต้โครงการ Trends Shaping Education ซึ่งมีการจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ด้านระบบการศึกษาที่พร้อมรับอนาคต และการเผยแพร่รายงานเฉพาะประเด็นอย่างต่อเนื่อง

2. แนวโน้มที่กำหนดทิศทางการศึกษา (Trends Shaping Education) มีวัตถุประสงค์เพื่อดูแนวโน้มสำคัญทั้งทางด้านเทคโนโลยี AI ฯลฯ ที่ส่งผลต่อการศึกษา มีการจัดประชุมออนไลน์ จำนวน 2 ครั้ง ในกลุ่ม Community for Future Fit Education Systems โดยมีการเรียนรู้ประสบการณ์จากประเทศฟินแลนด์ ส่วนในครั้งที่ 3 จะเน้นในเรื่องการวางแผนแรงงานเชิงยุทธศาสตร์ จากประสบการณ์ของเวลส์ ที่จะจัดขึ้นในเดือนธันวาคมนี้

1) ปัญญาประดิษฐ์และทักษะแห่งอนาคต (Artificial Intelligence and the Future of Skills) มีความก้าวหน้าในการพัฒนาตัวชี้วัดขีดความสามารถด้านปัญญาประดิษฐ์ของ OECD และการวิเคราะห์ผลกระทบของ AI ต่อหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และอาชีพในอนาคต รวมถึงการดำเนินงานเชิงคาดการณ์ (foresight) และการเตรียมการปรับปรุงฐานข้อมูลตัวชี้วัดอย่างต่อเนื่องในระยะถัดไป

2) มุมมองใหม่เรื่องเด็กปฐมวัย : ผลลัพธ์ที่สำคัญ (New Perspectives on Childhood) โครงการได้จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างประเทศ โดยมีการจัดประชุม focus group ในรูปแบบออนไลน์ในเรื่องการเสริมพลังในเด็ก โดยมีข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับมุมมองในเรื่องเด็กปฐมวัย อาทิ 1) การส่งเสริมให้ผู้ใหญ่มองเห็นถึงศักยภาพและความสำคัญของเรื่องสิทธิเด็ก 2) ความไว้วางใจ ความปลอดภัย ความเท่าเทียมและความร่วมมือในการสร้างสิ่งใหม่ซึ่งเป็นที่มีความสำคัญในการดำเนินการเรื่องการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย 3) ยุทธศาสตร์การประเมินแบบมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการปรับปรุงนโยบายและการปฏิบัติ

3. การใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้และการสนับสนุนการวิจัยด้านการศึกษา (Leveraging Knowledge and Supporting Education Research) การดำเนินงานในประเด็นนี้ครอบคลุมโครงการ Evidence Web for Education และกิจกรรมภายใต้กรอบ Agility and Innovation ซึ่งมุ่งส่งเสริมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการกำหนดนโยบายการศึกษา และพัฒนาหลักการเชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยกับการตัดสินใจเชิงนโยบาย

4. นวัตกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล (Innovation in Teaching, Learning and Assessment)

การดำเนินงานด้านนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้ และการประเมินผล ของ CERI ในช่วงปี 2568–2569 มุ่งเน้นการพัฒนาแนวทางและเครื่องมือที่ช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ผ่านการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ การทดลองเชิงนวัตกรรม และการบูรณาการเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม โดยมีโครงการสำคัญ ดังนี้

❖ **โครงการ The Power of Feedback** มุ่งศึกษาบทบาทของข้อมูลป้อนกลับ (feedback) ที่มีคุณภาพต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยอยู่ระหว่างการออกแบบการทดลองเชิงสุ่ม (Randomized Controlled Trials) และการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนครูในการใช้ข้อมูลป้อนกลับอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การดำเนินงานบางส่วนมีความล่าช้าเนื่องจากข้อจำกัดด้านกฎหมายและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในบางประเทศ

❖ **โครงการ Unlocking the Potential of Diverse Teaching Profiles** มุ่งศึกษาความหลากหลายของเส้นทางและบทบาทวิชาชีพครู โดยวิเคราะห์รูปแบบการทำงาน ทักษะ และสมรรถนะของครูในบริบทที่แตกต่างกัน เพื่อสนับสนุนการออกแบบนโยบายด้านการสรรหา พัฒนา และรักษาครูให้สอดคล้องกับความต้องการของระบบการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันได้มีการสรุปผลการศึกษาเบื้องต้นและจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างประเทศ

❖ **การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงวิพากษ์** CERI ได้ดำเนินโครงการด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน โดยมุ่งพัฒนาเครื่องมือ แนวทางการจัดการเรียนรู้ และกรอบการประเมินที่สามารถนำไปใช้ในระบบการศึกษาต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างทักษะสำคัญสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

❖ **การใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการเรียนรู้และการประเมินผล** มีความก้าวหน้าในการพัฒนาและทดลองใช้เครื่องมือที่อาศัยปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล การประเมินผล และการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนและครู โดยเน้นการใช้ AI อย่างมีความรับผิดชอบ โปร่งใส และคำนึงถึงจริยธรรม รวมถึงผลกระทบต่อบทบาทของครูและคุณภาพการเรียนรู้

5. ความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศของ CERI (CERI Global Relations)

การมีส่วนร่วมของประเทศนอกสมาชิก OECD ภายใต้กิจกรรมของ CERI มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีการเข้าร่วมประชุม คณะกรรมการกำกับ CERI อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ กลยุทธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะได้รับการทบทวน และปรับปรุงในระยะถัดไป

Item 4 Agility and Innovation – Declining Student Outcomes and Motivation

(ความคล่องตัวและนวัตกรรม: การลดลงของผลลัพธ์การเรียนรู้และแรงจูงใจของผู้เรียน)

วาระนี้เป็นการรายงานความก้าวหน้าของงานวิเคราะห์ภายใต้กรอบ Agility and Innovation ของ CERI ซึ่งมุ่งทำความเข้าใจปรากฏการณ์การลดลงของผลลัพธ์การเรียนรู้และแรงจูงใจของผู้เรียนในหลายประเทศ โดยอาศัยการสังเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินระดับนานาชาติของ OECD และแหล่งข้อมูลเปรียบเทียบอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการกำหนดนโยบายบนฐานหลักฐานเชิงประจักษ์

❖ กรอบแนวคิดและขอบเขตการวิเคราะห์

การดำเนินงานตั้งอยู่บนสมมติฐานว่า การลดลงของผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นปรากฏการณ์เชิงระบบที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงลำพัง จึงใช้กรอบการวิเคราะห์ที่พิจารณาปัจจัยหลายระดับ ได้แก่ 1) แนวโน้มผลลัพธ์การเรียนรู้ในระยะยาวและระยะสั้น 2) แรงจูงใจในการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน 3) โครงสร้างประชากรผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไป 4) ปัจจัยทางสังคมในวงกว้าง และ 5) ปัจจัยในระดับโรงเรียนและห้องเรียน โดยการวิเคราะห์มุ่งพิจารณาทั่วโลกในแต่ละด้านแยกกัน เพื่อระบุความเป็นไปได้เชิงนโยบาย ทั้งนี้ ผลผลิตจากการดำเนินงานนี้ ได้แก่ เอกสารสรุปเชิงนโยบายสำหรับรัฐมนตรี (ministerial brief) และบทวิเคราะห์เชิงลึก (analytic paper) ซึ่งมีกำหนดจัดทำแล้วเสร็จภายในต้นปี 2569 โดยมีแนวโน้มในการวิเคราะห์แต่ละปัจจัย ดังนี้

1) แนวโน้มการลดลงของผลลัพธ์การเรียนรู้

ข้อมูลจาก PISA ชี้ให้เห็นว่า ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในประเทศ OECD โดยรวมมีแนวโน้มทรงตัวหรือปรับลดลงเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในช่วงเวลาที่แคบลง พบว่าการลดลงมีความชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงหลังปี 2018 ซึ่งเป็นช่วงที่ระบบการศึกษาต้องเผชิญกับแรงกดดันจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี และวิกฤตระดับโลก

2) แรงจูงใจ ความพยายาม และความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียน

ด้านแรงจูงใจในการทำแบบทดสอบ ข้อมูลจาก PISA ชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนมีระดับความพยายามด้วยตนเองลดลงอย่างไม่มีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาแรงจูงใจในการเรียนรู้ในมิติที่กว้างขึ้นกลับพบแนวโน้มระดับความพยายามด้วยตนเองลดลงอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ยังพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคณิตศาสตร์ลดลงอย่างต่อเนื่องในหลายประเทศ โดยเฉพาะในยุโรปและลาตินอเมริกา ตลอดจนความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน (sense of belonging) ของผู้เรียนมีการลดลงอย่างมีนัยสำคัญ จากประมาณร้อยละ 82 ในช่วงต้นปี 2000 เหลือประมาณร้อยละ 75 ในปี 2022 และพบปัญหาการขาดเรียน

เพิ่มขึ้นในบางประเทศ โดยเฉพาะหลังการแพร่ระบาดของโควิด-19 เป็นที่น่าสังเกตว่า ข้อมูลยังสะท้อนให้เห็นแนวโน้มด้านสุขภาพจิตของเด็กและเยาวชนที่มีความเปราะบางมากขึ้น

3) ผลของโครงสร้างประชากรผู้เรียน (Composition Effects)

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรผู้เรียน เช่น เศรษฐฐานะของครอบครัวผู้เรียนที่ต่ำลง หรือผู้เรียนที่เป็นผู้อพยพ อาจส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศลดลง แม้ว่าผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะไม่เปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ ตัวอย่างจากประเทศนอร์เวย์แสดงให้เห็นว่า สัดส่วนผู้เรียนที่เป็นผู้อพยพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดปัญหาด้านภาษาและฐานะทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม เมื่อทำการควบคุมปัจจัยพื้นฐาน พบว่าช่องว่างของผลสัมฤทธิ์ระหว่างผู้เรียนที่เป็นผู้อพยพและผู้เรียนทั่วไปในบางประเทศมีแนวโน้มที่ลดลง

4) ปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ภายในกลุ่มผู้เรียน (Performance Effects)

กรณีศึกษาจากประเทศเนเธอร์แลนด์แสดงให้เห็นว่า การลดลงของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกิดขึ้นอย่างเด่นชัดในกลุ่มผู้เรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ และเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับประเทศลดลงตามไปด้วย ประเด็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การแก้ไขปัญหาการลดลงของผลสัมฤทธิ์ในกลุ่มผู้เรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ จะช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับประเทศได้

5) ปัจจัยทางสังคมและสภาพแวดล้อมโรงเรียน

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การใช้สื่อดิจิทัลที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับประเทศ แต่อาจส่งผลกระทบต่อในบางบริบท นอกจากนี้แนวโน้มการอ่านนอกเวลามีอัตราการลดลงอย่างต่อเนื่องในหลายประเทศ ซึ่งอาจเชื่อมโยงกับผลลัพธ์ด้านการอ่านและการเรียนรู้โดยรวม สำหรับในระดับโรงเรียน พบว่าปัญหาที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ ได้แก่ ภาระงานครู การขาดแคลนครู ความไม่สอดคล้องของหลักสูตร และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

โดยสรุปแนวโน้มการลดลงของผลลัพธ์การเรียนรู้และแรงจูงใจของผู้เรียนในหลายประเทศ สะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายเชิงโครงสร้างของระบบการศึกษาในการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในปัจจุบัน จากข้อมูลการประเมินระดับนานาชาติของ OECD โดยเฉพาะ PISA ชี้ให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในหลายประเทศมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยการลดลงดังกล่าวมิได้จำกัดอยู่เพียงกลุ่มผู้เรียนบางกลุ่ม หากแต่ปรากฏในระดับระบบ (ประเทศ) และมีความสัมพันธ์แปรผันตรงกับแรงจูงใจในการเรียนรู้ ความรู้สึกผูกพันกับโรงเรียน และความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียน ทั้งนี้ การรับมือกับแนวโน้มดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัย *ความคล่องตัว (Agility) และ นวัตกรรม (Innovation)*

ในการกำหนดและดำเนินนโยบายการศึกษา โดยระบบการศึกษาจำเป็นต้องสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว ยืดหยุ่น และอิงจากหลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน

นอกจากนี้ ยังพบว่าการจัดการเรียนการสอน การออกแบบหลักสูตร และการประเมินผล ยังไม่สามารถตอบสนองต่อบริบทการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงของผู้เรียนได้ รวมถึงแรงกดดันและภาระที่เพิ่มขึ้นของครู และสถานศึกษา ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้และแรงจูงใจของผู้เรียนในระยะยาวด้วย

ในขณะที่มิติของการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนก็ยังคงมีความจำเป็น โดยต้องคำนึงถึง ปัจจัยด้านอารมณ์ สังคม และแรงจูงใจภายใน ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะทางวิชาการ ผ่านการสร้าง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย มีความหมาย และเอื้อต่อการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ ในบริบทนี้ CERI มีบทบาทในการสนับสนุนประเทศสมาชิกผ่านการวิจัยเชิง นวัตกรรม การทดลองเชิงนโยบาย และการพัฒนาเครื่องมือที่ช่วยให้ระบบการศึกษาสามารถตอบสนองต่อ ความท้าทายดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการเชื่อมโยงงานวิจัย หลักฐานเชิงประจักษ์ และการ กำหนดนโยบาย

Item 5: Education at a Glance 2025

(รายงานสถานการณ์การศึกษาโลก ปี 2025)

Abel Schumann นักวิเคราะห์อาวุโสและผู้จัดการโครงการ INES (Indicators of Education Systems) ได้เสนอวาระนี้ต่อที่ประชุม และนำเสนอสาระสำคัญ (Key messages) จากรายงาน Education at a Glance (EAG) 2025 พร้อมทั้งนำเสนอภาพรวมของรายงานดังกล่าว และกล่าวถึงบทบาทของ EAG ในการใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงเชิงนโยบายในเอกสารอื่น ๆ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สาระสำคัญของรายงาน EAG 2025 พบประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) อัตราการจบการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบระหว่างปี 2019 และ 2024 ชี้ให้เห็นว่าประเทศสมาชิก OECD โดยเฉพาะเกาหลีใต้ แคนาดา และไอร์แลนด์ มีอัตราการสำเร็จการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของประชากรอายุ 25–34 ปี สูงกว่าค่าเฉลี่ย OECD อย่างมีนัยสำคัญ

2) ระดับทักษะมีความคงที่และลดลง เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการรู้หนังสือของ ผู้ใหญ่ในปี 2012 กับ 2023 พบว่ามีแนวโน้มที่คงที่/ลดลงในหลายประเทศ แม้แต่ในกลุ่มผู้ที่จบการศึกษา ระดับอุดมศึกษาก็ตาม

3) อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรียังอยู่ในระดับต่ำในหลายประเทศ ตัวอย่างเช่น ประเทศเม็กซิโก เปรู และโคลอมเบีย พบว่ามีอัตราการสำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนดต่ำกว่า 40%

4) การศึกษาเชื่อมโยงกับภูมิหลังทางเศรษฐกิจสังคม จากการศึกษาพบว่าผู้ที่มีพ่อหรือแม่จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีแนวโน้มที่จะจบในระดับอุดมศึกษามากกว่าผู้ที่มีมาจากครอบครัวที่พ่อหรือแม่ไม่จบระดับมัธยมปลาย

2. การเผยแพร่รายงานและการตอบรับจากประเทศสมาชิก

ที่ผ่านมา มีการจัดกิจกรรมเปิดตัวรายงาน EAG 2025 ในหลายประเทศ เช่น ออสเตรเลีย อาร์เจนตินา ออสเตรีย ญี่ปุ่น สเปน สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา โดยบางแห่งมีรัฐมนตรีเข้าร่วม และเปิดให้สาธารณชนเข้าร่วมด้วย โดยประเด็นที่ได้รับความสนใจจากสื่อมีความหลากหลายในแต่ละประเทศ เช่น การศึกษาและภูมิหลังทางสังคม ในสเปน อิตาลี และออสเตรีย ทักษะพื้นฐานที่ขาดแคลน ในอิตาลีและเยอรมนี อัตราการลาออกจากมหาวิทยาลัย ในเม็กซิโกและโปรตุเกส ค่าตอบแทนและสภาพการทำงานของครู ในเบลเยียม ฝรั่งเศส อิสราเอล และออสเตรเลีย

3. การใช้ EAG เป็นข้อมูลอ้างอิงเชิงนโยบาย

จากการวิเคราะห์สิ่งพิมพ์ของ OECD ตั้งแต่ปี 2020 กว่า 5,500 รายการ พบว่า 9.8% มีการอ้างอิงถึง EAG และเกือบ 50% ของสิ่งพิมพ์ด้านการศึกษาและทักษะของ OECD กล่าวถึง EAG อย่างน้อยหนึ่งครั้ง ทั้งนี้ มีข้อเสนอให้วิเคราะห์เพิ่มเติมถึงการใช้งาน EAG ในรายงานภายนอก OECD ด้วย

4. ข้อเสนอแนะและข้อสังเกตจากที่ประชุม มีดังนี้

- 1) ที่ประชุมขอให้บรรจุหัวข้อ *ทิศทางในอนาคตของรายงาน EAG* ในระเบียบวาระการประชุมครั้งหน้า
- 2) มีข้อเสนอหนึ่งในการสนับสนุนการอภิปรายเกี่ยวกับพัฒนาการของรายงานดังกล่าว คือ การดำเนินการศึกษาวิจัยด้านการตลาด (market research study) เพื่อประเมินผลกระทบของรายงาน Education at a Glance ในฐานะโครงการด้านนวัตกรรม (Innovation) และความคล่องตัว (Agility)
- 3) มีข้อเสนอให้คงรอบการเผยแพร่รายงานเป็นประจำทุกปี แต่ลดความถี่ในการเผยแพร่ตัวชี้วัดบางรายการ อีกทั้งมีข้อสังเกตถึงความสำคัญของคงไว้ซึ่งลักษณะของ Education at a Glance ในฐานะเอกสารที่มีความเป็นเอกภาพ ไม่ควรแยกออกเป็นสิ่งพิมพ์หลายฉบับ
- 4) มีข้อถกเถียงเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการกำกับ CERI และคณะทำงาน INES ในการกำหนด theme ของรายงาน โดยบางประเทศเสนอให้ CERI มีบทบาทมากขึ้น ขณะที่บางประเทศเน้นย้ำบทบาทของ INES (Indicators of Education Systems)

5. มติของคณะกรรมการ

- 1) รับทราบกิจกรรมและผลกระทบของรายงาน Education at a Glance 2025

2) ขอให้ดำเนินการอภิปรายเรื่องการพัฒนารูปแบบรายงานในอนาคตในการประชุมครั้งถัดไปของ คณะกรรมการ

Item 6: Developing an International Large-Scale AI Tool for Educational Assessment and Personalised Learning

(การพัฒนาเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ขนาดใหญ่ในระดับนานาชาติสำหรับการประเมินผลทางการศึกษาและการเรียนรู้เฉพาะบุคคล)

โครงการนี้ดำเนินการภายใต้ศูนย์วิจัยและนวัตกรรมด้านการศึกษา (CERI) ของ OECD โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและทดสอบแบบจำลองการประเมินผลที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญาประดิษฐ์ (AI-enhanced assessment model) ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ทั้งในแบบสอบถามระดับนานาชาติ (เช่น PISA) และการประเมินระดับประเทศ รวมทั้งใช้ในโรงเรียนและห้องเรียนเพื่อสนับสนุนครูในการสอนด้วยข้อมูลเชิงลึก

1. โมเดล CIME (Collective Intelligence Model for Education)

แบบจำลองนี้พัฒนาภายใต้แนวทาง *human-in-the-loop* ซึ่งเน้นการผสมผสานระหว่าง AI (โดยเฉพาะ LLMs; Large Language Models) และผู้เชี่ยวชาญที่เป็นมนุษย์ เพื่อพัฒนาเกณฑ์ให้คะแนน (Rubrics) แบบวนซ้ำจนเสถียร ตรวจสอบความเที่ยงตรงผ่าน Psychometric Analysis รวมถึงประเมินการประเมินความเสี่ยงต่อการเกิดอคติในการให้คะแนน

2. กรณีศึกษาประเทศไอร์แลนด์: วิเคราะห์ข้อมูล PISA 2022 ด้านคณิตศาสตร์

โดยนำโมเดล CIME ไปประยุกต์ใช้กับชุดข้อมูลของประเทศไอร์แลนด์ ทำให้สามารถวิเคราะห์ในระดับจุลภาคได้อย่างละเอียด โดยได้ข้อค้นพบเป็นจุดแข็งและจุดอ่อน ดังนี้

❖ จุดแข็ง

- นักเรียนมีความสามารถในการลดความซับซ้อนของปัญหา (Decomposing)
- มีทักษะด้านการตีความข้อมูลและแผนภูมิได้ดี
- มีความเข้าใจเรื่องความแปรปรวนทางสถิติ (variability) และการนามธรรม (abstraction)

❖ จุดเน้นเพื่อพัฒนา

- การแทนค่าทางคณิตศาสตร์ เช่น ตัวแปร สัญลักษณ์ แผนภาพ
- การใช้กลยุทธ์แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์
- ความสามารถในการสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาในบริบทจริง
- ทักษะด้าน Space & Shape เช่น เรขาคณิตสัมพันธ์ รูป 2D/3D

3. การนำผลไปใช้ในเชิงนโยบายและการเรียนการสอนของไอร์แลนด์

การนำไปใช้ประโยชน์เพื่อสนับสนุน ยุทธศาสตร์ด้านการรู้หนังสือ การรู้จำนวน และดิจิทัล พ.ศ. 2024–2033 ซึ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การคิดวิเคราะห์ และการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงกับนโยบายด้าน STEM Education โดยใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงเชิงนโยบายและการตั้งเป้าหมายความช่วยออกแบบหลักสูตรและการประเมิน พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู (TPL) ตลอดจน สนับสนุนโครงการของรัฐ เช่น DEIS (Delivering Equality of Opportunity in Schools) ที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา นโยบายสนับสนุนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ (Exceptionally Able Students) เป็นต้น

4. ข้อเสนอแนะเชิงเทคนิคจากการศึกษาค้างนี้

- โมเดล CIME สามารถสร้างข้อมูลวิเคราะห์ที่สามารถนำไปใช้เชิงนโยบายได้
- เป็นทางเลือกเสริมในการออกแบบการรายงานเชิงลึกจากโครงการประเมินนานาชาติ
- ข้อจำกัด คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้มีเพียงประเทศไอร์แลนด์เพียงประเทศเดียว ซึ่งอาจยังไม่เพียงพอ

5. แผนงานในปี 2025–2026

- ทดลองใช้โมเดลในโรงเรียนร่วมกับเทศบาลในประเทศญี่ปุ่น
- จัดทำแนวทางการใช้ AI อย่างปลอดภัยในการประเมิน
- สำรวจการออกแบบการประเมินใหม่แบบไม่จำกัดสาขาวิชา (domain-free)
- พิจารณาการใช้โมเดลนี้ในแบบสอบถามและการประเมินของ OECD

Item 7: Development of a long-term strategy on education at the OECD

(การพัฒนายุทธศาสตร์ระยะยาวด้านการศึกษาของ OECD)

Ms. Joakim Bakke รองประธานคณะกรรมการด้านนโยบายการศึกษา (EDPC) ได้นำเสนอ ยุทธศาสตร์ระยะยาวฉบับร่างสำหรับการดำเนินงานด้านการศึกษาและทักษะขององค์การ OECD โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเสริมสร้างความสอดคล้องเชิงนโยบายและการดำเนินงานระหว่างคณะกรรมการต่าง ๆ ได้แก่ EDPC CERI PISA TALIS และ PIAAC โดยยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ Thematic Priorities – “What” และ Operating Model – “How”

❖ เหตุผลในการจัดทำยุทธศาสตร์

- เพื่อให้คณะกรรมการด้านการศึกษาทั้ง 5 ของ OECD มีทิศทางร่วมกัน เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และสามารถตอบสนองความต้องการของประเทศสมาชิกได้อย่างครบถ้วน
- เพื่อเชื่อมโยงเป้าหมายการศึกษาเข้ากับยุทธศาสตร์ของ OECD รวมถึงประเด็นด้านการจ้างงาน สุขภาพ และดิจิทัล

❖ ขั้นตอนการจัดทำยุทธศาสตร์

- เก็บข้อมูลจากกลุ่มที่ปรึกษายุทธศาสตร์ระยะยาว
- ทหารือกับประธาน EDPC ผู้อำนวยการฝ่ายการศึกษา ผู้แทนคณะทำงานของ PISA และทีมงานที่เกี่ยวข้องระดับสูงจาก OECD
- จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการกับผู้แทนประเทศ กลุ่ม BIAC TUAC และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะ

❖ Theory of Change และผลลัพธ์ที่คาดหวัง

- สนับสนุนการออกแบบและดำเนินนโยบายการศึกษาที่มีคุณภาพและเท่าเทียม
- ให้ประเทศสมาชิกสามารถเข้าถึงข้อมูลเปรียบเทียบเชิงคุณภาพและเครื่องมือวิเคราะห์ขั้นสูง
- สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประสิทธิผลของนโยบายภายใต้บริบทที่หลากหลาย
- ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างประเทศ
- ผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีขึ้นในระยะยาว

❖ ยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน ได้แก่

1. แนวทางเชิงเนื้อหา (Thematic Priorities – “What”) ซึ่งประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ดังนี้

- การจัดทำข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างประเทศในระดับนานาชาติ
- การทำความเข้าใจผลกระทบของการศึกษาที่มีต่อสังคมและเศรษฐกิจ
- การให้ข้อมูลเชิงนโยบายเพื่อส่งเสริมโอกาสที่เท่าเทียมในการเข้าถึงทักษะที่จำเป็นผ่านการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- การศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของเทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ต่อระบบการศึกษา
- การประยุกต์ใช้ศาสตร์ว่าด้วยการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมนวัตกรรม
- การเพิ่มประสิทธิภาพด้านต้นทุนในระบบการศึกษา

2. แนวทางการดำเนินงาน (Operating Model – “How”) มีดังนี้

- จัดให้มีการวางแผนทุก 8 ปี เชื่อมโยงกับการประชุมระดับรัฐมนตรี การจัดทำรายงานหลัก (Flagship Reports) และเวทีสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- ใช้แผนดำเนินงานแบบต่อเนื่อง (Rolling Implementation) รวมถึงการรายงานประจำปี การทบทวนระยะกลาง และการหารือกับผู้มีส่วนร่วม
- ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการภายใต้โครงสร้างธรรมาภิบาลร่วม
- พัฒนากลยุทธ์ข้อมูลที่เน้นการเชื่อมโยงชุดข้อมูลที่มีอยู่ และเพิ่มประสิทธิภาพในการ วิเคราะห์และใช้ข้อมูลอย่างมีจริยธรรม

ซึ่งมีข้อเสนอเพิ่มเติมให้ใช้กระบวนการวางแผนระยะเวลา 8 ปี ในการรองรับการดำเนินงานตามข้อมติ ระดับรัฐมนตรี รวมถึงบูรณาการภารกิจของคณะกรรมการต่างๆ และของผู้มีส่วนร่วมในระดับสูง เพื่อให้เกิดการ อภิปรายเชิงลึกและมีความสอดคล้องของโครงการต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

❖ ข้อเสนอแนะและมติจากที่ประชุม

สมาชิกคณะกรรมการกำกับต่างแสดงความชื่นชมต่อกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ที่มีเปิดกว้างและ ชัดเจน ทั้งยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของการใช้ศักยภาพของ OECD ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยไม่จำกัดอยู่เพียง โครงการเฉพาะที่ริเริ่มโดยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม ควรเพิ่มการรับรู้ในการดำเนินงานด้านการศึกษา ของ OECD ต่อสาธารณชนมากขึ้น

นอกจากนี้ ในที่ประชุมยังมีข้อเสนอให้สรุปยุทธศาสตร์ให้กระชับในลักษณะ Executive summary และเน้นให้ชัดเจนว่าประเด็นข้ามมิติ เช่น ความเป็นอยู่ที่ดี (Well-being) และความเสมอภาค (Equity) ควรให้ ความสำคัญมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับหน่วยงานระหว่างประเทศอื่น ๆ อีกทั้งยังควรเน้นบทบาทของทักษะ ทางสังคมและอารมณ์ในประเด็นยุทธศาสตร์ให้ชัดเจนมากขึ้น รวมถึง มีการเชิญชวนให้ประเทศสมาชิกแต่ละ ประเทศ ส่งข้อคิดเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรผ่านช่องทางคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง

Item 8: Evidence Web for Education (EWE)

โครงการ EWE มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชิงระบบในระดับนานาชาติด้วยการ ข้อมูล เชิงหลักฐานไปใช้ในการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติด้านการศึกษา โดยมีการจำลองเส้นทางของ Addy ซึ่งเป็นที่ปรึกษาด้านนโยบายในกระทรวงศึกษาธิการของประเทศสมมุติ เพื่อให้เห็นถึงปัญหาจริงที่เจ้าหน้าที่ด้าน นโยบายต้องเจอ ทั้งนี้ การศึกษาโครงการนี้ได้ทำการจำลองด้วยรูปแบบ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) Evidence Meta-Portal 2) Knowledge Mobilization Resource Bank และ 3) Peer-Learning Community ซึ่งรูปแบบที่ ทำการจำลองทั้งหมดนี้ นอกจากจะช่วยรับมือกับความท้าทายร่วมสมัยในการสร้างนโยบายการศึกษาแล้ว ยัง ชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการในการใช้ข้อมูลเชิงหลักฐานของนานาชาติ

❖ **ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการทำงานของที่ปรึกษาโยบาย** การดำเนินการตามขั้นตอนการกำหนดนโยบายของ Addy พบอุปสรรคหลัก 4 ด้าน ได้แก่:

1. การกำหนดปัญหาและรวบรวมข้อมูลหลักฐาน (Framing & Gathering Evidence) เช่น ข้อมูลกระจัดกระจาย เข้าถึงยาก ประเมินคุณภาพและความเกี่ยวข้องของข้อมูลได้ยาก ข้อมูลไม่ทันสมัยหรือขาดความต่อเนื่อง
2. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และรายงาน (Analysing, Synthesising & Reporting) เช่น ปริมาณข้อมูลมากเกินไป มีการตีความข้อมูลที่ขัดแย้งกัน
3. การโน้มน้าวและสร้างการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Engaging & Supporting Uptake) เช่น ข้อมูลหลักฐานอาจถูกใช้ผิดวัตถุประสงค์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอาจไม่เห็นด้วยกับชุดข้อมูล
4. การประเมินผลและการเรียนรู้ (Evaluation and Learning) เช่น ขาดกรอบประเมินผลการใช้งาน ไม่มีข้อมูลเปรียบเทียบจากประเทศหรือกรณีศึกษาอื่น บทเรียนไม่ถูกนำมาปรับใช้

❖ **แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคข้างต้นด้วยการใช้ EWE**

1. **Evidence Meta-Portal** เป็นจุดเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหลักฐานจากหน่วยงานต่างๆ เช่น OECD IES WWC J-PAL EEF TLT 3ie และได้มีการนำเสนอเครื่องมือประเมิน เช่น ความสามารถในการนำไปใช้ (Generalizability) ความเกี่ยวข้อง (Relevance) และความน่าเชื่อถือ (Strength).
2. **Knowledge Bridge** รวมเครื่องมือ กรณีศึกษา คู่มือ และแหล่งข้อมูล เพื่อส่งเสริมการใช้ข้อมูลเชิงหลักฐาน เช่น Collective Evidence Appraisal (เพื่อประเมินร่วมกัน) Science Sparring (วิธีเชื่อมสนทนาระหว่างนักวิจัยและผู้กำหนดนโยบาย) การวิเคราะห์และจัดหมวดหมู่ของข้อมูล
3. **Peer Learning & Community of Practice** เป็นการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านกิจกรรม เช่น สัมมนาเพื่อแก้ปัญหาร่วม (Co-design seminars) การสัมมนาออนไลน์เรื่อง Better evidence use for better policies กิจกรรมในชุมชนเสมือนจริง เช่น Evidence Use Support, RPPs, Evaluation

❖ **ข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์**

- OECD มีบทบาทสำคัญในการกำหนดโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูลในระดับโลก
- เน้นเปลี่ยนจากการผลิตข้อมูล (Supply-driven) ไปสู่ Demand-driven
- ใช้ AI เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลที่เชื่อถือได้
- สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างประเทศ

❖ ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของคณะกรรมการกำกับฯ มีดังนี้:

- **Broad Support and Vision** สมาชิกชื่นชมโครงการ เนื่องจากมีความสอดคล้องกับพันธกิจของ OECD ในการกำหนดนโยบายด้วยการใช้หลักฐานและวัตถุประสงค์ระยะยาวของโครงการ
- **Challenges** มีการกล่าวถึงช่องว่างระหว่าง "อุปสงค์" และ "อุปทาน" ของข้อมูล ข้อจำกัดด้านเวลาในการพัฒนาวิชาชีพของบุคลากร และสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงซึ่งส่งผลต่อการกำหนดนโยบาย สมาชิกเน้นย้ำถึงความจำเป็นของโครงสร้างธรรมาภิบาล ความร่วมมือระยะยาว และการออกแบบที่เน้นผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง
- **Professionalization and Capacity** สมาชิกสนับสนุนการยกระดับบทบาทผู้ประสานงานความรู้ให้เป็นวิชาชีพ และเสนอให้มีการจัดอบรมด้านกระบวนการกำหนดนโยบายและการทำวิจัย
- **Quality and Contextualization** มีการเน้นให้จัดการกับช่องว่างด้านคุณภาพของหลักฐาน รวมถึงตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงของข้อมูลเมื่อนำไปใช้ในบริบทที่ต่างกัน
- **Innovation and Technology** มีการพูดถึงโอกาสและความเสี่ยงจากการใช้ AI ในการสังเคราะห์ข้อมูล โดยต้องมีการใช้ AI อย่างโปร่งใส มีกลไกป้องกัน และมีการทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ
- **Future Directions** มีความเห็นพ้องว่า CERI ควรมีบทบาทหลักในการกระตุ้นให้หน่วยงานในระดับนานาชาติใช้ข้อมูลหลักฐานเพื่อกำหนดนโยบายทางศึกษา รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ และการศึกษาวิจัยด้วยวิธีการใหม่ เช่น ระบบสังเคราะห์หลักฐานแบบ Living evidence synthesis และการออกแบบนโยบายร่วม (Co-production)

❖ มติของที่ประชุม:

- **Discussed** มีการอภิปรายถึงบทบาทนำของ OECD และ CERI ในการส่งเสริมการใช้ข้อมูลหลักฐานเพื่อขับเคลื่อนนโยบายการศึกษา
- **Reflected** มีการสะท้อนการดำเนินโครงการ Evidence Web for Education และวิสัยทัศน์ระยะยาวของโครงการภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน
- **Expressed** ในที่ประชุมมีการแสดงความสนใจต่อโครงการ โดยเฉพาะการสังเคราะห์และวิเคราะห์หลักฐานโดยใช้ AI

Item 9: Bureau Designation – การประชุมภายใน (ไม่เผยแพร่)

Item 10: Agility and Innovation – Lifelong Learning Data Framework

(ความยืดหยุ่น รวดเร็วและปรับตัว และนวัตกรรม – กรอบข้อมูลสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต)

วาระนี้นำเสนอโดย Mr Stéphan Vincent-Lancrin, Senior Analyst and Deputy Head of the Innovation and Measuring Progress Division และ Dr. Jan Kalenda อาจารย์จาก Tomas Bata University ผู้ร่วมเขียน ร่างรายงาน A Conceptual Foundation for the Development of a Lifelong Learning Measurement Framework

❖ **สาระสำคัญของรายงานร่าง**

ร่างรายงานมีการกล่าวถึงระบบข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning; LLL) และเสนอกรอบการวัดผลที่ครอบคลุมนิยามการเรียนรู้ให้มากขึ้น ทั้งในรูปแบบทางการ (Formal) และไม่เป็นทางการ (Informal) รวมถึงการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากเหตุการณ์และประสบการณ์ที่พบเจอในชีวิต (Non-intentional Learning)

❖ **The Critical Gap** ในปัจจุบันข้อมูลการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีข้อจำกัด ดังนี้

- ข้อมูลครอบคลุมเฉพาะกลุ่มอายุ 25–64 ปี ซึ่งขาดข้อมูลช่วงวัยเด็กและผู้สูงอายุ
- เป็นข้อมูลที่ไม่สามารถติดตามเส้นทางการเรียนรู้แบบต่อเนื่องได้
- ข้อมูลมุ่งเน้นผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจ (เช่น การจ้างงาน) มากเกินไป โดยละเลยการพัฒนาพลเมืองและตัวผู้เรียน
- ขาดการวัดการเรียนรู้ในระบบที่เกิดขึ้นในครอบครัว แพลตฟอร์มดิจิทัล หรือที่ทำงาน

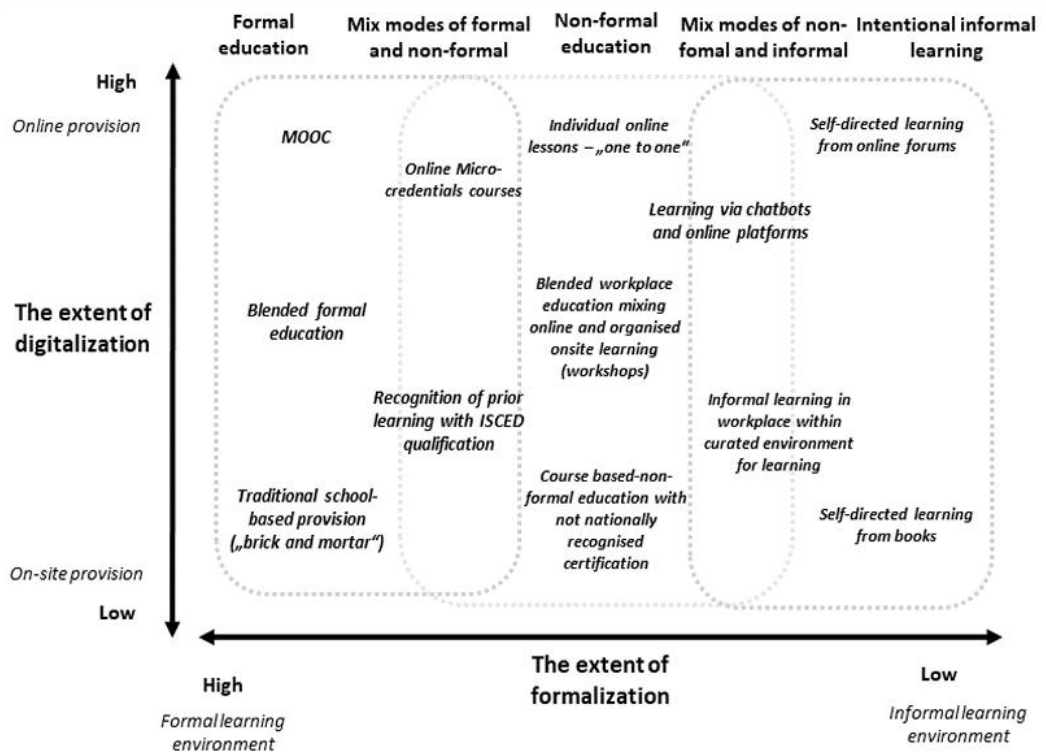
ข้อสรุป: จากปัญหาข้างต้นทำให้ไม่สามารถออกแบบนโยบายที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพได้

❖ **วัตถุประสงค์ของโครงการ**

- เพื่อพัฒนากรอบแนวคิดและการวัดผลด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning – LLL) ที่ครอบคลุมทุกช่วงอายุ รูปแบบ และบริบทของการเรียนรู้ที่หลากหลาย
- เพื่อปรับปรุงฐานข้อมูลและแนวทางวัดผลในปัจจุบันของ OECD ให้ทันสมัย สะท้อนความเป็นจริงของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตลอดช่วงชีวิตของบุคคล และในบริบทต่าง ๆ ทั้งในระบบนอกระบบ และไม่เป็นทางการ

❖ **กรอบแนวคิด**

- เสนอกรอบใหม่เพื่อแทนที่โครงสร้างเดิมของการเรียนรู้แบบ Formal/ Non-formal/ Informal Learning
- แบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 2 แกน ได้แก่ 1) **Formalization** เป็นการเรียนรู้แบบไม่มีโครงสร้าง เช่น การเรียนรู้จากประสบการณ์ไปจนถึงการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตร และ 2) **Digitalization** เป็นการเรียนรู้ผ่าน AI MOOC Chatbot Platform Application ฯลฯ แสดงดังภาพที่ 54

ภาพที่ 54 The Shift in LLL Categorization

ที่มา: The 113th Session of the CERl Governing Board

- ตัวอย่างจากภาพที่ 54 เช่น MOOCs จัดอยู่ใน Formal learning ในขณะที่การค้นหาความรู้จากอินเทอร์เน็ตหรือถาม AI คือ Informal แต่มีเป้าหมายการเรียนรู้ที่เจาะจงและชัดเจน และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการทำงานจริง แต่ไม่มีวุฒิบัตรรับรอง จัดอยู่ใน Non-formal

❖ การวางระบบผู้ให้บริการการเรียนรู้ตลอดชีวิต

- นำเสนอผ่านผังระบบนิเวศการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Systemic approach for mapping LLL provision) ซึ่งแบ่งผู้ให้บริการออกเป็น 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) Formal Education Cluster คือ โรงเรียน มหาวิทยาลัย สถาบันฝึกอาชีพ 2) Employer Cluster คือ องค์กรและ

บริษัทเอกชนที่จัดการฝึกอบรม 3) Welfare Policy Cluster คือ หน่วยงานรัฐและโครงการสนับสนุนการจ้างงาน และ 4) Civic Cluster คือ องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ชุมชน ศาสนา และครอบครัว

- แต่อย่างไรก็ตาม ข้อมูลการเรียนรู้จากผู้ให้บริการทั้ง 4 รูปแบบข้างต้น ยังไม่สามารถเชื่อมโยงเข้าด้วยกันได้อย่างเป็นระบบ

❖ Expanding Beyond the Working Age Focus

- **เด็กและเยาวชน อายุต่ำกว่า 18 ปี** โดยในปัจจุบันการเรียนรู้ของกลุ่มนี้ถูกจำกัดอยู่แค่ในกรอบโรงเรียน ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้แบบ Non-formal Learning (sports, arts, civic associations) Informal Digital Learning (platforms, AI tools) Family and Community Skill Development มากขึ้น
- **ผู้สูงอายุ (65+)** ปัจจุบันข้อมูลการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุยังขาดในมิติของการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 1) Health literacy and cognitive resilience 2) Digital inclusion and skills maintenance 3) Community and intergenerational learning และ 4) Active citizenship beyond labor market

❖ Data Strategy นำเสนอ 5 แนวทาง ได้แก่

1. **Enhance Surveys** ยกระดับการประเมิน PIAAC, AES และ PISA โดยเพิ่มโมดูลเกี่ยวกับการเรียนรู้นอกระบบ (Informal Learning) การเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัล
2. **Longitudinal Cohorts** ด้วยการเชื่อมโยงข้อมูล PISA กับ PIAAC โดยการบูรณาการข้อมูลการเรียนรู้ตลอดชีวิต (LLL) เข้ากับการประเมินผลในระดับนานาชาติ
3. **Administrative Data** ปรับนิยามของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (LLL) ให้สอดคล้องเป็นมาตรฐานเดียวกัน ตลอดจนการพัฒนาตัวชี้วัดที่สามารถเปรียบเทียบได้
4. **Cumulative Records** ตามแนวทาง Europass และโมเดล SkillsFuture รวมถึงการรับรองคุณวุฒิด้วย Blockchain-verified credentials
5. **Innovative Integration** ด้วย AI-driven Analytics (การรวมข้อมูลจากแพลตฟอร์มดิจิทัลร่วมกับข้อมูลจากแบบสำรวจเพื่อระบุทักษะที่ต้องการของผู้เรียนแบบ Real-time) Participatory Logging (การบันทึกข้อมูลการเรียนรู้จากนอกระบบ เช่น การเรียนรู้ที่จัดโดยชุมชน) Multi-source Linkage (การบูรณาการข้อมูลจากแบบสำรวจ ข้อมูลทะเบียน และ Big data ผ่านวิธีการที่มีความปลอดภัย)

❖ แผนการดำเนินงาน ผ่าน 3 แนวทาง ได้แก่

- พัฒนาเครื่องมือสำรวจที่มีความเหมาะสมและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในมิติต่างๆ โดยอาจทำการทดลองเครื่องมือกับประเทศสมาชิก
- ปรับโครงสร้างข้อมูลภาครัฐให้สามารถแลกเปลี่ยนกันได้ระหว่างประเทศ
- สร้างแพลตฟอร์มกลางเพื่อเชื่อมโยงและรวบรวมแหล่งข้อมูลจากหลายแห่งไว้ด้วยกัน

❖ ข้อคิดเห็นจากที่ประชุม

ที่ประชุมเห็นพ้องในหลักการและชื่นชมความชัดเจนของแนวคิดที่นำเสนอ อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่

- ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงานจริงและข้อจำกัดด้านงบประมาณ
- ความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล
- ผู้แทนจากบางประเทศเสนอให้ชะลอการดำเนินงานโครงการนี้ เพื่อให้การศึกษามีความครอบคลุมและมีความสอดคล้องกับโครงการที่มีอยู่เดิมของ OECD เช่น PISA PIAAC INES และ EDPC

❖ ข้อเสนอจากการประชุม คณะกรรมการบริหารได้มีมติ

- รับทราบร่างรายงาน
- เชิญให้ฝ่ายเลขานุการปรึกษากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ PISA PIAAC INES PISA-VET และ EDPC เพื่อใช้กรอบแนวคิดดังกล่าวเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำนโยบายข้อมูลด้านการศึกษาในระดับองค์กรรวมของ OECD

Item 11: Agility and Innovation Fund – Lessons Learnt and Future Topics

(กองทุนความคล่องตัวและนวัตกรรม – บทเรียนและหัวข้อในอนาคต)

Mr Edmund Misson, Head of the Innovation and Measuring Progress Division และ Mr Stéphan Vincent-Lancrin, Deputy Head and Senior Analyst in charge of the first Agility and Innovation projects ได้นำเสนอเกี่ยวกับหัวข้อดังกล่าว ดังนี้

❖ ภาพรวมของกลไกการดำเนินงานในรอบต่อไป ได้มีการนำเสนอแนวทางใหม่แบบ 2 ขั้นตอน สำหรับการพัฒนาโครงการในรอบถัดไป คือ

- ทำการศึกษาเบื้องต้นว่าหัวข้อที่เสนอจำนวน 4 หัวข้อ เพื่อประเมินว่า “ควรศึกษาต่อหรือไม่”

- หากหัวข้อใดมีความเหมาะสม จะถูกนำเข้าสู่การศึกษาเชิงลึก ทั้งนี้ สามารถดำเนินการได้พร้อมกันมากที่สุด 2 หัวข้อ และหากการศึกษาประสบผลสำเร็จอาจมีการนำเข้าสู่กระบวนการบรรจุเป็นแผนงานและเสนอของบประมาณหลักจาก OECD

❖ หัวข้อเบื้องต้นจำนวน 4 หัวข้อ ได้แก่

- Dealing with AI in large-scale standardized assessments and student evaluations
- Exploring social media data
- Student absenteeism
- Declining reading rates

❖ ข้อสังเกตจากสมาชิกคณะกรรมการ

- โดยรวมแล้วสมาชิกต่างแสดงความพึงพอใจต่อผลลัพธ์จากโครงการ Agility and Innovation Fund ชุดแรก และสนับสนุนแนวทางที่เสนอไว้
- มีข้อเสนอแนะให้กำหนดคำถามวิจัยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อคัดหัวข้อให้มีความเฉพาะเจาะจง
- หลายประเทศเสนอให้เน้นการใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว รวมถึง มีการจัดทำข้อมูลเชิงนโยบายที่สามารถนำไปใช้ได้ทันที
- บางประเทศเสนอให้ใช้กองทุนนี้ทำหน้าที่เป็นแหล่งบ่มเพาะ (Incubator) สำหรับโครงการที่มีแนวโน้มจะสามารถขยายเป็นโครงการขนาดใหญ่ในอนาคต
- มีข้อเสนอแนะให้ลดขั้นตอนทางธุรการ เพื่อให้การดำเนินงานคล่องตัวมากขึ้น และมีระยะเวลาดำเนินโครงการที่สั้นลง
- มีข้อกังวลว่าบางหัวข้อที่เสนออาจซ้ำซ้อนกับงานของ OECD ที่ดำเนินอยู่แล้ว เช่น ด้าน AI

❖ มติของคณะกรรมการกำกับ CERI

- เห็นชอบแนวทางในการดำเนินโครงการ Agility and Innovation สำหรับปี 2026
- ฝ่ายเลขานุการวิเคราะห์เพิ่มเติมเกี่ยวในหัวข้อที่นำเสนอข้างต้น รวมถึงพิจารณาความซ้ำซ้อนกับงานของ OECD เพื่อใช้ประกอบการลงคะแนนในรอบถัดไป

Item 12: Program of Work and Budget 2027-28: Menu of Projects

Edmund Misson ได้นำเสนอร่างโครงการ และการจัดลำดับความสำคัญในการดำเนินงานของปี 2027–2028 โดยขอให้คณะกรรมการรับรองการเปลี่ยนแปลงจากวงรอบการวางแผนทุก 2 ปี เป็น 4 ปี รวมถึงแสดงความคิดเห็นต่อร่างโครงการ และเห็นชอบให้ไม่ต้องจัดลำดับความสำคัญโครงการ Agility & Innovation และ Education at a Glance (EAG) ในกระบวนการนี้ โดยให้โครงการดังกล่าวได้รับการอนุมัติโดยอัตโนมัติ

❖ **แนวทางใหม่ของการจัดทำแผนงานและงบประมาณ (Programme of Work and Budget – PWB)** เสนอให้เปลี่ยนจากรอบเวลา 2 ปี เป็นรอบ 4 ปี โดยใช้กรอบปี พ.ศ. 2567–2570 (2027–2030) ซึ่งจะประกอบด้วย

- วงรอบ PWB จาก 2 ปี เป็น 4 ปี
- มีกลไกการปรับปรุงการจัดทำแผนงานและงบประมาณที่เข้มงวดขึ้นภายใต้การดูแลของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง

❖ **หลักการพิจารณาเมนูโครงการ**

- โครงการควรถูกพิจารณาในภาพรวมไม่ใช่แยกเป็นรายโครงการ/กิจกรรม
- สะท้อนทิศทางเชิงกลยุทธ์ของ OECD
- สนับสนุน 6 ประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนกลยุทธ์ระยะยาวของ EDPC ได้แก่
 - (1) ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบระหว่างประเทศด้านการศึกษา ข้อมูลที่ช่วยให้เข้าใจโครงสร้างโลก และความท้าทายของระบบการศึกษา
 - (2) ผลลัพธ์ทางสังคม เสริมสร้างความเข้าใจด้านผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจของการศึกษา
 - (3) นโยบายเพื่อความเสมอภาคในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมโอกาสที่เท่าเทียมในการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
 - (4) ผลกระทบของเทคโนโลยีและ AI ศึกษาผลกระทบของ AI และเทคโนโลยีต่อระบบการศึกษา
 - (5) การประยุกต์องค์ความรู้ด้านการเรียนรู้ นำผลการวิจัยทางพฤติกรรมไปใช้ในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้
 - (6) การเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษาด้วยการลงทุน ระบุพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่ควรลงทุนและแนวทางการจัดหาเงินทุน

❖ การจับคู่โครงการกับประเด็นกลยุทธ์ ตัวอย่าง เช่น

- **Theme 1:** INES, PISA-VET, International Longitudinal Data Initiative
- **Theme 2:** Flagship Report, Trends Shaping Education, SSES
- **Theme 3:** Education for All, Career Readiness, Modernizing VET
- **Theme 4:** AI Capability Indicators, Digital Education Policy, AI for Personalized Learning
- **Theme 5:** Social and Emotional Learning, Transformative Leadership, Evidence Web
- **Theme 6:** Enhancing Higher Education Performance, Effective Skills Policies, Education Policy Reviews

ซึ่งการจัดวางโครงการทั้งหมดนี้จะช่วยให้โครงการมีครอบคลุมและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของทั้ง EDPC และ CERl ในบริบทของการพัฒนาระยะยาว

❖ มติที่ประชุม

- **รับรอง** การเปลี่ยนแปลงรอบการจัดทำแผนงานจาก 2 ปี เป็น 4 ปี ตามคำแนะนำของคณะกรรมการ OECD
- **เห็นชอบ** ให้โครงการ *Agility and Innovation* และ *Education at a Glance* ถูกยกเว้นในกระบวนการจัดลำดับความสำคัญ โดยให้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณโดยอัตโนมัติ

Item 13: Smart Data and Digital Technology in Education

เป็นการนำเสนอภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของ AI และเทคโนโลยีดิจิทัลทางการศึกษา โดยเน้นไปที่ Generative AI (GenAI) ระบบ Learning Analytics และการใช้ Smart Data เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ การสอน และการบริหารจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ โดยเนื้อหาที่นำเสนอมีความครอบคลุมสาระสำคัญใน OECD Digital Education Outlook 2026 ซึ่งจะตีพิมพ์อย่างเป็นทางการในต้นปี 2026 ภายใต้ชื่อ Promises and Perils of Generative AI โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก ได้แก่

1. การใช้ GenAI เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน จากการศึกษาวิจัยของหลายประเทศ เช่น ตุรกี จีน อินโดนีเซีย สหราชอาณาจักร และสโลวีเนีย แสดงให้เห็นว่า

- GenAI ด้านการศึกษา (Educational LLM) มีส่วนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้มากขึ้น

- การใช้ GenAI ในการเรียนรู้ (Collaborative Learning) สามารถช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และการสื่อสารได้
- แต่อย่างไรก็ตามมีความเสี่ยงว่าผู้เรียนอาจพึ่งพา AI ในการคิดวิเคราะห์มากกว่าพึ่งพาตนเอง

2. การเสริมศักยภาพครูด้วย GenAI

- แบบจำลอง Teacher-AI Teaming แสดงให้เห็นว่าสามารถช่วยให้ครูและ AI ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- เครื่องมือ เช่น Tutor Copilot และ JeepyTA (UPenn) แสดงให้เห็นว่า GenAI สามารถช่วยให้ครูสามารถตอบคำถามนักเรียนได้เร็วขึ้น ให้ Feedback ที่ชัดเจน แม่นยำ และมีประสิทธิภาพในระดับใกล้เคียงกับผู้สอนที่เป็นมนุษย์
- นอกจากนี้ หากใช้ GenAI ร่วมกับ Dashboard จะทำให้การวิเคราะห์ความก้าวหน้า/ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การใช้ GenAI เพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการเชิงระบบ

- ใช้ GenAI สำหรับงาน Back-end เช่น การสร้างข้อสอบมาตรฐาน การให้คำแนะนำเชิงวิชาการหรือเส้นทางการเรียนรู้ การจัดระบบข้อมูลและทรัพยากรการเรียนรู้
- ใช้ GenAI ในการวิจัยทางวิทยาศาสตร์เพื่อช่วยสร้างชุดข้อมูลจำลองและประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่

❖ ข้อค้นพบจาก Digital Education Outlook 2026

- **ข้อดี** คือ ทำให้เกิดการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (Personalized Learning) ช่วยแบ่งเบาภาระผู้สอน ทั้งงานประจำและการประเมิน และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการหลังบ้านของระบบการศึกษา
- **ความท้าทาย** คือ GenAI ทั่วไปอาจเพิ่มผลสัมฤทธิ์แต่ไม่เพิ่มการเรียนรู้ ปัญหาของ AI คือ AI hallucination (การที่ AI สร้างข้อมูลหรือเนื้อหาอันเป็นเท็จ ไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง ไม่สอดคล้อง หรือไม่สมเหตุสมผล)

Item 14: AI and the Curriculum

❖ บริบทโดยรวม

ประเด็นนี้อยู่ภายใต้โครงการ “AI and the Future of Skills” ซึ่งได้ทำการศึกษาผลกระทบของการพัฒนา AI โดยเฉพาะ Generative AI (GenAI) ที่มีต่อหลักสูตรของโรงเรียน ภายใต้ชื่อ “Evolving AI Capabilities and the School Curriculum: Emerging Implications” โดยการศึกษาดังกล่าวมี

วัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้ผู้กำหนดนโยบายและนักวิชาการทบทวนหลักสูตรการเรียนการสอนในยุคที่ AI มีบทบาทสำคัญ ซึ่งในที่ประชุมมีการนำเสนอกรอบการวิเคราะห์เพื่อพิจารณาว่าการพัฒนาของ AI จะส่งผลกระทบต่อเนื้อหาที่ครูผู้สอนต้องสอนอย่างไร

❖ รายละเอียด

ในที่ประชุมได้ยกตัวอย่างการใช้ AI ในการเรียนการสอนต่างๆ โดยได้มีการยกตัวอย่างเครื่องคิดเลข ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็น AI ในอดีต ทำให้เกิดคำถามในเวลานั้นว่า เครื่องคิดเลขเปลี่ยนหลักสูตรคณิตศาสตร์อย่างไร เช่น เครื่องคิดเลขช่วยลดภาระของนักเรียนในการคำนวณตัวเลขที่ซับซ้อน ทำให้หลักสูตรเปลี่ยนไปเน้นในด้านอื่นมากขึ้น (เช่น ความน่าจะเป็น สถิติ) แทนที่จะเน้นไปที่การคำนวณเพียงอย่างเดียว ช่วยนักเรียนที่มีปัญหาทางการคำนวณตัวเลขสามารถเรียนรู้ร่วมกับคนอื่นได้

นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นถึงบทบาทของ GenAI ในการเรียนการสอนด้านภาษาในทักษะการเขียน (Writing skill) โดยปกติโครงสร้างในการเขียนประกอบด้วย Text generation, Transcription, Executive function ดังนั้นบทบาทของ AI ในการเขียน ประกอบด้วย 1) Offloading task ช่วยพิมพ์ สะกด ร่าง และตรวจไวยากรณ์ 2) Removing barriers ช่วยผู้เรียนที่มีปัญหาหรือความต้องการพิเศษ และ 3) Shifting focus ทำให้สามารถนำเวลาไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาไอเดียการเขียน แต่อย่างไรก็ตาม การใช้ GenAI ในการเขียนยังทำให้เกิดข้อกังวล เช่น ทำให้เกิดทักษะใหม่ในผู้เรียนน้อยลง การที่เขียนน้อยลงจะส่งผลกระทบต่อผู้เรียนมีการคิดน้อยลง และส่งผลกระทบต่อการอ่านในระยะยาว

เมื่อพิจารณาว่า AI กำลังเข้ามาแทนที่หรือเปลี่ยนแปลงบทบาทของมนุษย์ในการเรียนรู้และการผลิตองค์ความรู้ ทำให้เกิดคำถามที่ต่อทบทวนใหม่คือเป้าหมายที่แท้จริงของระบบการศึกษาคืออะไร

- School curriculum คือ Social choice ว่าอะไรคือสิ่งจำเป็นที่คนรุ่นถัดไปควรจะต้องเรียนรู้
 - เหตุผลในการจัดการศึกษา
 - องค์ความรู้และวิธีการเรียนรู้รูปแบบใดที่จะสนับสนุนเป้าหมายทางการศึกษา
 - เราจะจัดลำดับเนื้อหาในหลักสูตรอย่างไร
- แนวทางเชิงอุดมคติ (Ideal-typical) 4 แนวทางหลักที่สามารถใช้เป็นกรอบพิจารณาการจัดการหลักสูตร ได้แก่:
 - (1) Academic Rationalism เน้นองค์ความรู้ตามสาขาวิชาอย่างเป็นระบบ
 - (2) Social Efficiency มุ่งเตรียมผู้เรียนให้พร้อมต่อโลกของการทำงาน
 - (3) Learner-Centred Approaches ยึดตามความสนใจและศักยภาพของผู้เรียน
 - (4) Social Reconstructionism ใช้การศึกษาเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น

❖ การนำเสนอ AI and the Curriculum โดย Dr. Tine Wirenfelddt Jensen, External Reviewer

- การเขียนไม่ใช่แค่ผลลัพธ์แต่คือหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้
 - การใช้ GenAI ช่วยเขียนทำให้ผู้เรียนข้ามขั้นตอนการคิด
 - การเขียนคือ Negotiation of identity ไม่ใช่แค่การสื่อสาร
- AI ไม่สามารถทดแทนกระบวนการบางกระบวนการได้
 - ตัวอย่างเช่น การคิดว่าฉันอยากจะพูดอะไร หรือฉันจะพูดอย่างไรให้ผู้อื่นเข้าใจ ถือเป็นทักษะสำคัญของมนุษย์ที่
 - หากผู้สอน/หลักสูตรเน้นเพียง Output-based จะส่งผลให้ AI เข้ามาทำหน้าที่แทนทั้งหมด
- ความโปร่งใส
 - เช่น เครื่องคิดเลขให้ผลลัพธ์แบบตรวจสอบได้

❖ ข้อเสนอเชิงนโยบาย

- ในการจัดทำหลักสูตรควรเน้น การเขียนเชิงกระบวนการ มากกว่าผลลัพธ์
- ใช้ AI ช่วยกระตุ้นการคิด ไม่ใช่แทนที่การคิด
- สร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่รองรับ Ambiguity

แต่อย่างไรก็ตามมีข้อควรระวัง คือ การใช้ AI ด้วยความไม่เข้าใจ การออกแบบหลักสูตรที่อาจลดบทบาทการคิดวิเคราะห์ของมนุษย์ และการใช้ AI โดยไม่มีจริยธรรม

❖ ข้อคิดเห็นจากคณะกรรมการ

- หลายประเทศใช้โมเดลเครื่องคิดเลขเป็นฐานในการพิจารณาว่าอะไรที่ควรให้ AI ทำแทน และอะไรที่ยังต้องสอน
- เน้นว่าสิ่งสำคัญไม่ใช่แค่ AI ทำอะไรได้ หากแต่เป็นคำถามว่า อะไรที่มนุษย์ยังควรทำอยู่
- หลักสูตรต้องก้าวให้ทันกับเทคโนโลยี แต่ยังคงไว้ซึ่งหลักการเรียนรู้ที่มีความหมาย

❖ มติของที่ประชุม

- รับทราบรายงาน Evolving AI Capabilities and the School Curriculum และการนำเสนอของ Dr. Tine Wirenfelddt Jensen
- แสดงคำชื่นชมกับการตั้งคำถามสำคัญเกี่ยวกับ “บทบาทของการเขียน” และ “ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเมื่อมีการใช้ GenAI”

- เห็นพ้องให้ OECD ทำการศึกษาในประเด็นต่อไป เช่น lost and gained when different components of complex tasks are off-loaded to AI, and the implications for curriculum processes, teacher roles and equity

Item 15: Contribution to OECD horizontal Project on artificial intelligence

❖ เนื้อหาโดยสังเขป

- Mr Stéphan Vincent-Lancrin ได้นำเสนอการมีส่วนร่วมของภาคการศึกษาในโครงการ *Thriving with AI: Empowering Economies, Societies and Citizens* ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของ OECD
- มีการนำเสนอร่างเอกสาร *Opportunities, Guidelines and Guardrails for Generative AI in Education* ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการใช้ Generative AI ในการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และเชื่อถือได้ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของ OECD AI Principles

❖ ประเด็นในเอกสาร

- **ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของเอกสารแนวทาง (ฉบับใหม่)**
 - จัดทำขึ้นภายใต้ความร่วมมือของคณะกรรมการ EDPC/CERI เพื่อจัดทำเอกสารแนวทางตามคำแนะนำของ OECD ว่าด้วย AI (ปี 2019 2023 และ 2024)
 - วัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงเอกสารแนวทางปี 2023 ที่ร่วมกับ Education International ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ตลอดจนสร้างสมดุลระหว่าง “โอกาส” และ “ความเสี่ยง” จากการใช้ GenAI ในภาคการศึกษา และเพื่อส่งเสริมการใช้ GenAI อย่างมีความรับผิดชอบ
- **เหตุผลที่ต้องมีแนวทางเฉพาะสำหรับ GenAI เพื่อการศึกษา** เนื่องจากการใช้งาน GenAI (เช่น AI ที่สร้างข้อความ รูปภาพ หรือเนื้อหา) มีอัตราการเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อผู้เรียนและครูในแง่ของการใช้งาน
- **Co-design & Consultation Process**
 - **มีนาคม 2025** รัฐมนตรีและผู้แทนในการประชุม *International Summit on the Teaching Profession* ได้เสนอแนวทางเพิ่มเติมจากเอกสารปี 2023
 - **พฤษภาคม 2025** การประชุม CERI (หัวข้อ Smart Data) จัด workshop ร่วมกับนักวิชาการ และบริษัทด้านเทคโนโลยี

- สิงหาคม 2025 การประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างประเทศ ณ ประเทศอินเดีย โดยมีครูและบุคลากรการศึกษาจากหลากหลายประเทศเข้าร่วม
- พฤศจิกายน 2025 ส่งเอกสารให้คณะกรรมการต่าง ๆ ของ OECD รวมถึงเยาวชนและตัวแทนภาคธุรกิจ EdTech เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นรอบสุดท้าย ก่อนจะเผยแพร่ภายใต้ความรับผิดชอบของเลขาธิการ OECD ในเดือนมกราคม 2026

● โครงสร้างของแนวทางแบ่งออกเป็น 5 หมวดหลัก ได้แก่

- 1) การเรียนการสอนที่ยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง การใช้ GenAI เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยไม่แทรกแซงกระบวนการคิดหรือความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน
- 2) การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับ GenAI เพื่อส่งเสริมการร่วมพัฒนาเครื่องมือการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานจากวิทยาศาสตร์การเรียนรู้ และทดสอบอย่างเป็นระบบ
- 3) สภาพแวดล้อมเชิงนโยบายที่เอื้อต่อการใช้งาน ในการสร้างกรอบกฎหมายและแนวนโยบายที่เน้นความโปร่งใส ความปลอดภัย ความเหมาะสมตามช่วงวัย
- 4) โครงสร้างพื้นฐานที่เป็นธรรมและทั่วถึง เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนและครูทุกคนสามารถเข้าถึงอุปกรณ์ อินเทอร์เน็ต และการพัฒนาทักษะดิจิทัลได้อย่างเท่าเทียม
- 5) การคงไว้ซึ่งอำนาจการตัดสินใจของมนุษย์ (Human Agency) ทั้งนี้ แม้บางภารกิจสามารถดำเนินการได้โดย AI แต่การตัดสินใจ และจริยธรรมยังคงควรเป็นหน้าที่ของมนุษย์

- ระเบียบวิธีการในการจัดทำเอกสาร ได้มีการปรึกษาจากการประชุมระดับนานาชาติ เช่น International Summit on the Teaching Profession 2025, workshop ของ CERl, ความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้แทนประเทศต่าง ๆ และการทบทวนร่วมกับฝ่ายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม (STI) ของ OECD

❖ ข้อเสนอเกี่ยวกับ GenAI ในการศึกษา เช่น

- การใช้ GenAI อาจทำให้ผู้เรียนไม่เกิดการเรียนรู้
- ครูควรมีบทบาทในการพัฒนาทักษะมนุษย์ของผู้เรียน เช่น การคิดเชิงวิพากษ์และการคิดสร้างสรรค์
- ความรู้พื้นฐานของผู้เรียนยังมีความจำเป็นอยู่ ซึ่งความรู้พื้นฐานนี้จะเป็ประโยชน์ต่อการใช้งาน GenAI ของผู้เรียนด้วย
- ในการเรียนการสอน ผู้เรียนควรมีจุดประสงค์ในการใช้ GenAI อย่างชัดเจน
- ผู้สอนควรมีดุลพินิจในการพิจารณาการใช้ AI เพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้

- ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนควรประเมินผลด้วยตนเองเป็นหลัก แล้วจึงใช้คำแนะนำจาก GenAI ในการปรับปรุงผล
- ส่งเสริมให้บริษัทเทคโนโลยีทางการศึกษา (EdTech) พัฒนาเครื่องมือ GenAI ที่ใช้ในการศึกษา โดยยึดหลักของ Pedagogy
- บริษัท EdTech ควรทดสอบเครื่องมือ GenAI ทั้งในด้านประสิทธิภาพ ความปลอดภัย ความเป็นกลาง ความเป็นส่วนตัว และกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา
- ส่งเสริมการออกแบบเครื่องมือ GenAI ร่วมกันระหว่างครู นักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
- สร้างความร่วมมือในระดับนานาชาติ เพื่อกำหนดตัวชี้วัดในการใช้ GenAI และจัดทำงานวิจัยเพื่อสนับสนุนประเด็นดังกล่าว
- ส่งเสริมให้ผู้เรียนระดับอุดมศึกษาเรียนรู้และพัฒนาเครื่องมือ GenAI เพื่อใช้ในการวิจัยและวิชาชีพ
- ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านความปลอดภัย มาตรฐาน การลดอคติ และการบูรณาการ GenAI ในระบบการเรียนรู้
- ควรมีแนวทางการใช้งาน GenAI อย่างมีความรับผิดชอบสำหรับนักเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้อง
- ผู้ที่ใช้งาน GenAI ต้องสามารถตรวจสอบหรือคัดค้านคำตัดสิน/แนะนำของ GenAI ได้
- นักเรียนและผู้สอนทุกคนควรสามารถเข้าถึงอุปกรณ์และการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่มีคุณภาพได้อย่างเท่าเทียมและทั่วถึง
- พัฒนาศักยภาพครูเกี่ยวกับการใช้ GenAI เพื่อการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
- พิจารณาการจัดหาเครื่องมือ GenAI เพื่อพัฒนาครู แต่ต้องหลีกเลี่ยงการใช้ในทางที่ผิด เช่น การติดตามตรวจสอบการทำงานของครู

❖ Key Messages

“It is a shared responsibility among all stakeholders/humans are at the centre”

- **Shared Responsibility** เป็นการบูรณาการ GenAI กับระบบการศึกษาอย่างมีจริยธรรม ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพ โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ Learners, Parents/guardians and families, Teachers (and their representatives), Education institutions, Governments/Jurisdictions, EdTech companies
- **Human Agency** ในการใช้ GenAI เพื่อการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ไม่ใช่ลดหรือแทนที่การทำงานของมนุษย์

- AI ควรเป็นเครื่องมือเสริมไม่ใช่ใช้แทนที่กระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์

❖ ข้อคิดเห็นจากคณะกรรมการ

- ในที่ประชุมสนับสนุนเอกสารฉบับนี้ และเห็นว่ามีความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของ GenAI
- เอกสารนี้ไม่มีสถานะเชิงบังคับเป็นเพียงคำแนะนำ (Advisory) ทั้งนี้ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาแนวทาระดับประเทศได้
- สมาชิกบางประเทศยกตัวอย่างการนำแนวทาง (ของปี 2023) ไปใช้ในประเทศของตนแล้ว เกิดประโยชน์ และเห็นว่าควรมีแนวทางที่มีความยืดหยุ่นเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

❖ ข้อเสนอจากการประชุม

- รับทราบความคืบหน้าของโครงการ
- หลังจากปรับปรุงเอกสารตามคำชี้แนะของประเทศสมาชิกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ลำดับต่อไป OECD จะทำการตีพิมพ์เอกสารแนวทางฉบับสมบูรณ์

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

รศ.ดร. ประวิตร เอราวัณ	เลขาธิการสภาการศึกษา
ดร. นิติ นาชิต	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ดร. สุกชัย จันปุ่ม	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นางอำภา พรหมวาทย์	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา
ดร. รุ่งนภา จิตรโรจน์รักษ์	ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา
ดร. ศศิรัศม์ วีระไวทยะ	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ

คณะผู้แทนไทยเข้าร่วมการประชุม

รศ.ดร. ประวิตร เอราวัณ	เลขาธิการสภาการศึกษา
นายวีระพงษ์ อุ่เจริญ	ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา
ดร. ศศิรัศม์ วีระไวทยะ	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ

ผู้รวบรวมข้อมูลและสรุปข้อมูล

ดร. สายรุ่ง แสงแจ้ง	นักวิชาการศึกษาศึกษาชำนาญการพิเศษ
นางศัทธยา แจ้งเดชา	นักวิชาการศึกษาศึกษาชำนาญการพิเศษ
นางสาวอรวิภา รุ่มโรย	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นางสาวเฉลิมพร ปัญญาสุธารส	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นางสาววรางคณา กฤตสัมพันธ์	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

บรรณาธิการ

ดร. ศศิรัศม์ วีระไวทยะ	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ
นางสาวเฉลิมพร ปัญญาสุธารส	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

